Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 35 גראשען

היינט 16 זייטען.

לאדזשער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

227 | Łódź, Piątek 27 września 1929 .. | ז'בנעטער יאהרגאנג | לאדז פרייטאג כב אלול תרפ"ט | № 227

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

אזוי ווי מיר לעבען איצט דורך שווערע צייטען און יעדער גראָשען, וואָס מיר ווילען אויסגעבען, מוז זיין געגוי בערעכענט, האַלטען מיר פאַר פאַסיג אויפ-מערקזאַם צו מאַכען דאָס געעהרטע פובליקום, אַז אויב איהר ווילט באמת שפּאָרען געלד און אויסנוצען די געלעגענהייט איינצוקויפען טיש-, בעט- און לייב-וועש, דאַן קויפט נאר WIDZEWSKIE O. K.-סחורה.

נישט קוקענדיג דערויף, וואָס די דאָזיגע סחורה ווייזט אויס פון ערשטען בליק צו זיין טייערער, ווי געוועהנליכע,

בעצאהלט זי זיך אבער פילפאַך, דאנק איהר דויערהאַפטיגקייט

זי איז אפילו פראַקטישער און שעהנער פאַר רייכער לייבען-סחורה.

פאַר דעם גאַראַנטירען מיר מיט א פולען געוויסען, און מיר בעטען יעדען איינציגען נישט דורכצולאָזען די געלעגענהייט און זיך צו איבערצייגען אין די מעלות פון אונזערע סחורות.

WIDZEWSKA MANUFAKTURA
Spółka Akcyjna
ŁÓDŹ

ימים-הנוראים אין פילהארמאניע-זאַל
נארוטאוויטש 20.

מיר זעגען מודיע, די געעהרטע מתפללים פון זאַל פילהארמאניע. אז אויף דעם

ראש-השנה ויום-כפור

וועט דאַווענען דער בעריהמטער ביאַליסטאָקער חזן-קינסטלער ר'

מאיר פאָראַבינעק

פאַר זיין אפּרייזען נאך אַמעריקאַ

וועלכער האָט פאָריגעס יאָהר זיך קונה שם געווען מיט זייגע הארציגע תפילות און מיט זיין שיינער לירישער טענאָר-שטימע. בעגלייטען וועט איהם דער בעוואוסטער לאָדזער פראָפעסיאָנעלער גוט באר פון 40 פערזאָן אונטער לייטונג פון בעריהמ- איינשטודירטער באר טען דיריגענט און קאמפאזיטאָר ג. רובין מיר האָפען, אַז די מתפללים וועלען דאָס יאָהר האָבען אַ אמת'ן עונג רוחני. פערזעהט זיך צייטליך מיט איינטריטס-קארטען! בילעטן-פערקויף הייבט זיך דינסטאָג ד. 24/9 פון 9 פרי ביז 8 אָוו.

בעמערקונג: די נדרים און נדבות פוןביידע טעג ראש השנה ויום-כפור בעת קריאת התורה איז בעשטימט פאַר אונזערע געליטענע ברידער אין ארץ-ישראל.

באנק-הויז
JóZEF HIRSZBERG
Łódź, Piotrkowska 24, tel. 8-44 i 46-54

קאָנטאָ אין באַנק פאָלסקי און קאָנטאָ אין פ. ק. אָ. № 646.59

פיהרט אדורך אַלערליי באַנק-אפעראַציעס

אינקאַסאָ אויף אַלע שטעט פוילען און אויסלאַנד : דיסקאָנטאָ אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען.

נעמט אן וואַלוטע-אויפטראַגען. :: אומזאַניק מיט ווערטפולע פאַפּירען.

קאַסע איז טעגליך פון 9 פריה ביז 6 אָוונט

א לעהרער

מיט רעגירונגס-רעכט 15 יאָהר פראַקטיצירט, ערטיילט לעקציעס פאַר שילער און דערוואַקסענע: פויליש, דייטש פראַנצויזיש, מאטעמאטיק, און בוכהאלטעריע.

שיף, שוו. יאַקובאַ 12 אין דער אָפיציגע 1. שטאָק.

די פערוואלטונג פון דער
וואהלינער שוהל, וואָלטשאנסקא 6

מאַכט בעקאַנט, אַז זי טרעט צו צו פערדינגען פלעצער אין דער שוהל צו די קומענדיגע ימים-נוראים פון דינסטאָג, דעם 24. סעפט. פון 6–9 אָוונט. מיט די פערזאָנען, וואָס האָבען אייגענע פלעצער, וועט די פערוואַלטונג וואַרטען ביז זונטאָג, דעם 29. ד.ח. נאָך דעם דאַטום זענען אַלע חזקות אונגילטיג און די פלעצער וועלען פערדינגען ווערען.

צאהלט נישט איבער קיין געלד!

פערגעסט נישט — צו געלד = שפארען איז א טייערע זאך און דאס קענט איהר נאר, אויב איהר וועט — איינקויפען אייער קאסמעטיק

אין דער 1=טער קאנקורענץ=פערפומעריע אין לאדז

S. BUCHWAJC, 22 Piotrkowska 22, tel. 31-43

פון היינט אן אלעס צו שפאט ביליגע פרייזען!

בעמערונג: יעדער קויפער בעקומט 1 Gratis 1 פלאקאן פערפום אין 1 שטיקעל זייף

יודישער הילפס=פעראיין „משמרת החולים" אלעקסאנדראווסקא 6, טעל. 46-24.

זונטאג, דעם 29=טען סעפט. 3 אזייגער נאכמ. לטובת „משמרת החולים" קומט פאר א גרויסע

גארטען=פערווייליגנג

מיט אן איבער־ראשענד רייך פראגראם: א גרויסער ארקעסטער | פאנטאזיע לאטעריע מיט פיל ווערטפולע פאנטען | איינגענער כשר'ער בופעט — אויפ'ן ארט. —

גארטען=רעכט ראן געברידער קרעל 2 זאכאדניא 2

Komitet Synagogi przy Al. Kościuszki

niniejszym podaje do wiadomości, że

wydzierżawienie miejsc na rok 1929/30

odbywać się będzie w kancelarji Synagogi w porządku następującym:

a) dnia 24, 25, 26, 30 b. m. i 1, 2, 3 października od godz. 3–7 po poł.

b) dnia 27-go b. m. od godz. 3 – 5 po poł.

c) dnia 29-go b. m. od godz. 10 rano do 1 w poł. i od 3 do 7 wiecz.

d) dnia 4-go października b. r od godz. 10 rano do godz. 1 w poł.

Osoby pragnące odnowić zeszłoroczną dzierżawę miejsc, zechcą zgłosić się do kancelarji Synagogi najpóźniej do niedzieli, dnia 29-go b. m. włącznie.

Z powodu ścisłej kontroli w roku bieżącym, uprasza się o każdorazowe okazywanie biletów przy wejściu do Synagogi, gdyż osoby, nieposiadające biletów bezwzględnie wpuszczane nie będą.

אויף גינסטיגע בעדינגונגען מעטאל-בעטען שפאציר-וועגעלעך, מאטראצען: געבעטע דרוטענע ווי אויך צו האלץ, בעטען, „Patent" לויט מאס וואש-טישען און וויוימטמש-קעס אמביליג טען אין פאבריקס-לאגער DOBROPOL, Łódź Piotrkowska 73 w podw.

צו דער פערלאבונג פון פרל. מאשא קאפולער מיט ה׳ יחיאל קאשער

ווינשען מיר א הערצליכען מזל=טוב און א כתיבה וחתימה טובה

פעראייניגטע פערטרעטער פון די קאלאניאל=בראנזשע

מ. עדעליסט — ש. ב. רעדליך

י. מאנטאג — ש. בערגמאן

ל. פראגא — א. עדעלסבערג

א. גערמאר — ש. גאלדבערג

צו דער פערלאבונג פון מיין שוועסטער

קלארא פראמער

מיט ה׳ יאשע אייזענבערג

גראטולירען הערצליך און ווינשען פיל גליק

י. פראמער און פאמיליע

צו דער פערלאבונג פון אונזער וו׳ פריינד

ה׳ יחיאל קושער

מיט פרל. מאשא קאפולא

ווינשען מיר א הארציגען מזל טוב און א גליקליכע צוקונפט

ל. פלאמבוים און פרוי

מיין געעהרטען שעף

ה׳ יחיאל קושער

צו זיין פערלאבונג מיט פרל.

מאשא קאפולא

ווינש איך פיל גליק

פעלא פלאמבוים

Z intencji zaślubin kolegi mego

p. **Moryca Goldberga**

z p. **Różką Rolnicką**

zyczę szczęścia na nowej drodze życia

S. Sztark.

צו דער פערלאבונג פון פרל. סאלא שאפמאן מיט ה׳ העניעק מראזשעק

ווינשען א הערצליכען מזל טוב און א גליקליכע צוקונפט.

נחמן פינקערשטיין און פאמיליע

Z intencji zaręczyn

p. **Eljasza Zilberszaca**

z p. **Karolą Plaplówną**

zyczę wiele szczęścia i różowej przyszłości

Józiek Frank.

Z intencji zaręczyn koleżanki naszej

p. **Karoli Plaplówny**

z p. **Eljaszem Zilberszacem**

życzymy wiele szczęścia i różowej przyszłości.

Jólek Perlsfater

z **Narzeczoną**

Mania Szwarcberżańka.

Z intencji zaręczyn koleżanki naszej

p. **Karoli PlaPlówny**

z p. **Eljaszem Ziicerszacem**

życzymy szczęścia i świetnej przyszłości

Sala Szwarcberżanka

Moniek Szwarcberg

Josek Szwarcberg.

צו דער פערלאבונג פון מיין ליבע שוועסטער

פרל. קארלא פלאפלא

מיט ה׳ עליאש זילבערשאץ

ווינשען מיר א הארציגען מזל טוב און א גליקליכע צוקונפט.

משה פלאפלא און פרוי

מאשא קאפולער

יחיאל קאשער

פערלאבט

לאדז, אין סעפטעמבער 1929.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען זוהן

יחיאל קאשער

מיט פרל. מאשא קאפולער

ווינשען פיל גליק און צוויגעס צופרידענהייט די עלטערן

אשר און צפורה קאשער.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען ברודער און שוואגער

יחיאל קאשער

מיט פרל. מאשא קאפולער

ווינשען א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליכע צוקונפט

שמואל יוסף קאשער און פרוי.

צו דער פערלאבונג פון אונזער שוואגער און ברודער

יחיאל קאשער

מיט פרל. מאשא קאפולער

ווינשען א הערליכע צוקונפט

משה ווינטרויב און פרוי.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ברודער, שוואגער און אנקעל

יחיאל קאשער

מיט פרל. מאשא קאפולער

שיקען די הארצינסטע ברכות

פאמיליע מארדכאיעוויטש.

לשמוע אל הרנה ואל התפלה

עס ווערט געדאווענט ראש=השנה און יום=כפור

אין חתונה זאל „קאלאסעאום", זאכאדניא 53

מיט בעריהמטע בעלי=תפלות און מיט א גוט איינשטודירט כאר בעקוועמע פלעצער און היגיענישע איינריכטונג. ביטע בעצייטענס זיך צו פערזארגען מיט פלעצער. בילעטען פערקויף יעדען טאג פון 10 פריה ביז 10 אווענד 50 פראצענט ביליגער ווי איבעראל.

א פעהיגער ארנטליכער יונגערמאן

בעקאנט אין קאלאניאל און דעליקאטעסען-בראנזשע, זוכט א שטעלע אלס אגענט. קען זיין אויף פראוויזיאן, געוואונשען אויף גאזשע. אפערטען אין אדמיניסטר. אונטער „Sz"

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין בליהענדען עלטער פון 32 יאהר, אונזער הייסגעליבטע און אונפערגעסליכע פרוי און מוטער

ג״ע פעסע בת ר׳ אלחנן גערשענאוויטש ז״ל גערשט

די לויה קומט פאר היינט, פרייטאג, 12 א זייגער בייטאג פון קליניק, פאלודניאווא 19, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע. 6196

א גוט איינגעפיהרטע געוועלב

מיט א שאפע און דירה פריי א גאנץ יאהר, פריינווירדיג פאר 800 זל. צו פערמיטען. צו ערפאהרען זונטאג פון 10–2 מיטאג ביי לעווין, פאביאניצקא 18 (גייערס מארק)

צו די שלושים פון

נ״ע אברהם הערש פראגער

קומט פאר זונטאג, ד. 29 סעפטעמבער ה. י. אויפ׳ן בית-החיים א הזכרה צו וועלכע עס ווערען איינגעלאדען אלע אפיעקינעס פון די פאלקס-שולען, פריינד און בעקאנטע. די אפיעקונעס

וואוינונגען!

ענצעלנע שטובען מיט קיכען, 2 שטובען מיט קיכען און ענצעלנע שטובען מיט אלע בעקוועמליכקייטען איז צו פערמיטען פון זאפארט. צו ערפאהרען

פראנציסקאנער 30

ביים ווירט. 2076

מעומק לבנו אנו מברכים בברכת מזל-טוב את מר

אברהם ב״ר משה ארנזון

לבואו בברית הנשיאים עם העלמה

טאבא פרימעט בערגער

יהיה דרך חיים סלולה בשושנים

בברכת ציון ובכוחת״ט

אפרים כהן, פייוועל בונין

א הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר אונזערע ליבע עלטערן צו דער חתונה פון זייער ליבען זוהן

ה׳ נאטאן פריימאן

מיט פרל. מאניא וואלדמאן

און דעם יונגען פאר ווינשען מיר א גליקליך צוזאמענלעבען און עוויגעס צופרידענהייט

פישל פעדערמאן און פרוי.

צו דער האכצייטס-פייערונג פון אונזער ליבען זוהן און ברודער

נאטאן פריימאן

מיט פרל. מאניא וואלדמאן

ווינשען מיר א גליקליכע צוקונפט און א צופרידען לעבען

עלטערן און געשוויסטער פריימאן

צו דער פערלאבונג

פון פרל. דארא מישקיט

מיט ה׳ איזאק פוקס

ווינש איך פיל גליק און צופרידענהייט

העניעק לעווקאוויטש

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

27 פרייטאג | כב אלול תרפ"ט

סעפטעמבער

זון-אויפגאנג 5.30
זון-אונטערגאנג 5.24

ליכט-צינדען: 5,16

הערשער פון דער נאכט" פאר'ן געריכט

א באנדע מערדער און רויבער

די אנפיהרער זענען אויפגערעגט

נעכטען, אין פירטען טאג אינ'ם פראצעס פון די „הערשער פון דער נאכט" זענען ווייטער אויסגעהערט געווארען א גרופע פון 30 עדות.

דער עדות בערעק לייבאוויטש דערצעהלט, ווי אזוי מ'האט איהם בע'גנב'עט אין זעלאוו. מ'האט איהם צוגע'גנב'עט סחורה פאר 1000 זל. סחורה שפעטער ערשט ווען מ'האט געכאפט קאטשמארעקס באנדע האט מען אין דער וואוינונג פון אנגעקלאגטען מיערזשינסקי געפונען א טייל פון ידער גנבה. צו דער דאזיגער גנבה האבען זיך מודה געווען קאטשמארעק און קוקולא. לויט דעם בעשולדיגונגס-אקט זענען אבער דארט נאך געווען די אנגעקלאגטע ראבערט מילער און מיערזשינסקי.

דער עדות ארטור פאליק דערצעהלט ווי אזוי די באנדע האט בע'גנב'עט זיין מוהל. זיי האבען דעמאלט צוגענומען אלע טראנסמיסיע-רימען, פיל מעהל און אנדערע זאכען. צו דעם דאזיגען איינברוך האבען זך מודה געווען קוקולאי און מיערזשינסקי, קאטשמארעק און זשולסקי.

ראן געהען אלס עדות געליטענע, וועלכע דער צעהלען וועגען רשימות פון צעהנדליגער גנבות. אנפאלען און רויבערייען, וואס קאטשמארעקס באנדע איז בעגאנגען. די אנגעקלאגטע באנדיטען ווענדען צו אלעם גלייכגילטיג און מאכען גרימאסען, אזוי ווי זיי וואלטען געוואלט, אז דער גאנצער ענין זאל זיך וואס גיכער ענדיגען.

פאר איין זאך ווערען זיי זיך נאר — פאר די פאטאגראף-אפאראטען, וועלכע בעמיהען זיך אפ־ראפצוכאפען יעדען בליק פון די באנדיטען.

עס גיט נאך ערקלערונגען דער לאסקער פשאראווניק מיכאלאק. ער דערצעהלט, אז בעת א רעוויזיע אין דער וואוינונג פון מיערזשינסקין האט ער געפונען פיל גע'גנב'עטע זאכען, צווישען זיי אויך שטשעטשינסקי'ס אנצוג, אין וועלכען ער האט דער'הרג'עט קרול'ן.

— שטשעטשינסקי שטעלט זיך אויף א רענערווירטער און פרעגט דעם עדות:

— פון וואנען ווייסט איהר, אין וועלכען אנצוג איך האב דער'הרג'עט קרול'ן? איהר זענט דען געווען מיט מיר?!

עדות: — איך האב וועגען דעם געהערט אין אויספארשונגס-אמט.

שטשעטשינסקי: — דאס איז נישט אמת, איך בעריגענס לאזט מיך שוין צורוה מיט קרול'ן...

א צווייטער אינצידענט איז פארגעקומען ווי־שען דעמזעלבען עדות מיט דעם אנפיהרער פון דער באנדע א־אם קאטשמארעק. דער עדות דער־צעהלט, אז די געפעהרליכסטע באנדיטען אין פאר־וויאט זענען געווען קאטשמארעק און א געוויסער מיקלא.

קאטשמארעק: — ווען האט דער עדות גע־זוכט מיך מיט מיקלא?

עדות: — פריהלינג 1927.

קאטשמארעק: — דאס איז ליגען, מיקלא איז שוין דעמאלט לאנג דערשאסען געווארען. אפשר וואלט איהר שוין געלאזט צו רוה די געשטארבענע...

היינט וועט פערענדיגט ווערען דער עדות-פער־הער און וואהרשיינליך אויך די רעדעס פון די צדדים.

פון קאאפעראטיוועז לעבען אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע

ראנערשטאג, דעם 19. ר. ח. איז פארגעקו־מען אין לאקאל פון דער היגער האנדווערקער-באנק אונטער דעם פארזיץ פון ה' ד"ר טארטאקאווער א פלענאר-זיצונג פון ראיאן-קאמיטעט פון יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע. אין דער זיצונג האט זיך אויך בעטייליגט אלס פארשטעהער פון „פערבאנד פון יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען און פוילען" דער אינ־ספעקטאר פון פערבאנד פאר דער לאדזער וואיעוואדזטווע ה' שמוישר.

די זיצונג האט אויסגעהערט דעם בעריכט פון דער עקזעקוטיווע וועגען איהר טעטיגקייט אין די לעצטע פאר וואכען און בפרט וועגען דער אינ־ציאטיוו פון שאפען נייע פראדוציר-קאאפעראטיווען אין דער וואיעוואדזטווע, צו פערשאפען קרעדיט פאר די קאאפעראטיווע פאלקס-באנקען, ווי אויך צו בעסערען דעם צושטאנד פון די קראנקע קאא־פעראטיווען. ס'איז אויך אויסגעהערט געווארען דער בעריכט פון סעקרעטאר פון ראיאן-קאמיטעט, ה' גאלדקראנץ וועגען זיין בעזוך אין א רייה פון קאא־פעראטיווען און וועגען זייער מצב. ס'זענען דער־נאך ערלעדיגט געווארען א רייה בקשות פון נייע קאאפעראטיווען וועגען זייער אויפנאהמע אין פער־באנד.

די זיצונג האט אויך בעטראכט די פראגע פון דער הילפס-אקציע, וואס וועט א־דורכגעפיהרט ווערען דורך די קאאפעראטיווען פאר די געליטענע בשעת די לעצטע געשעהענישען אין א"י. ס'איז בע־שלאסען געווארען איבערצעווייזען די געזאמעלטע געלדער דורך דער פערמיטלונג פון פערבאנד צו פערפיגונג פון דער ארגאניזירטער יודישער קאא־פעראציע אין א"י.

ס'איז דערנאך בעהאנדעלט געווארען אין צו־זאמענהאנג מיט די ענדערונגען אין דער אינער־ליכער סטרוקטור פון פערבאנד און בפרט מיט דער אויפטיילונג פון פערבאנד אין א רייה פון עקספאזיטורען, די פראגע פון די קאמפעטענצען פון די קאאפעראטיווע ראיאן-קאמיטעטען און ס'איז בעשלאסען געווארען אויסצוארבייטען דורך א ספע־ציעלער קאמיסיע א סטאטוט פון די ראיאן-קאמי־טעטען און איהם פארלעגען צו בעשטעטיגען פאר דער נאהענטסטער זיצונג פון דירעקטאריאט פון פערבאנד.

א לאקאטארען-אידיליע...

(2) אויף וולאדזשימיערסקא 42 איז צווישען דעם פאר-פאלק מארצינקאווסקי און זייערע סוב־לאקאטארען שרעשינסקי אויסגעבראכען א געשלעג, בעת וועלכען די שרעצינסקים זענען פערוואונדעט געווארען מיט א האק-מעסער. די פאגאטאוויע האט זיי ערטיילט הילף. מארצינקאווסקי איז ארעסטירט.

אויך א פרנסה...

קאנקורסען פון שפרינגען אויף פערד

(—) שבת, דעם 28 ר. ח. 3 א זייגער נאכ־מיטאג וועלען אין העלענאוו פארקומען קאנקורסען פון שפרינגען אויף פערד.

די קאנקורסען ווערען ארגאניזירט דורך דעם פאליציי־אישען ספארט-קלוב.

אב'עונג יום־טוב
וועט איהר האבען, אויב איהר וועט קויפען
ברילען און צוויקער
נאר ביים יודישען אפטיקער
יעקב פאנטש
65 פיעטריקאווער 65
וויזאווי דעם גראנד-האטעל
בחנם
ווערען צוגעפאסט ברילען און צוויקערס לויט'ן נייעסטען סיסטעם
ביליגסטע פרייזען!
מ'זענען אנגעקומען די נייעסטע אמעריקאנער פאסאנען
געדענקט דעם אדרעס

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) מ. עפשטיין (פיעטריקאווער 225), מאר־טאשעווסקי (פיעטריקאווער 95), מ. ראזענבלום (צי־געל-נאם 12), יורשים פון גארפיין (חסכארטשא 54), י. קאפראווסקי, (גאוואטיעיסקא 15).

בעריכטיגונג

א צו דער ידיעה וועגען באנקראט פון דער פירמע „ברידער פרענקעל" (אין נעכטיגען נומער „נ. פ.") ווערען מיר געוואויר אז די ברידער פרענ־קעל זענען נישט ארעסטירט געווארען.

דאס נייע יאהר קומט!

ווינשט אייערע קרובים, פריינד,
קליענטען און בעקאנטע
אין לאנד און אין אויסלאנד
אכתיבה וחתימה טובה
דורכ'ן „נייעם פאלקסבלאט"
א וואונש דורכ'ן „נייעם פאלקסבלאט"
איז די שעהנסטע לשנה טובה

בעשטעלונגען ווערען שוין אנגענומען אין אדמיניסטראציע
פון „נייעם פאלקסבלאט", פיעטריקאווער 21, טעל. 24,71

א פראקטיקאנט פראקטיצירט שווינדעל

ער גנב'עט ארויס א פירמע-שטעמפעל, און קאסירט איין פרעמד געלד

(2) אין דער מעבעל-פאבריק פון „בר. טאנ־געט" אין ראדאמסק איז לעצטענס פערלוירען גע־גאנגען דער פירמע-שטעמפעל. פון דעם טאג אן האט אויך די פירמע אויפגעהערט צו בעקומען פון דער פאסט געלד פאר די ארבייטער, וועלכע פלעגען ביז אהער קריגען אונטערשטיצונג פון זייערע קרובים אין דייטשלאנד און פון פראנקרייך.

די פאליצייאישע אויספארשונג האט פעסט־געשטעלט, אז דאס געלד, וואס פלעגט אנקומען פאר די ארבייטער, איז אפגענומען געווארען דורך איינעם, וועלכער פלעגט די קוויטונגען אונטערצייכענען מיט דעם פירמע-שטעמפעל. די פאליציי האט אנגעהויבען אויפמערקזאם אכטונג צו געבען, ווער עס וועט קומען אין פאסט נאך געלד. באלד איז אין פאסט געקומען דער 16-יעהריגער פראקטיקאנט, יאן קאסמאלע אפנעהמען 100 דייטשע מארק, וועל־כע זענען אנגעקומען פאר אן ארבייטער.

מען האט דעם חברה-מאן ארעסטירט און גע־פונען ביי איהם אויך דעם שטעמפעל.

די פאליציי פיהרט איצט אנ'אויספארשונג, ווי־פיל געלד קאסמאלא האט אפגענומען אין דער פאסט.

DR. MED.

A. URYSON

אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.
Konstantynowska 20, telef.35-85.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

(—) היינט וועט אין לאקאל פונ'ם מי־ליטערישען אמט, פיעטרקאווער 212, פארקומען די רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911.

צו דער רעגיסטראציע דארפען זיך מעלדען די געבוירענע אין יאהר 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 4 פאליציי קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

H Ch I J K L Ł

און די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 11 פאליציי קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נע־מען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

R S Sz T U W Z Ż

מארגען דארפען זיך שטעלען צו דער רעגי־סטראציע די, געבוירענע אין יאהר 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 4 פאליציי קאמיסאריאט מיט די פאמיליע-נעמען אויף די בוכשטאבען

M N O P R S

און די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 12 קאמיסאריאט מיט די פאמיליע-נעמען אויף די בוכשטאבען

A B C D E F G H Ch I J K L Ł M

סאלידע אמעריקאנער פירמעס

ווילען אנקניפען פערבינדונגען מיט דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריע

(ה.) די לאדזער האנדעלס-קאמער האט דער־האלטען פון דער פוילישער אמעריקאנישער האנ־דעלס-קאמער א רשימה פון א רייה סאלידע אמע־ריקאנער פירמעס, וואס ווילען אנקניפען פערבינ־דונגען מיט פוילישע פירמעס, אין דער ערשטער רייה מיט טעקסטיל-אינדוסטריעלער.

די אדרעסען פון די פירמעס קענען די פער־אינטערעסירטע זעהען אין ביורא פון דער לאד־זער האנדעלס-קאמער סענאטארסקא 63.

די 13-טע פענסיע פאר די שטאטישע ארבייטער

(2) א דעלעגאציע פון די שטעטישע ארבייט־טער האט זיך געווענדעט צום שטאט-פרעזידענט מיט א בקשה אויסצוצאהלען זיי די 13-טע פענסיע. די דעלעגאציע האט אויך בעריהרט די פראגע וועגען פערגרעסערען די צאהל קוילען, וואס ווערען אפ־געגעבען די שטאטישע אנגעשטעלטע פון 5 אויף 10 קערץ. פרעז. זשעמיענצקי האט צוגעזאגט די פראגע צו ערלעדיגען און האט אויך צוגעזאגט, אז די 13-טע פענסיע וועט אויסגעצאהלט ווערען פריהער, כדי די ארבייטער זאלען קענען זיך בע־צייטענס איינקויפען אויף ווינטער.

פאגאטאוויע

פערשידענע הילפס-מיטלען

(ה) די לאדזער שטעטישע סטאראסטווע האט פארגעלעגט דער פאגאטאוויע, זיך צו בעווארגען מיט ענטשפרעכענדע פילטערינגע סיגנאלען, וועלכע דאר־פען געברויכט ווערען אין די פאלען, ווען די פא־גאטאוויע איילט זיך צו א פארפאל. א חוץ דעם דארף די קארעטקע פון פאגאטאוויע אין דער לינ־קער זייט זיין בעזארגט מיט א פייפעכעל, וועלכעס ווייזט אן די ריכטונג, וואוהין דרייט קארעטקע פאהרט. ביינאכט דארף דאס פייפעכעל זיין בע־לויכטען מיט א געלב לעמפעל. בייטאג מיט א ווייס פעהנדעל און רויטער עמבלעמע פון דער רעטונגס־פאגאטאוויע.

Dr. Różaner

ספעציאליסט פאר
הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 28-98
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–8 אוונד.
ווארטע-זאל פאר פרויען.

נייער אנפאל אויף א קאלאניע

אראבער אונטערגעצונדען די שייערן פון נחלת יעקב

ירושלים, 26. (יט"א טעלעגראפיש).
נעכטען 6 אינאווענד איז א באנדע אראבער באפאלען די קאלאניע „נחלת יעקב" און עמק יזרעאל.

די אראבער האבען אונטערגעצונדען די תבור שייערן אין דער קאלאניע. א דאנק דעם, וואס עס איז ניט תיכף אלארמירט געווארען די שומרים, איז געלונגען דעם אנפאל אפצושטעלען. צוליב'ן אנפאל הערשט א נעוואלדיגע איפרעגונג צווישען דער יודישער באפעלקערונג.

געשטארבען א פערוואונדעטער יוד.

ירושלים, 26. (יט"א טעלעגראפיש).
אין „הדסה"-שפיטאל איז געשטארבען חיים אפאמאווסקי, וועלכער איז פערוואונדעט געווארען דעם 24-טען אויגוסט ביים פערטיידיגען דעם קווארטאל „ימין משה". דעם פערשטארבענעמס מוטער וואוינט אין ראדאם.

ארעסטירט א יודישען סוחר

ירושלים, 26. (יט"א טעלעגראפיש).
אין חיפה איז ארעסטירט געווארען דער פאר־זיצער פון דער האנדעלס־קאמער, אנגעזעהענער סוחר, נאלדענטאל, וועלכער ווערט באשולדיגט אין מארדען אראבער.

די הילף-אקציע פאר א"י

וואַרשאַ, 26. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).
דער ווארשאווער אגודה־קאמיטעט צו העלפען די פאלעסטינער געליטענע האט ביז היינט נעזאמעלט 23 טויזענד זל.

געשטארבען א געשטאכענער יודישער ארבייטער אין ווארשא

וואַרשאַ, 26. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).
נעכטען אווענד איז אין יודישען שפיטאל געשטארבען דער 19־יעהריגער יאקיר מארקעוויטש, א שוסטער־ארבייטער, א פועלי־ציוניסט, וועלכער איז מיט מעסערס פערוואונדעט געווארען, בעת דעם פועלי־ציוניסטישען מיטינג וועגען די פאלעסטינער געשעהענישען.

פאר'ן טויט האט מארקאוויטש אויפגעגעבען די נעמען פון די מעסער־שטעכער, וועלכע האבען פעראורזאכט זיין יונגען טויט.

ווענען שטייער-פערלייכטערונגען

טראגט זיך די רעגירונג נאך ארום מיט פראיעקטען

וואַרשאַ, 26. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).
אין חודש יולי האט דער ווארשאווער סוחרים־פעראיין איבערגעשיקט א מעמאריאל דעם מלוכה־פרעזידענט, האנדעלס־ און פינאנץ־מיניסטער וועגען דער שווערער עקאנאמישער לאגע פון סוחרטום און וועגען דער נויטווענדיגקייט צו פערלייכטערען די שטייערן ווי אויך צו געבען קרעדיטען די סוחרים.

אויף דעם מעמאריאל האט דער ווארשעווער סוחרים־פעראיין ערשט היינט בעקומען פון פינאנץ־מיניסטעריום א תשובה אין וועלכער עס זאגט זיך:

אז די פראגע וועגען קרעדיטען, איז איבערגעגעבען געווארען צו ערלעדיגען דעם „באנק פאלסקי", „באנק ראלני" און „באנק נאספאדארסטווא קראיא־ווענא". דארט אהין דארף מען זיך ווענדען מכח קרעדיטען.

וואס שייך דעם ענין שטייערן שטעלט דאס מיניסטעריום פעסט, אז עס געפינען זיך איצט ביי דער רעגירונג עטליכע פראיעקטען, וועגען א שטייער געזעץ, וועלכער זאל איינפיהרען שטייער־ערלייכטערונגען פאר האנדעל און אינדוסטרי. בעזונ־דערס פאר'ן אומזאץ־שטייער.

לאדזער נייעס.

א ביטע צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג

פון דער תלמוד תורה „מחזיקי אמונה"

די לאדזער תלמוד־תורה „מחזיקי אמונה" (פע־פער־גאס 17), ווענדעט זיך מיט א בקשה צו דער יודישער בעפעלקערונג וועגען שטיצע אין דער קריטישער לאגע וואס זי געפינט זיך. צוליב מאנגעל אין געלד־מיטלען קען אויסקומען צו פערמאכען די תלמוד־תורה אין וועלכער עס לערנען זיך 240 ארימע פאלוטער קינדער. די אויסגאבען זענען פיל גרעסער ווי די הכנסות, און דעריבער ווערט די לאדזער יודישע בעפעלקערונג געבעטען אזוי ווי מען שיקט ארויס וואונש־קארטען צום נייעם יאהר, זאל זיך קיינער נישט אפזאגען פון עפעס צו שענקען פאר דער תלמוד תורה. מיט דעם וועט מען לינ־דערן דעם קריזיס אין דער תלמוד תורה און מען וועט זי ווייטער קענען אויפהאלטען.

קאלעקטיווע פארלעזונג

וועגען די א"י־געשעהענישען

מארגען שבת 10 א זייגער פריה קומט פאר אין פילהארמאניע א קאלעקטיווע פארלעזונג איינ־געארדענט דורכ'ן פועלי־ציון־קאמיטעט, וועגען דער שטעלונג פון „בונד" און „רויטע" צו די בלוטיגע געשעהענישען אין ארץ־ישראל. די רעפערענטען לען אויך געבען א גענויען איבערבליק איבער די שעהענישען

רעפערירען וועלען די ה"ה: ראטם. בוקסבוים, יוסף ראזען פון ווארשא, בראנר און סטאלארסקי.

א"י, סיריען און איראק

ווילען קויפען לאדזער טעקסטיל־סחורות

(ה) דער פוילישער האנדעלס־אטאשע אין א"י האט מיטגעטיילט דער לאדזער האנדעלס־קאמער, אז א רייה פירמעס אין פאלעסטינא סיריען און איראק האבען פערלאנגט פוילישע טעקסטיל־אויס־ארבייטונגען. די לאדזער פירמעס, וואס ווילען האנדלען מיט יענע לענדער דארפען זייערע מוסטערן מיט פרייזען אריינשיקען דירעקט אויפ'ן אדרעס פון פוילישען האנדעלס־ראט אין תל־אביב (נ' 2705)

פון יודישען טעאטער

אין יודישען טעאטער אין פילהארמאניע נאס־טראלירען מיט גרויס ערפאלג די בעליבטע ארטיס־טען וויערא קאניעווסקא און פאול ברייטמאן.

היינט, פרייטאג און מארגען שבת אין אווענד ווערט געשפילט „רייזעלע פון יאפאן", שבת בייטאג ווערט געשפילט „דאס פענסיאן מיידעל".

אין די ביידע פיעסען שפילען די נאטראלארען די הויפט־ראלען. עס נעהמט אנטייל דער גאנצער אנסאמבל.

מיט'ן ארקעסטער און כאר פיהרט אן דער די־רינענט ל. זעלמאן.

ביי אונוואהל זיין

איז דאס נאטירליכע ביטער־וואסער
Franciszka Józefa
אנ'אנגענעהם ווירקענדער הויליך־מיטעל צושריפטען פון פראפעסאר־דאקטוירים לויבען זעהר דאס רעכט מילדע ווירקונגסווייזע דאס

פראנץ־יאזעף

וואסער וואס איז אויך פאר דעם קערפער־בוי פון דער פרוי א גאנץ פארציגליך מיטעל. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד אפטעטשנעס.

וואס וועט זיין אין טעאטער
„SPLENDID"
? ?

ציהונג פון דער 19־טער מלוכה־לאטעריע

5־טער קלאס — 18־טער טאג

150,000 זל. — נ' 182298
20 000 זל. — נ' 149439
10,000 זל. — נ' 135729.
5,000 זל. — נ"נ 10295 69467.
3,000 זל. — נ"נ 10687 70758 84873
98241.
2,000 זל. — נ"נ 5043 43016 58090
790071 114729 137376 143304 158073
164581 36457 87386 109213 114234
114572 120463.

דער געווינס
5000 זל. אויף № 10295
איז געפאלען אין דער קאלעקטור
ס. יאטקא, פיעטריקאווער 22 פיעטריקאווער 66

1000 זל. — 12815 16297 16647 17931
31424 52393 56344 89702 90089 108039
116723 127061 146066 153274 157638
166912 2256 20324 99313 125842
600 זל. — נ' 2985 7130 18055 24848
35629 39053 49205 50480 52110 73283
85121 92078 97456 101389 107546 19803
127017 172532 3960 25052 33422 34443
38744 53519 79698 83537 98820 114110
118433 148306 153352 164341.

מעלדונג

העברעאישע אווענד־קורסען ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

עס האבען זיך אנגעהויבען די איינשרייבונגען אויף די אווענד־קורסען פאר דער העברעאישער שפראך ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

אנמעלדונגען אין די גרופען פאר אנפענגער און פארטגעשריטענע ווערען אנגענומען אין ציוניסטישען ביורא טעגליך פון 5 ביז 8 אווענד.

עס דארפען זיך אויך מעלדען די שילער־ינגען, וואס האבען געלערנט ביז איצט. 9666

ביבליאטעק א.נ. פון א. ר. גורדין, ביי התאחדות אין לאדז שענקעוויטש 5[3

די ביבליאטעק־קאמיסיע מאכט בעקאנט, דאס ס'איז צוגעקומען א גרויסע צאהל ביכער פון די נייעסטע העברעאישע און יודישע אויסגאבען. די ביבליאטעק בעזיצט 5000 ביכער אין העברעאיש, יודיש, פויליש און רייטש. זי בעזיצט אויך א ספעציעלע קינדער־ביבליאטעק פאר אנפאנגער פון העברעאיש. דער חודש־אפצאהל איז א מינימא־לער ספעציעלע הנחות פאר ארבייטסלאזע און שי־לער. די ביבליאטעק איז טעטיג 4 מאל וועכענט־ליך: זונטאג, דינסטאג, דאנערשטאג און שבת פון 7—9 אווענד. 9650 9

קראפט־שפייזען
כמעט ווי נייע
ביליג צו פערקויפען
קילינסקיעגא 21.
רעכטע אפיציגע, 2־טער שטאק, וו. 18.

פאבריק און מעבעל־לאגער
S. Salomonowicz i S-ka
לאדז, גארוטאוויטשא 13, טעל. 37-60
עמפפעהלט שלאפצימערן, עס־צימערן, גאבינעטען, מעדכען־צימערן, אויך ענצעל מעבעל. צוגענגליכע פרייזען און גינסטיגע בעדינגונגען.

CASINO
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער מייסטער־פילם, רעזש ERNEST LUBICZ א. נ.:
„פירשט־סטודענט"
(ALT HEIDELBERG)
— אין די הויפט־ראלען: — אין די הויפט־ראלען:
Ramon Novarro i Norma Shearer
פילם, וואס אטעמט מיט פרעכטיגען געשמאק, ראפינירטער קינסט־לערישער קולטור, אדורכגעדרונגען מיט ראמאנטיזם און פאעזיע.
ספעציעלע מוזיקאלישע אילוסטראציע פון דיר. ל. קאנטאר.
אנהויב פון די סעאנסען 30 .4, 6, 8 און 10 אין אווענד.

APOLLO
היינט און פאלגענדע טעג!
בעגייאונג פון וועלט־מייסטערווערק א. נ.
גרויסע פרעמיערע!
דער דערנער־וועג פון אנ'אנשטענדיגער פרוי
IWAN MOZŻUCHIN, HELENA DARLY, MIKOŁAJ KOLIN
1־טע סעריע! מעכטיגע דראמע פון ליבע, אפפערונג און ליידען.—אין די הויפט־ראלען:
סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' ש. בייגעלמאן.
אנהויב 4 א זייגער נאכמיטאג, שבת און זונטאג—2 א זייגער נאכמ.
פרייזען אויפ'ן ערשטען סעאנס פון 50 גר.

ODEON
WODEWIL
היינט און פאלגענדע טעג!
אין דער שאמפאנער־קאמעדיע
ANNI ONDRA
אין דער שאמפאנער־קאמעדיע
„איהר ערשטער קוש"

TOM MIX
CORSO
אין דער סענסאציאנעלער אוואנטוריסטישער דראמע א. נ.:
טאם מיקס רעקארד
אויסער'ן פראגראם: א פארם
אין די הויפטראלען: חיות.

שרעקליכע פאבריקס=שרפה אין זגערזש

50 ארבייטער צווישען פלאמען.—ארבייטעריז ווערט פערברענט אויף די פענסטער=קראטעס פאר אלעמענס=אויגען.—אפגעבריהטע ארבייטער

נעכטען האלב זיבען אין אווענד איז זגערזש אלארמירט געווארען דורך א מוראדיגער שרפה, וועלכע איז אויסגעבראכען אין דער פאבריק פון ליידער פאזנערסאן און אלפרעד בערטוס אויף דאמבראווסקא 10.

אונזער מיטארבייטער איז גלייך אוועקגעפאהרען קיין זגערזש פון וואנען ער טעלעפאנירט אונז פאלגענדע פרטים וועגען דער שרעקליכע שרפה:

אויף דאמבראווסקא 10 געפינט זיך א גרויסע פאבריקס-געביידע וועלכע געהערט צו די יורשים פון ראמאן ערנסט. די פאבריק איז פערפאכטעט צו דער פירמע „פושענדזאלניא זגערזש", וועלכע געהער צו לייזער פאזנערסאן און אלפרעד בערטוס. די פאבריק בעשטעהט פון צוויי זאל שפינערייען און אלע נעבען-מאשינען, א וועבעריי און א וועשעריי פון רויהע וואל. די פאבריק בעשעפטיגט כמעט הונדערט ארבייטער און איז טעטיג 6 טעג אין וואך. נעכטען האלב 7 אין אווענד, ווען אלע ארבייטער זענען געגאנגען ביי דער ארבייט האט פלוצלונג צוליב'ן רייבען זיך פון די לאגערן אין סעלפאקטאר, איז ארויס א פונק און תיכף האט זיך אנגעכאפט די וואטע, וועלכע איז גראד געשפינען געווארען. דאס איז געשען אויפ'ן ערשטען שטאק, די ארבייטער פון דער דאזיגער אפטיילונג האבען זיך נישט בעוויזען צו אריענטירען וואס דא קומט פאר, ווי דאס פייער האט שוין געהאט ארומגעכאפט דעם גאנצען זאל, און קודם-כל די הויז-טרעפען וואס געפינען זיך נאהענט צו דעם ארט, וואו די שרפה האט אויסגעבראכען. צווישען די ארבייטער פון ערשטען שטאק האט אויסגעבראכען א שרעקליכע מהומה, בעת די ארבייטער און ארבייטערינס פון צווייטען שטאק האבען בכלל נאך נישט געוואוסט, אז ס'ברענט, ערשט ווען דורך די פענסטער האבען זיך אנגעהויבען אריינצורייסען וואלקענס שטיקענדען רויך האבען זיי ערשט בעמערקט די שרפה און האבען זיך געלאזען לויפען צו די אויסגאנג-טיר. נישט אלע איז אבער געלונגען זיך ארויסצובעקומען דורך די טרעפען, ווייל צוליב'ן רויך האבען פיל ארבייטערינס פערלוירען דאס בעוואוסטזיין און נישט געקענט ווייטער געהן. די איבעריגעבליבענע מעהרסטענס ארבייטערינס אין ברענענדען בנין, האבען זיך געלאזט צו די פענסטער, אבער ליידער זענען אלע פענסטער פערקראטעט, אזוי זענען די ארבייטערינס געלאפען פון איין טיר צו די פענסטער און צוריק און ארויס האבען זיי נישט געקענט.

דאס פייער האט זיך אלץ ווייטער פערשפרייט און ווען די אלארמירטע זגערזשער פייערלעשער זענען אנגעקומען אויפ'ן ארט פון דער שרפה, איז שוין דער גאנצער בנין געשטאנען אין פלאמען. די פייערלעשער האבען אפילו נישט געטארט טראכטען וועגען אנהויבען די לעש-אקציע, ווייל מ'האט געדארפט ראטעווען די מענשען, וועלכע זענען געבליבען אין ברענענדען בנין.

ביי די פענסטער זענען דערווייל געשטאנען ארבייטערינס, ביי וועמען ס'האבען שוין אנגעהויבען צו ברענען די קליידער. צו דעם אומגליק איז צוליב דער שרפה איבערגעריסען געווארען די עלעקטרישע לייטונג און אין ברענענדען בנין איז פינסטער געווארען. א טייל פון די פייערלעשער האבען זיך מיט דער גרעסטער מסירת נפש מיט שווערקאצען אין די הענד אריינגעריסען אין ברענענדען בנין און אנגעהויבען ארויסצוטראגען די פערחלשטע און שטארק אפגעבריהטע ארבייטערינס, דער אנדערער טייל פייערלעשער האבען זיך גענומען צו דער רעטונגס-אקציע.

פלוצלונג האט מען בעמערקט נעבען איין פענסטער אן ארבייטערין, וועלכע האט אויסגעשטעקט די ברענענדע הענד דורך די פענסטער און געבעטען מען זאל זי ראטעווען. די פייערלעשער האבען פון אלע זייטען זיך ארויפגעדראפעט צום פענסטער, אבער דורך די קראטעס האט מען גאר נישט געקענט אויפטון. דורך די טרעפען איז שוין אוממעגליך צו געהן, דאך זענען צוויי פייערלעשער אריין אינעווייניג און ארויסגעטראגען די פערקוילטע פרוי, ליידער שוין א טויטע. די פרוי הייסט מאריא פיבעק, 25 יאהר אלט און וואוינט אויף בערעק יאסעלעוויטש 6.

דערווייל האט אלץ געקראכט. די מאשינען האבען אנגעהויבען אראפצופאלען און די אונטערשטע שטאקען. די פונקען און שטיקער פייער זענען געפלויגען פון אלע זייטען, צום וואסער, וועלכע געפינט זיך נעבען אויפ'ן ארט, האט מען נישט געקענט צוקומען און דעריבער האט מען געבראכט מען וואסער פון די נעבען-פאבריקען: זילבערבלאט, און לארענץ און קרושע. דאס פייער האט אנגעהויבען צו בעדראהען די ארומיגע געביידעס ווי די פאבריקען פון רייכער, זילבערבלאט און די נעבענדיגע פון דער קראנקען-קאסע, וועלכע געפינט זיך דארט נעבען דעם ברענענדען בנין. די זגערזשער פאליציי, זעהענדיג די געפאהר האט טעלעפאניש ארויסגערופען די לאדזער פייערלעשער, די פראבאשעוויצער, ראדאגאשטשער, סאקאלאווער און אנדערע. פון לאדז זענען אנגעקומען די ערשטע, צווייטע און דריטע אפטיילונג מיט דער „דאמפף-שפריץ". רעמאלט ערשט איז די רעטונגס-אקציע אוועקגעשטעלט געווארען אויף א געהעריגען אופן און די שרפה האט אנגעהויבען לאקאליזירט צו ווערען.

באלד ווי די שרפה האט אויסגעבראכען און די פייער-צונגען האבען זיך בעוויזען אויפ'ן הימעל איז אין זגערזש געווארען אן אמת'ע מהומה, וועלכע האט זיך נאך פערשטארקט צוליב דעם, וואס די עלעקטראווניע האט אויסגעשאלט דאס עלעקטרישע ליכט. כדי צוליב'ן שטארקען דרוק זאל נישט קומען צו קיין אומגליקס-פאל. דער עולם האט אבער נישט געוואוסט וועגען דעם און די פאניק איז געווארען גרויס. די איינוואוינער פון די גאסען ארום דער שרפה האבען אנגעהויבען צו פאקען די זאכען און זיי אריבערגעטראגען אין ווייטערע ערטער, ערשט אויפ'ן בעפעהל פון דער פאליציי איז די עוואקואציע אפגעשטעלט געווארען און דער עולם האט זיך א ביסעל בערוהיגט. די גאנצע פאבריק איז פולשטענדיג אפגעברענט געווארען. צום גליק האט זיך איינגעגעבען אפצוראטעווען די וואל-וועשעריי. די שאדענס זענען זעהר גרויס, ביז איצט זענען זיי נאך נישט אפגעשאצט געווארען.

ארום צעהן א זייגער האט דער פאליציי-קאמענדאנט בעפוילען צו פערזאמלען אלע ארבייטער פון דער פאבריק, כדי זיך איבערצייגען, צי ס'איז נישט אמאל נאך ווער געבליבען אין דעם ברענענדען בנין, עס האבען זיך נישט צוגעשטעלט פיל ארבייטער און ארבייטערינס און ביז שפעט ביינאכט האט זיך נישט איינגעגעבען פעסטצושטעלען, צי ס'זענען נישט פערברענט געווארען נאך מענשען, א חוץ דער ערמאהנטער מאריא פעסעק. אויף 12 א זייגער ביינאכט האט דער פאליציי-קאמענדאנט פעראָרדענט א נייעם אפעל פון די ארבייטער.

אויפ'ן ארט פון דער שרפה איז די גאנצע צייט אנוועזענד געוועזען דער קאמענדאנט פון דער וואיעוואדזקער פאליציי ד"ר מארווינסקי, לייטער פון דער זיכערהייטס-אפטיילונג ביי דער וואיעוואדזטווע ד"ר קלוג, קאמענדאנט נאסעק און אנדערע הויכע פאליציי-בעאמטע. צעהן א זייגער אין אווענד זענען די לאדזער פייערלעשער צוריקגעפאהרען קיין לאדז.

* * *

בעת די לאדזער פייערלעשער זענען געפאהרען קיין זגערזש איז אויפ'ן וועג געשעהן א קאטאסטראפע מיט איינעם פון די פייערלעשער אויטאס. אין מיטען פאהרען איז אראפגעשפרונגען א ראד פון אנ אויטא, וועלכער האט זיך איבערגעקעהרט אויף דער טראמוואי-ליניע. צום גליק זענען די פייערלעשער בצייטענס אראפגעשפרונגען און ס'האט קיינעם נישט געשאדט.

י. ס. ד. א. פ. „פועלי-ציון" לאדזשער ארגאניזאציע.

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

שבת, דעם 28 טן סעפט. ד. י., פינקטליך 10 א זייגער פרי קומט פאר

אקאלעקטיווע פארלעזונג

א.ד.ט. דער שדים-טאנץ פון „בונד" און „רויטע" ארום די בלוטיקע געשעהענישן אין פאלעסטינע.

רעפערירן וועלן די חברים: ראטמאן נ. בוקסבוים, יוסף ראזן (ווארשע), בראנד, סטאלארסקי. 6996

בילעטן צים פרייז פון 40 גר. ביז 75 גר. שוין צו באקימען אין דער געזעלש. אוונט-קורסן (זגערזשער 17), פרייטאג נאכמ. און שבת פרי— ביי דער קאסע פון פילהארמאניע. דער לאדזשער „פועלי ציון" קאמיטעט.

יודישעס באנק-הויז
Boris Sokolower
BANKGESCHÄFT

DANZIG, Langenmarkt Nr. 26, – Telefon 265-30

Telegrammadresse: „INTERNA". — P. K. O. Nr. 191275. Gegr. 1920

אינקאסא פון וועקסלען, פראכטען און דאקומענטען אויף דאנציג, אלעס ווערט תיכף ערלעדיגט אויף ביליגע בעדינגונגען, געלד-איבערזענדונגען אין דער גאנצער וועלט

ספעציעל ביליגע קאנדיציעס פאר אלע יודישע בענק

קארעספאנדענץ ווערט געפיהרט אין פאלגענדע שפראכען: יודיש, פויליש, דייטש, רוסיש, ענגליש און פראנצויזיש.

מעטאל=מייסטער=פעראיין

ביים צענטראלען יודישען האנדווערקער-פערבאנד, לאדז, פאלודניאווא 4

אכטונג, מעטאל-מייסטער!

זונטאג, דעם 29-טען ד. ח., 8 אווענד, קומט פאר אין לאקאל פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד, פאלודניאווא 4

אלגעמיינע פערזאמלונג

טאג ארדנונג: וואהלען פון 6 דעלעגאטען אין דער האנדווערקער-קאמער. וואהלען פון 2 דעלעגאטען אין בייראט; וועגען דער האנדווערקער-שולע.

די פערוואלטונג. 1996

לאדזער קרעדיט=באנק

ביים קליינהענדלער=פעראיין, פיעטריקאווער 18

מאכט בעקאנט דער געעהרטער קונדשאפט, אז עס ווערען ארויסגעגעבען הלוואות און געמאכט דיסקאנטעס און עס ווערט אויך ערלעדיגט אלערליי באנק-אפעראציעס. וועקסלען אויף אינקאסא ווערען אנגענומען אויף אלע שטעט און שטעטלעך.

בעמערקונג: די באנק איז טעטיג פון 9—5. וועקסלען צאהלבאר שבת קאן מען אויסקויפען מאנטאג, ביז 11 א זייגער פארמיטאג. ספעציעלע אפטיילונג פאר וקלאדען. מיט אכטונג

דער ראט און די פערוואלטונג. 9496

עפענטליכע מודעה.

מיר זענען מודיע, אז די כאינער קצבים האבען נאכגעגעבען דעם ב"ד והראבינאט שליט"א אלע גענויטיגטע תקנות צווישן קצבים לגבי שוחטים. דעריבער איז פון היינט אן שוין צוריקגעשטעלט אויפ'ן בעסטען אופן אונזער השגחה איבער די כאינער יאטקעס.

אין יעדער כאינער יאטקע ווי - ויך אין די גראשער-געשעפטען וועלען מיר והיום והלאה אריינגעבען יעדען חודש א נייעם הכשר. די נייע הכשרים ווערען נעגעבען די טעג אין זיבען נילטיג ב"ז חודש מרחשון ת"ץ הבע"ל. א הכשר בעקומט נאר דער, וואס ברענגט פון ראבינאט און פון ארט-שוחט, אז ער איז א מהמין אויף כשר-פלייש און איז א שומר-שבת. דער הכשר ווערט יא-נישט קאנטען.

הב"ד והראבינאט דק"ק טושין.

אויפפאדערונג.

דערמיט פאדער איך אויף צום לעצטען מאל ה' **שלמה קופערמיניץ** ווסכאדניא 17 אז ער זאל קומען זונטאג, 1 א זייגער בייטאג, צו א דין=תורה צו הרב ר' לייביש ראזענבערג אין געגענפאל בין איך נישט פעראנטווארטליך פאר די ווייטערדיגע פאלגען.

8096 **שמואל רעדליך**, פאמארסקא 44.

Dr. med. J. BETTE

ספעציאליסט פון אינערליכע און קינדער-קראנקה.

Piotrkowska 6, tel. 44-95

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 8—11 פארמ. און פון 4—6 נאכמ.

Dr. med.

GRZEGORZ ROZENBERG

ספעציאל=ארצט

פאר מאגען-, קישקע-, לעבער- און אינערליכע קראנקהייטען

GDAŃSKA 44 (דלוגא), tel. 24-44

נעהמט אן פון 11—1 מיטאג און פון 6³⁰ ביז 8³⁰ אווענד. זונטאג פון 10—1 נאכמיטאג.

Dr.

M. Wolfson

צוריקגעקעהרט.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

פערקשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן זין לעמשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

מארגען, מוצאי שבת, 7 א זייגער, קומט פאר אין דער שוהל „באר=מרים", נאווא-זארזשעווסקא 18

א פערזאמלונג

פון די גבאים פון די שוהלען און ראיאן פון גייערס מארק

אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע

לטובת די געליטענע אין ארץ=ישראל

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: ש. ז. ראבינוביץ, פרנס מ. פלאצקער, ז. קליין און י. סווערהאנאווסקי.

אלע גבאים ווערען געבעטען צו קומען!

אויפפאדערונג.

מיר אונטען אונטערגעשריבענע מיטגלידער פון שניידער=צעך, פיעטריקאווער 20, פאדערן אויף די פערוואלטונג פון דערמאנטען צעך

צוריקצוציהען דעם אנאנס אין „נ. פ."

פון 26/9 ד. י. אין משך פון 3 טעג, אין געגענפאל וועלען מיר זיין געצוואונגען ארויסצוטרעטען אויף א געריכטליכען וועג.

מיכאל מידלאק
מאריץ פרייס
אליהו פעלקא
שלמה קאץ

0896

ימים נוראים

אין צענטראלן יודישען האנדווערקער-פערבאנד

אין לאדז, פאלודניאווא 4

מיר טיילען מיט, אז אזוי ווי אלע יאהר ווערט אויך היי-יאהר געדאווענט ווערען אין צענטראלען האנדווערקער=פערבאנד, פאלודניאווא 4 מיט'ן אנטייל פון

בעריהמטע חזנים

פלעצער צו צוגענגליכע פרייזען ווערען שוין פערקויפט אין קאנצעלאריע פון פערבאנד טעגליך פון 10 ביז 2 און פון 6 ביז 9 אוו.

די פערוואלטונג.

דער ארבייטער=רעסטאראן

ביים ארבייטער=ווינקעל, פאלודניאווא 20

(רעכטע אפיצינע, 1-טען שטאק)

האט פיל פערבעסערט זיינע מיטאגען

ביי די אלטע פרייזען

א מיטאג מיט פלייש צום פרייז פון **1 זל.**

געשמאקע זופען " " **40 גר.**

פריש, געשמאק און ביליג

ווערען ארויסגעגעבען יעדען טאג פון 12 ביז 4 נאכמיטאג

קומט און איבערצייגט אייך!

פראפ. ווייצמאן און הויפט-מופטי עמין הוסאני

וועגען דעם מצב און פערספעקטיווען פון ארץ ישראל

די גרויסע פרעסע-אגענטור „יונייטעד פרעס" האט פערעפענטליכט צוויי געשפרעכען: מיט פראפ. ווייצמאן און דעם הויפט-מופטי עמין הוסייני וועגען די יודישע און אראבישע פאדערונגען אין א"י. פראפ. ווייצמאן האט ערקלערט:

שאפענדיג די בעדינגונגען פאר זייער נאציאנאלער היים אין א"י האבען די יודען צוגעענגליך געמאכט אלע איינגעשאַפטען פון לאנד אויך פאר די איבעריגע איינוואוינער — אראבער צי יודען. די יודען האבען פון אנהויב אן געשטרעבט איינצושטעלען שכנ'ישע בעציהונגען מיט די אראבער און האבען אין ווארט און טאַט ארויסגעוויזען די אראבער זייערע אויפריכטיגע ווינשען פון א פרידליכען דורכלעבען. און איצט טראָגט די לעצטע געשעהענישען אין א"י, בעת וועלכע ס'זענען געפאלען קרבנות מצד די יודען, איז די ציוניסטישע ארגאניזאציע ווייט פון דעם צו אידענטיפיצירען די אראבער אלס גאנצע מיט די אגיטאטארען און אויפהעצער.

די ערקלערונגען, וואס ס'האבען אין גענגף געמאַכט דער ענגלישער פרעמיער און דער אויסערן-מיניסטער און די פערזיכערונגען פונ'ם קאלאניען-מיניסטער שטעלען אויסער יעדען ספק, אַז די ענגלישע רעגירונג וועט נישט נאר צוריקשטעלען די ארדענונג, נאר וועט אויך טרייַ אויספיהרען איהרע מאנדאט-פערפליכטונגען. ס'מוז אויפקלערען די אראבער, אַז די דאזיגע פערפליכטונגען וועלען דורך ענגלאַנד טראַקטירט ווערען ערנסט און וועלען פערווירקליכט ווערען. און די אינטערעסען פון די ענגלענדער, אראבער און די יודען ליגט, אַז די פאַלעסטינער בעפעלקערונג זאל איינמאל פאר אלעמאל פערשטעהן, אַז די ענגלישע רעגירונג איז רעזאלוירט צו שאפען די יודישע נאציאנאַלע היים אין א"י. ס'מוז געשאַפען ווערען אַ מעגליכקייט פון א ברייטער יודישער עמיגראַציע קיין א"י. די יודישע אַגענץ וועט עס טון מיט אַ שאַרפקען אימפעט, די איז אבער ווייט פון שטערען די אינטערעסען פון דער אראבישער בעפעלקערונג אין א"י. בעת די לעצטע געשעהענישען האבען די יודען ארויסגעוויזען אַ זעלטענע צוריקגעהאַלטענקייט און אויך איצט זענען זיי נישט אַגרעסיוו. די יודישע אַגענץ איז זיכער, אַז ס'וועט לייכט זיין צו לעזען דאס אראבישע פראבלעם, אויב די פאר אַראבער וועט ווערען קלאר, אַז מיט געוואַלדטאטען וועט מען קיין נייע פערהעלטענישען נישט קענען שאַפען.

דער הויפט-מופטי עמין הוסיין האט ערקלערט:

די לעצטע געשעהענישען אין פאַלעסטינע ווערען פערארטיילט פון אַלע קרייזען פון דער אראבישער און נישט אראבישער בעפעלקערונג. די בעוואוסטזיניגע עלעמענטען שטיצען די פאַלעסטינער רעגירונג ביים איינשטעלען די ארדנונג. אבער מיר נעהמען פאר אַ פאליטישע אקציע אויף צו ענדערען מיט פרידליכע מיטלען די איצטיגע רעגירונגס-פארמען אין פאלעסטינא. די איצטיגע לאַגע איז אַ קינסטליכע און בע'עוולה'ט די אראבישע בעפעלקערונג. איך צווייפעל נישט, אַז די פיהרער פון אַלע בעפעלקערונגען-גרופען וועלען צוריקשטעלען די פרידליכע בעציהונגען.

נאך די לעצטע געשעהענישען איז אבער קלאר אַז דאס צוריקשטעלען די פרידליכע בעציהונגען פון מיטאַרבייט צווישען יודען און אראבער וועט בלייבען א טרוים, אויב ס'וועלען נישט געענדערט ווערען די רעגירונגס-פארמען.

די אראבער פון פאלעסטינא זענען זיכער, אַז נאר דורך אננעהמען זייערע פאדערונגען קענען געשאפען ווערען פרידליכע בעציהונגען אין א"י. ס'דאַרף געשאַפען ווערען אַ דעמאקראטישע רעגירונגס-ארדנונג, אין וועלכער ס'זאלען זיין רעפרעזענטירט אלע איינוואוינער פון פאלעסטינא לויט זייער צאהל.

ס'דאַרף אפגעשאַפען ווערען די פאליטיק פון שאפען אַ „נאציאנאלע היים פאר די יודען", וואס מאכען אויס 130,000 אויף 800,000 אראבער.

די באלפור-דעקלאראציע דאַרף אפגעשאפט ווערען און ס'דאַרף געשאפען ווערען א פאליטישע ווירטשאפטליכע און אדמיניסטראטיווע גלייכבערעכטיגונג פון אַלע איינוואוינער.

די ווירטשאפטליכע קאנצעסיעס זענען איצט אַ מאנאפאל פון ציוניסטען און די ווירטשאפט ווערט געשאפען און געפיהרט דורך א יוד — אַ ציוניסט. די קאנצעסיעס-פערטיילונג דאַרף איבערגעגעבען ווערען דער נייער דעמאקראטישער רעגירונג.

די איינוואַנדערונג דאַרף רעגולירט ווערען דורך אַ געזעץ, וואס זאל אנגענומען ווערען דורך רעפּרעזענטאַטישע אינסטאַנצען און זאל אויסען זיין די טובה פון לאַנד.

בנוגע די הייליגע ערטער דאַרף חייטער גילטען דער סטאַטוס קווא, וואס גאראנטירט די פרייהייט פאר אלע פעלקער.

א בלבול אויף פשעמישלער יודען

אנטיסעמיטיש בולוואַר-בלעטעל קלערט אויס, אַז פשעמישלער יודען האבען אבגעהאלטען א באיקאט-פערזאמלונג געגען דער נישט יודישער בעפעלקערונג

פשעמישל. דאָס היגע בעקאַנטע יודען-פרעסערישע בלעטעל „זיעמיא פשעמיסקא", האט אין איהר לעצטען נומער געשריבען וועגען א יודישען באָיקאָט געגען די קריסטען. זי פערופט זיך אויף א יודישער פערזאמלונג, וואָס איז דאָ געווען אין די לעצטע טעג און אויף וועלכער עס איז בעשלאָסען געוואָרען, נישט צוקויפען ביי קריסטען און נישט צו בעשעפטיגען ביי זיך קיין קריסטען.

און די אנטיסעמיטישע צייטונג פרעגט א שאלה אין תמימות'דיגען טאָן: וואָס וואָלט געווען ווען קריסטען רעאגירען דערויף אויף דעם זעלבען אופן? 70 פראָצענט פון די קריסטען קויפען דאָך ביי יודען?

פערשטעהט זיך, אז די גאנצע זאַך איז א געמיינער בלבול. עס האָט זיך קיינעם אין דער גאנצער שטאט פון אזא פערזאמלונג נישט אפילו געחלומ'ט. נאָר וואָס טוען נישט אונזערע פינסטערע אנטיסעמיטען, וועלכע קענען נישט ליידען, וואָס עס הערשען שטילע, רוהיגע און פריינדליכע בעציהונגען צווישען דער יודישער און נישט-יודישער בעפעלקערונג. מוז מען די לופט פערפּעסטען.

פון אונזער זייט איז אָבער נישט גענוג, וואָס דער בלבול ווערט אין אונזער פרעסע ריכטיג געשטעלט, עס איז וויכטיג, אז אונזערע „פני" זאָלען זיך מיט דעם „ענין" פערנעהמען און אונטערנעהמען ביי די מאסגעבענדע פאקטאָרען, אז אזא בלבול זאָל נישט ארורך אומבעשטראפט.

20 יודישע משפחות אין בראדי געבליבען אן א דאך איבערן קאפ

בראדי. פערגאנגענעם דאָנערשטאָג ביי נאכט איז אין בראד אויסגעבראָכען א גרויסע שרפה אויף דער מיצקיעוויטשא גאס. דאָס פייער האָט זיך אנגעהויבען אין אויטאָ גאראזש פון ה' בריק. פון אויטאָבוס איז ענטשטאנען דאָס פייער און דאן איז דער גאנצער גאראזש פערברענט געוואָרען. דאָס פייער האָט זיך שנעל פערשפרייט אויף די ארומיגע הייזער און 20 יודישע משפחות זענען געבליבען אהן א דאך איבער'ן קאָפ. דאָס הויז פון גאראזש אייגענטימער ה' בריק איז אין גאנצען פערברענט געוואָרען אויך דאָס הויז פון ה' פראמער, אין וועלכען עס האָבען געוואוינט 10 יודישע משפחות איז אוועק מיט'ן רויך.

די בראָדער פייערלעשער זענען געקומען מיט א גאנצער שעה פערשפעטיגונג דאָס איז געשעהען צוליב דעם, ווייל זיי פיהרען א שטרייק מיט דעם מאגיסטראט.

ביז היינט האָט דער בראָדער בירגערמייסטער נישט געקאָנט נאָך ערלעדיגען דעם סכסוך מיט די פייערלעשער. ער האט „וויכטיגערע" ארבייטען, נעמליך צו פערטרייבען די יודישע בעאמטע פון בראָדער מאגיסטראט און די אמת'ע יודישע חובות פון א שטאט-פארשטעהער פערנאכלעסיגט ער.

אפילו ווען עס קומ'ט אזא סכנה ווי א שרפה געפינט מען זיך דאָ אויך אין א מסוכנער לאגע.

די נשרפים זענען כמעט אלע ארימע יודען.

אפקלאנגען פון ענין „פרייהייט"

און די געשעהענישען אין ארץ-ישראל

ניו-יארק. ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט דער פרץ-שרייבער-פעראיין אין ניו יארק אויסגעשלאסען פון זיינע רייהען אַלע מיטארבייטער פון דער קאמוניסטישער „פרייהייט" פאר איהר שטעלונג בנוגע די געשעהענישען אין ארץ-ישראל.

צוויי טעג האבען אנגעהאַלטען די זיצונגען פון פרץ-פעראיין. כמעט אלע יודישע שרייבער האבען אנטיילגענומען אין די דעבאַטען.

עס זענען אנגענומען געוואָרען דריי רעזאלוציעס

ערשטע רעזאלוציע:

דער י. ל. פרץ-שרייבער-פעראיין, פערזאמעלט אויף א ספעציעלער זיצונג דעם 11-טען סעפטעמבער 1929, דריקט אויס זיין טיפען צער און טרויער איבער די בלוטיגע פאגראמען אויף יודען אין פאלעסטינע און פערדאַמט די גרויזאַמע אכזריות פון די אראבער-פאגראמשטשיקעס.

ער דריקט אויס זיין בעוואונדערונג פאר דער העלדישער יודישער זעלבסט-שוץ, וואס האט געראַטעוועט דעם יודישען ישוב אין פאלעסטינע.

און ער פראטעסטירט געגען דער ענגלישער אַדמיניסטראַציע אין פאלעסטינע, וואס האט דערלויבט אַזעלכע בלוטיגע געשעהענישע.

צווייטע רעזאלוציע:

נעהמענדיג אין אַכט די שענדליכע האַלטונג פון דער „מארגען-פרייהייט" בנוגע די פאגראמען אויף יודען אין פאלעסטינע, אַ האלטונג, וואס האט זיך אויסגעדריקט אין איהר פאליטיק זיך מיט די אראבישע פאגראמשטשיקעס און בעגריסען עפענטליך די רויבער און מערדער; און בעוואוסטזיניגען פעלשען פון ניייעס, כדי אַרויפצעוואַרפען די שולד אויף די יודען, און שענדען דעם נאמען פון די פאגראם-קרבנות, און פערלוימדען דעם העלדישען יודישען זעלבסט-שוץ אין פאלעסטינע, וואס האט געראַטעוועט טויזענטער יודישע לעבענס, און פערשוועכען דעם צער פון דעם גאנצען יודישען פאלק און פערשפאטען די סימפאטיע פון דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט.

נעהמענדיג ווייטער אין אַכט, אַז עטליכע מיטגלידער פון י. ל. פרץ-שרייבער-פעראיין, וואס זענען נאך אַלץ פערבליבען אין דער „מארגען-פרייהייט", האבען גענומען אַנ'אַקטיווען אנטייל אין די איבערגערמאהנטע שענדליכע מעשים, דערקלערט דער י. ל. פרץ-שרייבער-פעראיין, אויף אַ ספעציעלער אלגעמיינער מיטגלידער-פערזאמלונג דעם 11-טען סעפטעמבער 1929, אַז די דאזיגע שרייבער האבען זיך אליין געשטעלט מחוץ למחנה פון דער יודישער עפענטליכקייט און האבען פערשוועכט די עלעמענטארסטע בעגריפען פון פראַ ע-יאַנועלער עטיק, און דערקלערט ווייטער, אַז זי האַלט די דאזיגע מענשען פאר נישט ווירדיג צו בלייבען מיטגלידער אין דעם י. ל. פרץ-שרייבער-פעראיין.

דריטע רעזאלוציע:

דער י. ל. פרץ-שרייבער-פעראיין בעשליסט ארויסצולאזען פאר דער יודישער און פאַר דער אַלגעמיינער וועלט אַ מעמאראַנדום, וואס זאל אויסדריקען דעם שאַרפסטען פראטעסט פון דער גאַנצער יודישער שרייבער-פראפעסיע געגען דער שענדליכער שטעלונג, וואס די „מארגען-פרייהייט" האט גענומען צו די גרויזאַמע פאגראמען אויף יודען אין פאלעסטינע. אין דעם דאזיגען „מעמאראנדום" זאל מיט פאקטען בעוויזען ווערען, אויף וויפיל די „מארגען-פרייהייט" פערפיהרט און נאַרט דירעקט אפ איהרע לעזער בנוגע דעם אמת פון דער גרויסער יודישער טראגעדיע.

אקעסטעלע מיט מענשען-ביינער

האט מען געפונען אין א לעמבערגער הויז

לעמבערג. ווינטאג אינדערפריה האט פרוי מאריא גריושיצקא אסאלינסקי-גאס 8, געמאלדען דער פאליציי, אז אין דערמאהנטען הויז האט מען געפונען אַ קעסטעלע מיט מענשען ביינער. דאס דאזיגע הויז געהערט צו ה' ווארשאווסקי און דאס דאזיגע קעסטעלע האט דא געלאזט אנידער לענגען א געוויסער יאַן פוקס, אַנ'אייגענטימער פון אַ בלעך ווארשטאַט, וואס וואוינט אין דערמאהנטען הויז.

ווי נאר מען האט דאס געפונען דאס געהיימנישפולע קעסטעלע מיט די ביינער האט מען גלאזט רופען דעם שטאט-דאקטאר קאספארעק, וועלכער האט פעסטגעשטעלט, אז דאס זענען באמת מענשליכע ביינער, וועלכע זענען שוין אַלט 40 יאהר

דאס קעסטעלע איז אפגעפיהרט געוואָרען אין דער געריכטליכער אַנאַטאמיע.

ווי מען דערצעהלט, האט מען די ביינער געוואלט אויסגראבען אין קעלער, בעת דער רעקאנסטרוקציע פון הויז. די פאליציי האט געוואלט פערהערען ה' פוקס, וועלכער האט געוואלט אנידערלעגען דאס קעסטעלע, אבער מען האט איהם נישט געטראפען אין דער היים.

די איינוואוינער פון דערמאהנטען הויז דערצעהלען, אַז בעת דער מלחמה אין יאהר 1916 איז בשעת אַנ'אַזאַנטורע אין דאזיגען הויז דערמארדעט געוואָרען אַנ'אונגארישער הוזארען אפיציר. מען דערצעהלט, אז דער דאזיגער אפיציר איז צוהאקט געוואָרען מיט שווערטען פון אנדערע אפיצירען צוליב אַנ'עראטישען סכסוך. דעם טויטען קערפער פון דעם דאזיגען הוזאר האט מען געוואלט בעגראבען אין קעלער פון הויז נומער 8 אדער 10. די איינוואוינער בעהויפטען, אַז דאס זאלען זיין די ביינער פון דאזיגען הוזארען אפיציר.

לויט די בעהויפטונגען פון ד"ר קאַספארעק אבער זענען דאך די ביינער שוין אַלט 40 יאהר און ממילא קאנען זיי נישט שטאמען פון הוזאר, וואס איז דערמארדעט געוואָרען לויט די דערצעהלונגען פון די הויז-איינוואוינער אין יאהר 1916.

די ווייטערע פאליציי - אויספארשונג וועט זיכער לעזען דעם געהיימנישפולען פלאנטער.

3 יודישע דארף-בחורים ווערען בעוואפענט דורך פאליציי

אין געמיינזאמען קאמף געגען באנדיטען

אין דארף סטראזו, ביי יאגאוו (גאליציע), האבען די לעצטע טעג 4 בעוואפענטע באנדיטען אויסגעפיהרט אַ רויב-אנפאַל אויף אַ רייכער קריסטליכער פאמיליע, זיי האבען טעראריזירט די בנים-בית, צוגערויבט א סך געלד און חפצים און זענען ענטלאפען.

אויפ'ן אלארם זענען אנגעקומען די פאר פאליציאַנטען פונ'ם נאהענטסטען פאליציי-פאסטערונגעק. זייענדיג אבער, אז אליין וועלען זיי זיך נישט קיינע, קיין עצה געבען, זענען זיי אריין צום דארפיגען ישובניק בערגער, וועלכער האט 3 געוואוקסענע בחורים. די פאליציאַנטען האבען די בחורים בעוואפענט און מ'האט זיך א לאז געטון זוכען די באנדיטען.

די בחורים האבען מאַקע ארויסגעוויזען גרויס העלדישקייט. קעגענדיג גוט די דארטיגע געגענד, זענען זיי באלד געקומען אויף די שפורען פון די באנדיטען. ס'האט זיך אנגעהויבען אַ פארמעלער קאמף צווישען די באנדיטען און זייערע נאכיאגערס. איינער פון די דריי ביידער איז אונטערגעלאפען און האט איין באנדיט אנגעכאַפט ביי די האנד.

נאך אַ לענגערען קאמף איז איין באנדיט דערהרג'עט געוואָרען, דעם צווייטען האט מען ארעסטירט. די איבעריגע 2 זענען אנטלאפען.

דערצעהלט, אז ער איז א טליתים-פאבריקאנט

און נארט אויס געלד ביי סוחרים

סארנאפאל. (פון אונזער קארעספאנדענט). קיין סאַרנאפאל איז אַנגעקומען אראפגעקומען אויף נאכטראלען אַנ'אפעריסט, וועלכער האט בעשווינדעלט אַ גאנצע רייה סוחרים, אויסגענאַרענדיג ביי זיי גרעסערע סכומים.

דער דאזיגער שווינדלער האט אנגעפיהרט זיין ארבייט אויף פאלגענדען אופן: ער איז אריינגעקומען צו א געוויסען טליתים-סוחר, האט נעפרעגט, צי ער הייסט וואלף בערנשטיין און זיך פארגעשטעלט אלס אַ זוהן פון א שותף פון אַ בעקאַנטער טליתים-פאבריק, ער האט דערצעהלט. אז ער שטאמט פון קאליש און שטודירט אין לעמבערג. איצט האט מען איהם איינבערופען צום מיליטער און מען האט איהם די פיקס צוגע'גנב'עט. עם דראהט איהם צוליב דעם א גרויסע שטראף, ער בעט דערפאַר, מען זאל איהם אויסבארגען געלד צו דעם צוועק.

דער נאאיווער סוחר האט נישט פערשטאַנען קיין שום חכמות. בפרט ווען ער האט איהם אנגערופען אלע בעקאנטע סוחרים ביי די נעמען און ער האט איהם געגעבען 10 זל. און 1 דאלאַר.

אויך ביי הערש עהרליך אַנ'ארימען טליתים סוחר האט ער אויסגענאַרט 11 זל. (מעהר האט עהרליך נישט געהאט). ביי די ה"ה פערלמוטער און שטיינהויער, גרויסע פערערען-סוחרים האט ער אויסגענאַרט צו 15 זל. פאר זיי האט ער זיך פארגעשטעלט אלס א קאזלער סוחר'ס א זוהן.

דער דאזיגער אַפעריסט האט נאך ביי אַ גאַנצער רייה אַנדערע סוחרים אויף אזא אופן אויסגענאַרט גרעסערע סכומים.

קארל מארקס און היינריך היינע

פון מ. אשעראָוויטש

היינע איז געווען מיט איין און צוואנציג יאָהר עלטער פון מארקס'ן. אָבער דער גרויסער אונטערשיד אין יאָהרען דאָט זיי פונדעסטוועגען נישט געשטערט זיך צו בעציהען איינער צום אַנדערען ווי גלייכע מענשען און גוטע חברים.

מארקס אליין — ווי כאָטשע דאָס זאָל נישט זיין פאר די, וועלכע זענען אונטער'ן איינדרוק, אז ער איז געווען א טרוקענער מענש — האָט זעהר ליב געהאט פאָעזיע און איז טאקע געווען א גרויסער מבין אויף פאָעזיע.

אין זיינע סטודענטען־יאָהרען, ווען דער וואונש צו שרייבען איז שוין ביי איהם געווען רייף, האָט ער אָנגעהויבען מיט פאָעזיע; ער האָט געשריבען ליירישע לידער, אין וועלכע ער האָט אויסגעדריקט זיין ליבע צו דעם מיידעל, וועלכער ער האָט אַזוי שטארק געבענקט; ער האָט זיינע שטימונגען און סענטימענטען אויסגעדריקט אין גראַמען. ער האָט אָבער געקוקט אויף פאָעזיע ווי אויף זעהר א הויכער פאָרמע אין קונסט און ער האָט געהאט גענוג זעלבסט־קריטיק צו וויסען, אז די לידער וואָס ער אליין שרייבט, שטעהען נישט אויף דער הויך, וואו פאָעזיע דאַרף שטעהען.

פאר מארקס'ן איז נישט געווען גענוג וואָס זיינע לידער זענען דרוקבאר. ער האָט געוואוסט, אז ער קען צו יעדער צייט געפינען א זשורנאל, וואָס זאָל גערן דרוקען זיינע א ליד. די פראגע ביי איהם איז געווען, צו די פאָעזיע וועט עפעס פערלירען אויב מען וועט זיינע לידער נישט דרוקען. און אַזוי ווי זיין מיינונג איז געווען, אז די פאָעזיע וועט פון דיזע וואָרנשט פערלירען, האָט ער קיינמאָל נישט געפרובט זיי צו דרוקען. אנשטאט צו שיקען זיי אין די רעדאַקציעס, האָט ער זיי בעסער געשיקט צו זיין געליבטער מיידעל, מיט וועלכער ער האָט שפעטער חתונה געהאַט.

די ליבע צו דעם מיידעל האָט מארקס מוזע געמאַכט גאַנץ פרוכטבאר. ער האָט דעם מיידעל צוגעשיקט אַזוי פיל לידער, אז מען האָט פון זיי געקענט צונויפשטעלען דריי בענדער.

און האָלט מען אין יענער צייט געהאט דעם זעלבען חוש פאר דער אינטימער געשיכטע פון מענשען ווי מ'האָט איצטער, וואָלט מען מארקס דריי בענדער לידער פינקטליך גוזאמעלט און ארויס געגעבען, און פון זיי וואָלט מען זיכער געקענט לערנען זעהר א סך וועגען מארקס'ן דעם מענשען, פונקט ווי מען קען פון זיינע וויסענשאפטליכע ווערק לערנען וועגען מארקס'ן דעם דענקער.

בעקענט מיט היינע האָט זיך מארקס אין פאַריז, אין יאָהר 1844, מארקס איז דעמאָלט אלט געווען זעקס און צוואנציג יאָהר, און היינע — זיבען און פערציג יאָהר. גלייך פון דער ערשטער בעקאַנטשאפט איז צווישען זיי ביידען געשלאָסען געוואָרען א פריינדשאפט און זיי האָבען זיך אָנגעהויבען טרעפען זעהר אָפט. היינע האָט פון מארקס מבינות אויף פאָעזיע געהאַלטען אַזוי שטארק, אז א סך פון זיינע לידער האָט ער נישט אוועקגעשיקט צום דרוק איידער ער האָט זיי פאָרגעלייענט פאר מארקס'ן.

מארקס מיינונג וועגען א ליד איז ביי היינע'ן געווען זעהר טייער, און ווען מארקס האָט איהם געראטען, אז ער זאָל ענדערען אַן אויסדרוק אָדער א געדאנק, האָט ער איהם געפאָלגט.

מען דאַרף נישט פערגעסען, אז היינריך היינע איז געווען זעהר א קאַפּריזנער און א זעהר עמפינדליכער מענש, און אַזש שטאַרקסטען האָט ער דאָס ארויסגעוויזען אלס דיכטער. פערגלויבט אין זיך, האָט ער זיך נישט געקאָנט צוהערען צו די מיינונגען פון אַנדערע, ווען ס'האָט זיך געהאַנדעלט וועגען זיין אייגענעם שאפען. צו מארקס מיינונג אָבער האָט ער זיך שטארק צוגעהערט.

אין יענער צייט האָט מען נאָך היינע'ן נישט געהאַט אָפּגעשאצט אַזוי ווי מען האָט דאָס געטאָן מיט יאָהרען שפּעטער. מען האָט איהם ביים לעבען אָפּגעשאצט ווייניגער ווי נאָכ'ן טויט. און צווישען די געצעהלטע, וועלכע האָבען אין היינע'ן גלייך פון אָנפאַנג דערפיהלט דעם גרויסען דיכטער, איז געווען קארל מארקס.

אויך פערדינאַנד לאסאל און לודוויג בערנע זענען געווען צווישען די, וועלכע האָבען היינע'ן זעהר הויך געשעצט אלס דיכטער. און דאָ דאַרף זיך אויך ווידער אָנהאַלטען דאָס זעלבע וואָס איז פּושקינ'ס לעבען, דעם גרויסען רוסישען דיכטער האָבען די רעוואָלוציאָנערע „דעקאַבריסטען", וועלכע האָבען געמאַכט דעם אויפשטאַנד געגען ניקאָלאַי דעם ערשטען, אויך מעהר אָפּגעשאַצט ווי די, וועלכע זענען נישט געווען רעוואָלוציאָנער געשטימט. און דאָס בעווייזט, אַז, אַז גוטע פּאָעזיע און רעוואָלוציאָנערע בעוועגונגען זענען גאָר נישט אַזוי ווייט איינע פון די אַנדערע, ווי מאַנכע שטעלען זיך פאָר. עס זענען מערסטענטיילס געווען די פּאָעטיאַטיע בעוועגונגען, וועלכע האָבען ארויסגעפיהרט דעם דיכטער. אַזוי איז דאָס זעהר אָפט געווען אין דער נישט־יודישער, און אַזוי איז דאָס אויך געווען אין דער יודישער ליטעראַטור.

האַלטענדיג שטארק פון היינע'ן אלס דיכטער, האָט מארקס איהם אָפט מאָל, אויף א פריינדליכען שטייגער געזאָגט מוסר, פאַרוואָס ער שרייבט אַזוי פיל וועגען ליבע און שעהנע פרויען; ער האָט געמיינט, אַז דער דיכטער דאַרף אויסנוצען זיין טאַלאַנט צו שילדערן נישט נאָר די לײַדען פון די ליידענשאַפטליכע ליבע, נאָר אויך די ליידען פון די אונטערדריקטע און געפּלאָגטע. ער האָט געוואָלט, אַז היינע זאָל נישט שפּילען אַזוי פיל אויף דער ליירישער פלייט און זאָל בעסער מאַכען פון זיין פעדער א קינסטלערישע בייטש. און אויב היינע האָט זיך פלייסיג גענומען שרייבען ביי־סענדיגע סאַטירעס, וועלכע האָבען געריסען שטיקער פון די, וואָס האָבען אויף א שלעכטען און נאַרישען אופן אויסגענוצט זייער מאַכט, האָט קארל מארקס געהאַט א גרויסען חלק אין דעם.

מארקס האָט היינע'ן זעהר ליב געהאַט, און ווען היינע איז געווען זעהר קראַנק, האָט מארקס'ן געריסען דאָס האַרץ קוקענדיג אויף איהם. און אין א בריף, וואָס ער האָט צוגעשיקט צו ענגעלס'ן — דעם 16־טען סעפּטעמבער, 1846 — האָט ער, צווישען אַנדערעם געשריבען:

„עס איז א שרעק און עס טוט וועה דאָס האַרץ, ווען מען זעהט ווי אַזא טייערער מענש שטאַרבט אָפּ ביסלעכווייז".

אין דעם זעלבען בריף האָט ער אויך געשריבען:

„פון דעם אָרימען היינע איז געוואָרען שרעקליך א תל. ער איז אַזוי דין און איינגעדאַרט, אז ער קוקט אויס ווי א סקעלעט. דער פּאַראַליז אין די געהירען האָט זיך פערשפּרייט שטאַרקער און דאָס האָט ביי איהם פּאַראַליזירט דאָס גאַנצע פּנים. גייסטיג איז ער פול מיט מוט, אָבער אויסזעהן, זעהט ער אויס שרעקליך".

מארקס האָט גוט געוואוסט, אז אויף היינע'ס אויסגעהאַלטענקייט און טעאָרעטישע פּרינציפּען דאַרף מען זיך ווייניג פערלאָזען, ווייל אלס דיכטער קאָן ער אין דעם פּרט נישט זיין אויסגעהאַלטען. און דער פאקט איז טאקע דער, אז היינע האָט זיינע מיינונגען נישט איין מאָל געביטען. אָט האָט ער געהאַלטען מיט די, וואָס זענען געווען מארקס' חברים אין קאַמף, און אָט האָט ער נאָר געזאָגט, אז עס פאַלט אויף איהם א פּחד, ווען ער טראַכט, אז זיי, די „פינסטערע פערשווערער פון הייליגקייטען", וועלען איבערנעמען די מאַכט אין זייערע הענד.

מארקס האָט אָבער היינע'ן אַלץ מוחל געווען, ווייל ער האָט זעהר שטארק געהאַלטען פון זיין גרויסען טאַלאַנט אלס דיכטער.

און ווען היינע איז עטליכע יאָהר געלעגען קראַנק און מען האָט אין איניגע קרייזען אָנגעהויבען רעדען שטילערהייד צווישען זיך, אז ס'איז א מצוה, אז זיין מאַטילדאַ איז איהם נישט געטריי, און זי פיהרט א ליבע מיט אַן אַנדערען, האָט מארקס געהאַט גרויס עגמת־נפש פון דעם און ער האָט וועגען דעם געשריבען אין בריף צו פריינד. היינע איז מארקס'ן געווען נאָהענט אלס מענש און אלס דיכטער. היינע'ן האָט מארקס פערגעבען אַזעלכע זאַכען, וואָס ער וואָלט קיין אַנדערען נישט פערגעבען. און פאר די אַלע יאָהרען, וואָס זיי האָבען זיך געקענט, איז זייער פריינדשאפט נישט איבער־געריסען געוואָרען.

די פינף גרעסטע מענשען אין דער וועלט

איינשטיין איז דער ערשטער און טראָצקי — דער פינפטער. — וואָס הייסט א גרויסער מענש? — אַן אינטערעסאַנטע דעבאַטע

א אינטערעסאַנטע דעבאַטע איז געפיהרט געוואָרען אין דעם אָנגעזעהענעם קאַפּיטאַליסטישען וואָכענבלאַט „ניו ליִדער", וואָס גייט ארויס אין ענגלאַנד. די דעבאַטע איז וועגען דעם, ווער עס זענען די גרעסטע פינף מענשען אויף דער וועלט.

דער ענין איז נישט קיין נייער. מען האָט שוין וועגען דעם נישט איינמאָל גערעדט, און פאַרשידענע מיינונגען זענען שוין וועגען דעם אויסגעדריקט געוואָרען פון א סך פערזאָנען. נישט אַלע מאָל איז געווען די פראַגע וועגען דוקא פינף. אַמאָל איז די פראַגע געווען וועגען די גרעסטע צעהן, אָדער פופציג און אפילו הונדערט גרעסטע מענשען אויף דער וועלט. עס פערשטעהט זיך, אַז וואָס גרעסער די צאָהל, לייכטער איז צו מאַכען די ליסטע פון די גרויסע מענשען.

אין דער איצטיגער דעבאַטע, האָט דער ערשטער גענומען דאָס וואָרט א בעריהמטער ענגלישער שריפטשטעלער ס. מ. דזשאָוד, און ער דריקט דערביי אויס בעזונדערע אינטערעסאַנטע מיינונגען.

ער זאָגט:

ווען אימיצער זאָגט ארויס א מיינונג וועגען דער גרויסקייט פון א בעריהמטען מענשען, איז דאָס אָפטמאָל גיכער אינפאָרמאַציע וועגען זיך אליין, איידער וועגען דעם גרויסען מענשען.

רעדט זיך פונאַנדער מיט איינעם וועגען דעם, ווער עס זענען געווען די גרעסטע מענשען אין דער וועלט, וועט איהר פון זיין ענטפער זעהן זיין געשמאַק, אָבער פאר א צווייטען וועט עס אויסקומען נאַריש און לעכערליך, אויב איהר ווילט, נאָט אייך, למשל, מיין רשימה פון די פינף גרעסטע מענשען, וואָס איך האָב אויסגעקליבען, עס איז גאָר קיין פראַגע נישט, אז ווייט נישט אַלע וועלען מיט מיר איינ־שטימען.

די זאַך איז אָט־וואָס, אז מען וויל פערגלייכען גרויסע מענשען צווישען זיך, דאַרף מען פריהער האָבען א וועג ווי אַזוי צו מעסטען גרויס־קייט. און אָט דאָס איז דאָך נישט אַזוי לייכט צו געפינען.

א ווירקליך גרויסער מענש בעקומט די אַלגע־מיינע צושטימונג, אז ער איז גרויס, אפילו ווען מען שטימט נישט איין מיט אַלע זיינע מיינונגען צי מיט זיין ארבייט און טעטיגקייט.

דער בעסטער בעווייז איז לענין: אפילו זיינע שונאים האָבען צוגעגעבען, אז ער איז א גרויסער מענש. און ביי היינטיגען טאָג איז דאָס איינ־שטיין. אפילו איינער פון טויזענד פערשטעהט דאָך איהם נישט, און זיינע ענטדעקונגען האָבען קיין ממשות'דיגע ווירקונג נישט אויף אונזער טאָג־טעגליכען לעבען, און קיינער ווייסט, האַלט זיך, נישט לעבען גליקליכער פון דעם, אָבער דאָך ווערט ער כמעט פון אַלעמען גערעכנט צווישען די גרעס־טע מענשען פון דער וועלט. איך, לכל הפחות, האַלט אַזוי. איך בין אפילו גרייט צו שטעלען איהם אויפ'ן ערשטען אָרט צווישען מיינע פינף.

דאַן קומען מיר אויף זינען צוויי נעמען פון מענשען, וואָס לעבען נאָך. איך האָב זיך גע־סטאַרעט אויסצומיידען זיי, וואָרום זיי זענען ביי־דע מיינע לאַנדסלייט, ענגלענדער, אָבער עס איז אוממעגליך דאָס צו טאָן, ווייל גערעכטיגקייט פאָ־דערט עס, דאָס זענען שאָו און וועלס.

בערנאַרד שאָו איז א פּאָליטישער דענקער, איינער פון די גרינדער פון ענגלישען סאָציאַ־ליזם, שאָו ז'איז א דראַמאַטורג, דער גרעסטער נאָך שעקספּירען. שאָו איז א פילאָסאָף פון א הויכען סאָרט, א וויצלינג, א סאַטיריקער און ביי היינטיגען טאָג דער גרעסטער פּראָזע שרייבער פון דער ענגלישער שפּראַך, וואָס נאָך ווילט איהר?

ה. ג. וועלס האָט אויפגעשריבען די בעסטע קאָמישע ראָמאַנען פון אונזער צייט, און ער איז נאָך דער גרעסטער ענגלישער נאָוועליסט. ער האָט אויך בעאַרבייט און אויפגעשריבען א „גע־שיכטע פון דער וועלט", וואָס האָט מאַכען מענ־שען געעפענט די אויגען אויף דעם, וואָס מענש־ליכע געשיכטע איז. ער האָט פאָראויסגעזאָגט א סך זאַכען, און זיינע נביאות זענען מקוים געוואָ־רען. א סך פון זיינע געדאַנקען האָבען אויסגע־קאָנטען די אנשויאונגען פון א דור מענשען, וואָס נאָך ווילט איהר?

אויפ'ן פערטען אָרט איז פערהאַן א צאָהל קאַנ־קורענטען. פערהאַן, למשל, טשאַרלי טשאַפּלין, מוס־סאָליני, טראַצקי.

אז טשאַרלי טשאַפּלין פערדינט אַן אָרט צווי־שען די גרעסטע אין דער וועלט, איז גאַנץ פער־שטענדליך. ער האָט פיר אומפערגלייכבאַרע גרוי־סע מעלות פון העכסטער וויכטיגקייט: 1) ער איז געוואַלדיג בעריהמט. נישטאָ נאָך א פערזאָן, פון וועמען אַזא גרויסע צאָהל מענשען האָבען גע־הערט. 2) ער ברענגט פרייד און פערגעניגען פאר מיליאָנען מענשען. 3) ער איז גענייאַל אין זיין שפּילען, און 4) זיין נאָמען וועט פאר די קומענדע דורות פערבלייבען אלס דער ערשטער וואָס האָט אויפגעהויבען די קינאָ בילדער פון א נידערינגן סאָרט פערוויילונג צו א הויכער קונסט.

מוסאָליני פערדינט אַן אָרט, ווייל ער בע־ויזט מאַכט, אפשר מעהר מאַכט ווי וועלכער נישט איז אַנדערער לעבעדיגער מענש. אויך האָט ער געענדערט דעם פּאָליטישען אויסזעהן פון א גרוי־סער אייראָפּעאישער לאַנד. צוליב אָט די פאַק־טען קען מען איהם נישט איגנאָרירען. אָבער דאָס הייסט נישט, אז מען מוז איהם אָנערקענען.

טראַצקי, צוליב זיין איצטיגער לאַגע, קען שוין ווייניגער פּרעטענדירען פאר'ן פערטען אָרט. ער האָט איצט קיין מאַכט נישט און זיין נאָמען איז נישט ווי געווען. אמת, ער האָט געענדערט נישט בלויז דעם פּאָליטישען פּנים, נאָר אויך די אינערע־ליכע עקאָנאָמישע לאַגע פון איינער פון די גרעסטע אייראָפּעאישע לענדער, און זיין נאָמען וועט אריי־בער צו די קומענדע דורות, צוזאַמען מיט לענינ'ס אלס דער פיהרער פון דער צווייטער גרויסער רעוואָלוציע אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט. אָבער עס איז שווער צו בעשטימען וועלכע טראָצקיס גאונות און טאַלאַנט אפילו וועלכע פעהיגקייטען זיינע האָבען עס מ'טגעווירקט צו פערווירקליכען די דערמאָהנטע פאַקטען און געשעהענישען. אין קורצען: וואָס זענען די הויפּט מעלות פון דעם דאָזיגען מענשען? לויט מיין מיינונג, איז דאָס, א פעהיגקייט פאר איםפּראָוויזירען, רעדען גלענצענד נישט צוגרייטענדיג זיך, און אַן אייזערנע ווילענס קראַפט.

אלס יונגערמאַן איז טראָצקי געווען פון דעם סאָרט פערטראַכטע אונפּראַקטישע אינטעליגענטען. א מאַן, וואָס האָט איהם גוט געקענט, ווען ער איז געווען אין לאָנדאָן, האָט מיר דערצעהלט, אַז ער פלעגט שטענדיג פערבלאָנדזשען ווען ער פלעגט געהן ביינאַכט א היים פון לענינען. דאָס איז גע־ווען אַנ'ערך א האַלב מייל ווייט, אָבער ער פלעגט זיך פערלירען אין די גאַסען און געסלעך. און דאָך האָט ער זיך אין עטליכע יאָהר צייט אַזוי געביטען, אז ער האָט ארויסגעוויזען אויסערגעוועהנליכע פּראַק־טישע פעהיגקייטען אַלס אָרגאַניזאַטאָר. ער האָט גע־שאַפען די רויטע אַרמעע כמעט פון גאָרנישט. ער האָט ארויסגעוויזען פעהיגקייטען פון א נאַפּאָ־לעאָן צו בעגרייפען שנעל קלייניגקייטען, און ער איז געוואָרען איינער פון די גרעסטע סטראַטעגיקער פון זיין צייט. הייסט עס, אז אין דעם קורצען משך פון עטליכע יאָהר צייט האָט ער זיך געביטען, דורך דער הילף פון זיין שטאַרקען ווילען און אינערליכע פעהיגקייטען, פון איין סאָרט מענשען אויף א צווייטען.

אַזאַ איינדרוק לאָזט טראָצקי איבער: א גרוי־סער גענעראַל, א גרויסער שרייבער, א גרויסער אָרגאַניזאַטאָר — וועגען דעם קען קיין פראַגע נישט זיין. אין דאָס אַלץ האָט ער דערגרייכט א דאַנק זיין שטאַרקען ווילען און דער פעהיגקייט צוצופּאַסען זיך צו נייע פערהעלטנישען. ווען איך טראַכט דאָס איבער, דענק איך, אז טראָצקי איז מעהר בערעכטיגט ווי מוסאָליני אָדער טשאַפּלין צום פערטען פּלאַץ אויף מיין רשימה.

איצט בלייבט נאָך אַנ'אָרט. דער פינפטער אויף מיין רשימה. על פי יושר דאַרף דאָס געהערען צו א פרוי אז נישט ווער מען דאָך זיכער אויסטייטשען, אז איך האָב א פעראורטייל געגען דעם פרויען געשלעכט. אָבער וויפיל איך זאָל נישט זוכען צווישען די היינטיגע פרויען בעריהמטהייטען, ווי מאַדאַם קוריע, מערי פּיקפאָרד, לייד אַסטאָר און אַנדערע, קען איך אַלץ נישט געפינען אַזאַ, וואָס זאָל עס פערדינען.

בלייבט איבער איין מיטעל־פּונקט ווי אין דער וועלט מלחמה האָט מען אָבגעגעבען א בעזונדער־רען אָרט פאר דעם אומבעקאַנטען סאָלדאַט, אַזוי וועלען מיר אויך דאָס טון. די אומבעקאַנטע פרוי וועט פערנעהמען דעם פינפטען אָרט אויף מיין רשימה.

ד. קאַפּלאַן

בשופר גדול יתקע

אַלע האָבען זיך שוין איבערצייגט, אַז די ביליגסטע און רעעלסטע

פּערפומעריע י. דרוקער

— איז נאָר ביי —

11 זאַוואַדזקא 11, טעל. 75-92

צוליב די בעפאָרשטעהענדע יום־טובים, איז מיין פּערפומעריע פערזעהען מיט א זעלטענעם אויסוואַהל פון די בעסטע

קאָסמעטישע אַרטיקלען,

ווי: פּערפומען, טואַלעט־זייפען, פּודערן, בלומען־וואַסערן א.ז.וו.

בעמ.: יעדער קויפער בעקומט GRATIS אַ פלעשעל פּערפום.

די עשרה הרוגי מלוכות

פון ש. זעצער

דער מדרש דערצעהלט:

אז גאט האט בעשאפען די בוימער, זענען זיי זעהר שטאלץ געווען אויף זייער הויכען וואוקס, און זיי האבען זיך אין זייער פולער הויך צום הימעל געצויגען.

און אז גאט האט בעשאפען דאס אייזען, האבען זיי זיך נידריג אראפגעלאזט און האבען געזאגט: „וועה איז אונז, גאט האט שוין בעשאפען אזא זאך, וואס וועט אונז פון דער וועלט אומברענגען".

אזוי אויך נאך דעם חורבן פון בית-המקדש האבען די פערשייטע פון דור זיך געגרויסט און געזאגט: „וואס האבען מיר אנגעטאן, וואס דער בית המקדש איז חרוב געווארען? עס זענען דאך פערהאן צווישען אונז תלמידי חכמים, וואס פיהרען די וועלט אין „גאט'ס תורה און אין זיינע מצוות". האט גאט באלד א געדאנק אריינגעגעבען אין הארצען פון דעם קייסער פון רוים, ער זאל וועלען לערנען תורת משה פון מויל פון די יודישע חכמים און זקנים.

און דער קעניג האט אנגעהויבען פון ספר „בראשית". האט ער געלערנט און געלערנט, ביז ער איז צוגעקומען צו דער סדרה „משפטים"...

און אז ער איז געקומען צום פסוק „וגנוב איש ומכרו" — אז איינער גנב'עט אוועק א מענשען און פערקויפט איהם, — האט ער געשיקט רופען צו זיך צעהן יודישע חכמים, די גרעסטע יודישע תנאים פון יענעם דור.

און אז זיי זענען געקומען צו איהם, האט ער זיי אויף גאלדענע שטולען געזעצט און געזאגט צו זיי:

— איך האב א טיפען ענין ביי אייך צו פרעגען, און איך וויל, אז איהר זאלט מיר נאר דעם אמת זאגען, אז איהר זאלט א גערעכטען משפט ארויסטראגען.

האבען זיי געזאגט צו איהם „רעד".

האט ער געזאגט צו זיי:

— רעד, וואס האט אוועקגע'גנב'עט איינעם פון זיינע יודישע ברידער און איהם פאר א קנעכט גענומען און פערקויפט — וואס קומט איהם דער-פאר?

האבען זיי געזאגט צו איהם:

— די תורה זאגט, ער זאל געטויטעט ווערען.

האט ער דאן געזאגט צו זיי:

— אויב אזוי, בעדארף איך אייך הרג'ענען.

האבען זיי געזאגט צו איהם.

— פאר וואס?

האט ער געזאגט צו זיי:

— דערפאר, וואס יוסף איז פון זיינע ברידער פערקויפט געווארען קיין מצרים. ווארים ווען זיי וואלטען געלעבט, וואלט איך זיי גע'משפט; איצט אבער, אז זיי לעבען נישט, וועט איהר טראגען די זינד פון אייערע עלטערן, ווארים איהר זייט די גרעסטע פארשטעהער פון יודישען פאלק אין דעם דור.

האבען זיי געזאגט צו איהם:

— גיב אונז צייט דריי טעג. אויב מיר וועלען געפינען א זכות אויף אונז, איז גוט, און אויב נישט, וועסטו טאן מיט אונז ווי דו וועסט וועלען.

האט ער זיי נאכגעגעבען אין דעם.

זענען זיי אוועקגעגאנגען פון איהם און האבען געבעטען רבי ישמעאל כהן גדול ער זאל נאכ'ן גרויסען נאמען דערמאנען און אויפ'ן הימעל ארויף געוואהר ווערען צי האט גאט ארויסגעגעבען א שלעכטען גזר אויפ'ן יודישען פאלק.

און רבי ישמעאל האט זיך גערייניגט דורך טבילה, דורך קדושה און האט זיך אין זיין טלית ותפילין ארומגעוויקעלט און גאט'ס נאמען אין זיינע אלע אותיות ווי ער איז געשריבען, ארויסגערעדט.

האט איהם באלד א ווינד אוועקגעטראגען און געבראכט איהם אויבען ביז דעם זעקסטען הימעל.

און דארטען האט איהם גבריאל המלאך בעגעגענט און ער האט געזאגט צו איהם:

— דאס ביזטו עס, ישמעאל, וואס דער בעשאפער רוינער בעריהמט זיך מיט דיר אלע טאג אז ער האט א קנעכט אויף דער ערד, וואס איז מיט זיין שענקייט עהנליך אויף איהם?

האט ער געזאגט צו איהם:

— איך בין דאס.

האט גבריאל צו איהם געזאגט:

— נאך וואס ביזטו געקומען אהער?

האט ער געזאגט צו איהם:

— ווייל דער בייזער קעניג האט א גזרה ארויס-געגעבען אויף אונז, אז עס זאלען פון אונז צעהן יודישע חכמים אומגעבראכט ווערען. בין איך ארויפגעגאנגען געוואהר ווערען, אויב די גזרה איז פון גאט.

האט צו איהם גבריאל געזאגט:

— אויב די גזרה איז נאך נישט געחתמ'עט, וועסטו זי קענען מבטל זיין?

האט ער איהם געענטפערט: „יא".

האט ער געזאגט צו איהם: „מיט וואס?"

האט ער איהם געענטפערט: „מיט גאט'ס נאמען".

האט זיך גבריאל אנגערופען און געזאגט, „אז וואויל איז אייך, איהר קינדער פון אברהם, יצחק ויעקב, וואס גאט האט אייך ענטפלעקט אזוינס, וואס ער האט נישט ענטפלעקט צו זיינע מלאכים".

און גבריאל המלאך האט צו איהם ווייטער געזאגט:

— ישמעאל, מיין זוהן, ביי דיין לעבען שווער איך, אז אזוי האב איך „מאחורי הפרגוד" (פון הינטער דעם פארהאנג) געהערט, אז צעהן יודישע חכמים וועלען איבערגעגעבען ווערען צום טויט דורך דעם בייזען קעניג.

האט רבי ישמעאל געזאגט צו איהם: „פארוואס?"

האט איהם גבריאל געענטפערט: „דערפאר, וואס יוסף'ס ברידער האבען יוסף'ן פאר א קנעכט פערקויפט. ווארים די מדת הדין האט מקטרג געווען אלע טאג פאר גאט'ס שטול. זי האט גע-טענה'ט: „האסטו דען געשריבען אין דער תורה דייטער איין אות אפילו אומזיסט?" און ווי זשע איז דאס? עס זענען דאך די שבטים, וואס האבען פערקויפט יוסף'ן, און ביז איצט נאך האסטו זיך נישט צורעכענט נישט מיט זיי און נישט מיט זייערע קינדער. דעריבער איז נגזר געווארען די גזרה אויף צעהן פון די יודישע חכמים, זיי זאלען דערהר'-הרג'עט ווערען.

האט צו איהם רבי ישמעאל געזאגט:

— האט ביז איצט גאט נישט געפונען פון וועמען דעם חוב זיינעם אויפצומאנען, וואס ער מוז איהם נאר פון אונז אויפמאנען?

האט געזאגט צו איהם גבריאל המלאך.

— איך שווער ביי דיין לעבען, ישמעאל, מיין זוהן, אז פון זינט די שבטים האבען פערקויפט יוסף'ן, האט גאט נישט געפונען אין איין דור אזוינע צעהן צדיקים און חסידים גרויסע, ווי די שבטים זענען געווען. דעריבער מאנט גאט אויף פון אייך דעם חוב.

און אז רבי ישמעאל האט דאס געהערט, האט ער דערפון אביסעל נחת רוח געהאט, און ער איז ארומגעגאנגען איבער'ן הימעל אהער און אהין.

און ווי ער איז אזוי געגאנגען, האט ער גע-זעהען א מזבח לעבען גאט'ס שטול.

האט ער געזאגט צו גבריאל'ן:

— וואס איז דאס?

די צעהן מארטירער, וועלכע יודען בעוויינען ימים נוראים

האט גבריאל געזאגט: „א מזבח".

האט ער געזאגט צו איהם:

— און וואס זענט איהר אויף איהם מקריב אלע טאג? צי זענען דען פערהאנען אקסען און פייערען אויבען?

האט ער געזאגט צו איהם:

— די נשמות פון די צדיקים זענען מיר מקריב אויף איהם אלע טאג.

האט ער געזאגט צו איהם:

— ווער איז זיי מקריב?

האט ער געזאגט צו איהם:

— דער מלאך מיכאל.

האט באלד רבי ישמעאל דעם הימעל פער-לאזט און איז אויף דער ערד אראפגעגאנגען און האט געזאגט צו זיינע חברים, אז די גזרה איז שוין ארויסגעגעבען געווארען און זי איז שוין אויפגע-שריבען געווארען און גע'חתמ'עט געווארען.

האבען זיי אין איין וועג געוויינט, וואס עס איז אויף זיי אזא שלעכטע גזירה ארויסגעגעבען געווארען, און אין א צווייטען וועג האבען זיי זיך געפרעהט, וואס גאט האט זיי געשטעלט אזוי גרויס ווי די שבטים.

רבי שמעון בן גמליאל

און די צעהן יודישע חכמים זענען געזעסען פארלעך-ווייז פאר דעם קיסר פון רוים, וועלכער איז פון די גרעסטע מענער פון רוים דערמאלט ארומגערינגעלט געווען.

רבי ישמעאל און רבי שמעון בן גמליאל; רבי עקיבא און רבי חנניה בן תרדיון; רבי אלעזר בן שמוע און רבי ישבב הסופר; רבי חנניה בן חכינאי און רבי יהודה בן בבא.

און דער קיסר האט געזאגט צו זיי: „ווער פון אייך זאל פריהער גע'הרג'עט ווערען?"

האט רבי שמעון בן גמליאל זיך אנגערופען:

— איך בין דער נשיא פון יודישען פאלק, און אויך מיינע עלטערען זענען נשיאים געווען. איך שטאם פון דוד המלך. איך דארף פריהער גע'הרג'עט ווערען.

און נאך איהם האט רבי ישמעאל כהן גדול צום קיסר געזאגט:

— איך בין א כהן גדול, און אויך מיינע על-טערען זענען כהנים גדולים געווען. איך שטאם פון אהרן הכהן, איך וויל גע'הרג'עט ווערען פריהער, כדי איך זאל נישט זעהן דעם טויט פון מיין חבר.

האט דער קיסר געזאגט: „דער זאגט „איך וויל גע'הרג'עט ווערען פריהער" און דער זאגט „איך וויל פריהער גע'הרג'עט ווערען". טא ווארפט גורל צווישען זיי".

האט מען צווישען זיי גורל געווארפען. און דער גורל איז אויף רבי שמעון בן גמליאל געפאלען.

האט דער קיסר געהייסען זיין קאפ אפשניידען פריהער.

האט מען איהם דעם קאפ אפגעשניטען.

און רבי ישמעאל האט נאכדעם דעם אפגע-שניטענעם קאפ אין זיינע הענד גענומען און ביטער געוויינט און געקלאגט איבער איהם. ער האט גע-זאגט: „אט דאס איז די תורה און דאס איז דער שכר פאר איהר. דאס מויל, וואס האט די תורה ערקלערט אויף זיבעציג לשונות קייעט איצט די ערד".

און ער האט גאר נישט אויפגעהערט צו וויינען און צו קלאגען איבער דעם טויט פון רבי שמעון בן גמליאל.

האט צו איהם דער קיסר געזאגט:

— וואס טוט זיך דא מיט דיר, אלטער, וואס דו וויינסט אזוי אויף דעם טויט פון דעם חבר דיינעם? דו האלסט דאך בעדארפט אויף זיך אליין וויינען.

האט צו איהם רבי ישמעאל געזאגט: „איך וויין נישט אויף זיך, נאר אויף דעם חבר מיינעם, ווייל דער חבר מיינער איז גרעסער פון מיר געווען אין תורה און אין חכמה. איך דערוויין ווייל איך, וואס ער וועט קומען פריהער פון מיר אויבען אין הימעל".

דער בריהענדיגער שטעקען

א וואונדערליכע מעשה מיט א יודישען סוחר, וואס האט זיך געלאזט איבעררע-דען פון א פריצ'טע, זיך גע'שמד'ט און איז געווארען א דוכס, און ווי אזוי ער האט דערנאך תשובה געטון איבער אן עלילת דם, — פון די וואונדערליכע יודישע פאלקס-מעשיות

געקליבען און אנגעשריבען

פון ר. איזלאנד

(סוף).

איז ער אזוי געריטען און געריטען מיט'ן גרא-בען שטעקען אין דער האנד, ווי דער שטייגער פון די פויליש שררות, און נאך האלבע נאכט איז ער אנגעקומען אין שטאט.

איז ער צוגעגאנגען צו אן אכסניא, און אנ-געקלאפט. האט איהם דער בעל אכסניא געעפענט דעם טויער, איהם אריינגעפיהרט אין שטוב, און דעם פערד — אין שטאל.

דערנאך האט דער דוכס גענומען דעם גראבען שטעקען אין דער האנד און געזאגט דעם בעל אכסניא, אז ער זאל איהם פיהרען און ווייזען וואו עס וואוינט דער רב. האט זיך דער בעל-אכסניא דערשראקען, נאר ער האט נישט געקאנט ווידער-שפעניגען דעם שררה און האט איהם געפיהרט און געוויזען. דער בעל-אכסניא האט זיך אומגעקערט אהיים, און דער דוכס איז אריין צום רב אין הויז.

אלע אין שטוב זענען שוין געשלאפען, נאר דער רב איז געזעסען אליין און האט געלערנט. איז דער דוכס אריין צו איהם אין חדר שטילערהייט, אוועקגעשטעלט דעם שטעקען ביי דער טיר, צוגע-גאנגען צום טיש און געבעטען דעם רב, אז ער זאל אויף א ווייל מפסיק זיין פון לערנען, ווייל ער וויל מיט איהם רעדען א פאר ווערטער. האט דער רב געקוקט אויף איהם מיט פערוואונדערונג. און דאס הארץ האט איהם געשראקען. ער האט איהם אבער אויפגענומען בסבר פנים יפות און איהם געפרעגט, וואס ער פערלאנגט פון איהם. האט דער דוכס געעפענט דאס מויל און דערצעהלט פאר'ן הייליגען רב, אז ער איז דאס דער בעריהמטער משומד, וואס איז געווארען א דוכס. איצט איז אבער דאס הארץ איבערגעקעהרט געווארען אין איהם און ער וויל צוריק ווערען א יוד, און ווייל ער האט געפרעגט אין א סך ערטער, וואו ער קען געפינען א רב א חכם און א גדול בתורה, מיט וועמען ער זאל זיך קענען אנ'עצה האלטען וועגען דעם ענין, האט מען איהם געזאגט, אז נאר אין קאלבישאוו איז פער-האן אזא רב. על כן איז ער געקומען צו איהם בסוד אין מיטען דער נאכט צו בעטען ביי איהם אנ'עצה. ווי אזוי ער קען תשובה טאן און ווערען צוריק אנ'ערליכער יוד.

דער רב איז געזעסען די גאנצע צייט און זיך צוגעהערט צו זיינע רייד און איהם גארנישט גע-זאגט, און ווען דער דוכס האט געענדיגט האט ער איהם גארנישט געענטפערט. ווארים ער האט מורא געהאט טאמער דערוויסט מען זיך, וועט פון דעם ארויסקומען א רעה פאר'ן כלל ישראל. דער דוכס איז אבער צוגעשטאנען צו איהם. האט זיך דער רב אויפגעהויבען און גענומען זיך ארומדרעהען איבער דער שטוב הין און צוריק אויף זיינע אויגען האבען געברענט און ער האט אנגעשריען אויף דעם דוכס און איהם געזאגט, אז ער זאל תיכף ומיד פערלאזען זיין הויז און נישט ברענגען אויף איהם קיין אומ-גליק ר"ל. אבער דער דוכס האט זיך אנידערגעזעצט און זיך פון ארט נישט גערוהרט. א שרעק איז בע-פאלען דעם רב, און ער איז צוגעגאנגען צו איהם און איהם געבעטען מיט גוטען, אז ער זאל זיך מרחם זיין איבער איהם און פערלאזען זיין הויז. אבער דער דוכס איז אלץ געזעסען און זיך נישט געטאן קיין ריהר. און ער האט ווידער אנגעהויבען בעטען דעם רב, אז ער זאל איהם אנ'עצה געבען ווי אזוי צוריק צו ווערען א יוד. און דער רב איז ארומגע-לאפען איבער דער שטוב און נישט געקענט זיך קיין עצה געבען. און ווי ער האט דערזעהען, אז ביי דער טיר שטעהט א גראבער שטעקען, האט ער אויס גערופען: „נאר ווען איך וועל זעהן, ווי אויף דעם שטעקען וואקסען גראז און בלעטער, וועל איך רעדען מיט דיר און דיר אנ'עצה געבען". געמיינט האט דאס דער רב בדרך מליצה. ווארים ער האט דאך געוואוסט, אז אויף א שטעקען, וואס שטעהט ביי דער טיר קען נישט פלוצים, מיר נישט דיר נישט, אנהויבען צו וואקסען גראז אדער בלעטער. און דער דוכס האט אויך געוואוסט וואס דער רב מיינט, נאר ער האט געזאגט צו זיין הארצען: „יהי מה. איך וועל פון דאנען נישט אוועקגעהען ביז ער וועט מיר נישט געבען קיין עצה". און מיט אמאל האט דער רב אויפגעהויבען זיינע אויגען און דער-זעהן א וואונדערליכע זאך: פון שטעקען האבען ארויסגעשפראצט בלעטער און ער איז איינגאנצען בעדעקט געווארען מיט בליהענץ. האט זיך דער רב זעהר דערשראקען און ער האט פערשטאנען, אז דאס איז א צייכען פון הימעל, כדי ער זאל מציל זיין א יודיש נפש, וואס האט פערבלאנדזשעט פון רעכטען וועג.

ערשט איצטער האט דער רב אנגעהויבען צו רעדען צו איהם מיט ווייכע רייד און איהם נאכ-אמאל איבערגעפרעגט וועגען אלץ, וואס האט מיט איהם געטראפען; און דער דוכס האט איהם איבער-דערצעהלט די גאנצע מעשה פון אנהויב ביז'ן סוף, דאס גאנצע לעבען זיינס, ביז ער איז צוגעקומען צו דער מעשה מיט'ן שקר בלבול אויף דער אספה פון די דוכסים אין ווארשא, דאס האט אין איהם צוריק אויפגעוועקט דאס פינטעלע יוד און דאס גיט איהם נישט קיין רוה ביז ער וועט נישט גערייניגט ווערען פון דער טומאה. האט איהם דער רב גע-בעטען, אז ער זאל תיכף ענטלויפען פון זיין פאלאץ און ער זאל כאפען קיין אמסטערדאם. און דארטען וועט ער קענען תשובה טאן לויט דעם תיקון וואס ער האט איהם ארויסגעגעבען. ער האט איהם אויך מיטגעגעבען א בריף צום אמסטערדאמער רב, אז ער זאל איהם מקרב זיין מיט ביידע הענד.

דער דוכס האט זיך דערנאך גע'געגנט מיט'ן רב א לוסטיגער און א פרעהליכער און זיך אומגע-קעהרט אין זיין הויף אריין. און אז ער איז געקומען אהיים האט ער מעהר נישט געקענט קוקען אויף זיין גוי'אישע ווייב און איהרע קינדער. און אז די דוכסה האט דערזעהן, אז ער קוקט אזוי מרה-שחורה'דיג ווי פריהער און צו איהר גענענט ער נישט, איז איהר נמאס געווארען דאס לעבען, און זי האט געזוכט א וועג ווי אזוי ער זאל ווידער אוועקפאהרען פון דערהיים. רופט זי זיך אפ צו איהם: „שוין א לאנגע צייט ווי אונזער פריינט, דער און דער שררה, וואס וואוינט אין אנ'אנדער מדינה, האט דיך פערבעטען דו זאלסט קומען צו איהם און דו האסט ביז היינט נאך נישט דערפילט זיין בקשה. דעריבער איז מיין עצה, פאהר זיך דורך צו איהם, וועסטו פערברענגען, וועט דאס אפשר צונעמען די מעלאנכאליע פון דיר". איז איהם די עצה זעהר געפעלען, ווארים די נסיעה וועט איהם לייכטער מאכען דאס ענטלויפען. האט ער גלייך געהייסען איינשפאנען זיין קארעטע, מיטגע-נומען מיט זיך אביסעל געלד, כדי ער זאל האבען אויף די הוצאות הדרך. ווארים מהיום והלאה האט ער מעהר נישט געוואלט נהנה זיין פון איהר געלד, און ער איז געפאהרען אין דער קארעטע ביז צו דער גרענעץ. דארטען האט ער איבערגעלאזט די קארעטע מיט די פערד. ער האט נאר אויסגעשפאנט איין פערד אויף וועלכען ער האט זיך אויפגעזעצט רייטען און געזאגט צו די דינער, אז ער וועט רייטען צו זיין פריינד דעם שררה. אבער ער איז נישט געפאהרען צו יענעם פריינט, נאר קיין אמסטערדאם, און אזוי שנעל ווי ער איז דארטען אנגעקומען, איז ער אוועק צום רב און איהם איבערגעגעבען דעם בריף פון דעם קאלבישאווער רב. און דער רב פון אמסטערדאם האט איהם זעהר שעהן אויפגענומען, און נאכדעם ווי ער האט איבערגעלייענט דעם בריף, האט ער איהם געבעטען, ער זאל איינשטעהן ביי איהם אין הויז. און דער געוועזענער משומד און דוכס האט אזוי געטון, איז ער געזעסען אין הויז פון דעם אמסטערדאמער רב, דארטען געוועזען און געלערנט און זיך נוהג געווען לויט דעם תיקון, וואס דער קאלבישאווער רב האט איהם ארויסגע-געבען.

אין א צייט ארום האט ער בעקומען א בריף פון קאלבישאווער רב, אז די דוכסה און איהרע קינ-דער זענען אומגעקומען ביי א שרפה, וואס האט חרוב געמאכט דעם גאנצען הויף. און אז דער געוועזענער משומד האט איבערגעלייענט דעם בריף, האט ער זיך געזעגענט מיט דעם רב פון אמסטער-דאם און דער רב האט איהם געבענשט און ער האט זיך אומגעקעהרט אהיים אין זיין שטאט אריין און דארטען האט ער אויסגעלעבט זיינע יאהרען ווי אנ'אמת'ער צדיק.

Dr. S. HEINRICH
פאמארסקא 10, טעל. 47-67
צוריקגעקהרט.
ספעצ. פאר קינדער און אינערליכע קראנקהייטען
היילט מיט פיזיק.-טעראפיע. דיאטערמיע. קווארץ. לאמפען. ליכט-בעדער. נעמט אן פון 2–12½ און פון 4–7 נמ. פאר אונבעמיטעלטע לעשטניצע-פריין.

Dr. med. J. MAKOWSKI
קינדער-קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף
CEGIELNIANA 8, tel. 50-02
עמפפענגט פון 4–6 נאכמ.

אפגענארט

(סקיצע) — פון — שלמה עדעלהייט

א גליקליכע איז גאלדי געווען ווען זי האט זיך בעקענט מיט ווילי'ן. זי האט זיך עס אפשר קיינמאל נישט פארגעשטעלט, אז ער אז זיך ווענדען מיט איהר אינטערעסירען, אזא שעהנער, אינטעליגענטער יונגערמאן, א גוטער פערדינער, שטאמט פון א שעהנער פאמיליע, א יונגערמאן מיט אלע מעלות זאל זיך אזוי פלוצלונג, באלד ביי דער ערשטער בעגעגעניש אין איהר פערליבען?

זאל האט ער עס אין איהר אזעלכעס דער-זעהן? קיין שעהנע, ווייסט זי, איז זי נישט, זי האט זיך נישט ליב צו נארען, זי ווייסט, אז דער שפיגעל קען קיין ליגען נישט.

ווען ווילי האט איהר געזאגט, אז ער האט זי ליב, האט זי פון אנפאנג נישט געוואלט גלויבען. וואס הייסט? ווי אזוי? פאר וואס? און ווען זי איז אהיימגעקומען האט זי זיך אין שפיגעל בעטראכט, אפשר האט ער אין איהר עפעס בעזונדערס בעמערקט? אזעלכעס וואס זי ווייסט נאך אליין נישט, און זי בעזיצט... דער שפיגעל אבער האט איהר דאס זעלבע וואס שטענדיג געזאגט: די זעלבע בלאסע איינגעפאלענע באקען, טרויעריגע גרויע אויגען, גלאטע בלאנדע האר און א דיקע נאז.

בעטראכטענדיג זיך אין שפיגעל, האט זיך גאלדי געטראכט: זאל דאס אמת זיין? קען דאס אמת זיין? ווילי האט זיך אין איהר פערליבט? זי האט איהם פיל מאל געזעהן געהן מיט אנדערע מיידלעך, א סך שעהנערע פון איהר און גאר פלוצים האט ער זיך איהר ערקלערט אין ליבע, פון אלע בעקאנטע האט ער זי אויסגעקליבען... קען דאס מעגליך זיין?

אזוי קוקענדיג אין שפיגעל, האט זיך איהר אנגעפאנגען דאכטען, אז איהר פנים איז אנ'אינטע-רעסאנטער, איהר נאז איז גאר נישט אזוי דיק און די אויגען זענען שעהנע. ווען זי לאזט אראפ איהרע גרויסע ברעמען, זעהט זי אויס ווי א פערד-חלומ'טע געטין, וואס זי האט אמאל אויף א בילד געזעהן.

קען מעגליך זיין, אז זי האט א טעות געהאט? ווייל זי האט קיינמאל נישט אזוי שטארק געקוקט אויף זיך. און אט איז געקומען ווילי, ער האט זי בעטראכט מיט אנדערע אויגען, זי איז איהם גע-פעלען און ער האט זיך פערליבט אין איהר...

ווי גליקליך זי איז! ווי גליקליך!

פאר גאלדי'ן האט זיך אנגעפאנגען א גליקליכע צייט, יעדער טאג איז געווען פאר איהר אנ'אנדער יום טוב: היינט קומט ווילי צו איהר, מארגען געהט זי איהם נעהן ועהן, אנ'אנדערש מאל געהט זי מיט איהם אין טעאטער, אין קינא.

אין קינא האט גאלדי צום ליבסטען צו געהן: די עלעקטרישע ליכט ווערט פערלאשען, אנ'אנגע-נעהמע שטילקייט הערשט ארום, ווילי זיצט לעבען איהר, גלעט איהרע הענט, איהר פנים, זי פוהלט זיין אטעם, ער רעדט צו איהר זיסע, צערטליכע ווערטער, איהר הארץ ווערט אנגעפיהלט מיט פרייד, איהר נשמה פיהלט זיך ראן אזוי הויך, אז אפט כאפט זי אן א שרעק, אפשר איז דאס נישט אמת?... אפשר חלומ'ט זי נאר?... זי דריקט זיך דעמאלט שטארקער צו צו איהם און טראכט: איז עס א חלום... זאל עס אזוי אייביג געדויערען...

די בילדער וואס ווערען געצייגט אויפ'ן לייוונט, בעטראכט זי וארנישט. זי פערמאכט שטארק איהרע אויגען, טוליעט זיך אריין אין איהם און הארכט זיך שטיל איין צום קלאפען פון זיין הארצען, און עס דאכט זיך איהר דעמאלט, אז דארט אינעווייניג ביי איהם אין הארצען, איז טיף-טיף, איהר קערפער, איהר נשמה איינגעגראבען און זיין הארץ קלאפט אוים שטיל איהר נאמען וגאלדי, גאלדי! מאכט זי מאל אויף איהרע אויגען און דערזעהט אויפ'ן לייוונט ווי צוויי פערליבטע האלזען זיך, קושען זיך, דאכט זיך איהר, אז דאס זעהט זי אין א שפיגעל זיך און ווילי'ן, זי נעמט איהם דאן שטיל ארום און פרעסט אפ א הייסען קוש אויף זיינע ליפען. ווי גוט דאס איז! ווי גוט!...

אפטמאל קומט ווילי צו איהר א פערטראכטער, א פערקלערטער... דאן הענגט זי זיך אויף זיין האלז און בעט איהם, אז ער זאל נישט טראכטען, נישט זארגען, ס'וועט איהם גוט זיין ביי איהר... ער וועט גליקליך זיין מיט איהר... ענטפערט ער נישט, דער-שרעקט זי זיך... מיינט זי, אז ער האט חרטה און ווען ער געהט אזוי אזעק שטיל, פערטראכט, אזוי ווי ער איז געקומען, שלאפט זי שוין יענע נאכט נישט ווערען די קישענעס דורכגעווייקט פון איהרע טרעה-רען, אבער דעם צווייטען טאג, ווען זי זעהט איהם ווידער מיט א שמייכעל אויף די ליפען, איז זי גליקליך...

ער האט איהר שוין אפטמאל געוואלט קויפען א מתנה, אבער זי דארף עס נישט, האט זי איהם, דארף זי גארנישט... אט די גלענצענדע שפילעכ-לעך, זענען פאר קינדער און נאראנים, זי דארף קיין שפילעכלעך נישט, זי האט זיין ליבע...

שוין באלד א יאהר ווי זי געהט מיט איהם, שוין באלד א יאהר ווי ער האט איהר געזאגט, אז ער האט זי ליב און נאך קיין איינציג מאל האט ער מיט איהר נישט גערעדט וועגען זייער צוקונפט, וועגען זייער חתונה... אבער צו וואס? וואס דארף מען דאס? עס וועט שוין אליין קומען... די ליבע דארף קיין פארבערייטונגען נישט מאכען.

זיצענדיג אפט אליין אין איהר צימער טראכט זי: דעמאלט, ווען זי וועט איהם רופען „מיין מאן" ווי אומענדליך גליקליך זי וועט זיין! זי וועט זיצען אין הויז, אין דעם קליינעם גן עדן, וואס זיי וועלען זיך צואמענשטעלען, זי וועט אין ערגעץ נישט געהן אהן איהם, זי וועט פארבערייטען עסען, ווארטען אויף איהם ביז ער וועט קומען פון דער ארבייט, זי וועט איהם אקעגען לויפען, האלזען, קושען און איהם אלץ דערלאנגען צום מויל...

וועט ער זיך אמאל פערשפעטיגען און זי וועט לענגער דארפען ווארטען אויף איהם, וועט זי גישט זיין בייז, א מאן מעג זיך אמאל פערשפעטיגען. נאר זי וועט אזוי שטיל זאגען: דו שלעכטער, דו האסט מיך געלאזט ווארטען און זי וועט איהם נאך שטארקער קושען. אוי, ווי גוט דאס וועט זיין! טראכט גאלדי, און אזוי טראכטענדיג, ווארפט זי זיך אויף'ן בעט און דריקט זיך שטארק-שטארק צו צו די קישענס...

יעדען טאג: ווען גאלדי געהט פון דער ארבייט, טרעפט זי שטענדיג ווילי'ן ווארטען אויף איהר; דעם גאנצען טאג קוקט זי ארויס, אז ס'זאל שוין די צייט קומען אהיים צו געהן, זי זאל שוין זעהן ווילי'ן.

דער זייגער אין ביורא האט געצייגט די פינפטע שעה, אלע האבען זיך פון דער ארבייט אויפגעהויבען און גאלדי איז נאך פריהער פון אלע שוין געווען אין גאס, אבער ווילי איז נישט געווען, ער האט נישט געווארט... אזוי ווי א דערשלאגענע איז זי געבליבען שטעהן, געקוקט אין אלע זייטען, גע'זוכט, אפשר שטעהט ער ערגיץ אין אנדער זייט, אבער אום זיסט... מיט א שמערצליכען טרויער איז זי אהיימגע-גאנגען, געווארט, אפשר וועט ער קומען, אבער ער איז נישט געקומען...

גאלדי האט אנגעפאנגען קלערען, פארוואס? זי האט אבער נישט געקענט געפינען קיין איינציגע אורזאך פארוואס ער האט היינט נישט געווארט און פארוואס ער קומט נישט. ער האט זיך נעכטען מיט איהר אזוי ליבליך און הארציג געזעגענט, עפעס נאך מעהר ווי אלע מאל געצערטעלט נאך מעהר ווי שטענדיג...

אפשר איז ער גאר קראנק? האט זי דער-שראקען אנגעפאנגען קלערען, זי האט לאנג נישט געוואלט טראכטען, נאר זי איז גלייך געלאפען צו איהם.

דארט האט מען איהר געגעבען א בריף און זאגט, אז ווילי איז אוועקגעפאהרען און האט פאר איהר געלאזען דעם בריף.

נישט וויסענדיג וואס דאס בעדייט איז גאלדי געבליבען שטעהן דערשראקען מיט'ן בריף אין האנט און האט א ווייל נישט געוואוסט וואס צו טאן, אבער דערמאנענדיג זיך אינ'ם בריף, האט זי איהם געעפענט און געלייענט:

„טייערע גאלדי!

איהר וועט מיר מוחל זיין פארוואס כ'האב אייך אפגענארט, איך האב עס נישט געוואלט, נאר אוים נקמה, וואס מיין מיידעל איז מיט מיר ברוגז געווארען און האט נישט געוואלט מעהר געהן מיט מיר, האב איך זי געוואלט מאכען איי-פערזיכטיג, בין איך מיט אייך בעקאנט געווארען און האב אייך געזאגט, אז איך האב אייך ליב...

אבער איך האב אזוי ווייט נישט געמיינט... איך האב נישט געוואוסט, אז איהר וועט זיך אזוי שטארק אין מיר פערליבען... איך האב זיך מיט מיין מיידעל איבערגעבעטען און היינט זענען מיר געפאהרען צו איהרע עלטערן, וועלכע וואוינען אין אנ'אנדער שטאט און מיר וועלען חתונה האבען...

איהר וועט מיר זיכער מוחל זיין און זיך געפינען אנ'אנדערען...

ווילי".

די לעצטע ווערטער האט שוין גאלדי נישט געקענט לייענען. עפעס אלץ האט זיך צומישט אין איהר מוח. זי האט גארנישט געזעהן פאר זיך, נאר אזוי ווי פון אלע זייטען זאגען זיך גרויסע ציין בעוויזען און לאכען פון איהר...

זי האט שוין אליין נישט געקענט אהיים געהן, מען האט זי אהיימגעפיהרט.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
14 Zawadzka 14
נעמט אן פון 2 - 10 און פון 7 - 4

„PRACA" — „ארבייט"
די געזעלשאפט צו פערשפרייטען פאך-קענטעניסען ביי יודישע פרויען אין לאדז, וואולטשאנסקא 21, טעלעפאן 67-15
מאכט בעקאנט, אז איינשרייבונגען ווערען אנגע-נומען אויף פאלגענדע אפטיילונגען:
1) שניידערייי און דאמען און קינדער, צושניידען.
2) נייטארעריי: צושניידען און וועש-נעהען.
3) האנד-ארבייטען.
4) אנדולאציע.
5) קונסטלערישער מאשין-שטיקעריי.
6) מאניקור.
דער סעקרעטאריאט איז טעטיג פון 9-1 נ.מ. און פון 7-3 אוו.

DR. MED.
L. Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף פיעטריקאווער 62, טעל. 42-39
נעהמט אן פון 3-4 נאכמיטאג.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
— און איבערגעצויגען אויף —
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנא-ליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8-10 פריה, 12-2 נ.מ. און פון 4-8 אוו.

דער מאלפע-מענש

(22) (סענסאציאנעלער ראמאן)

מאריס האט איהם שווייגענדיג אפגעמאסטען מיט א בליק און א זאג געטון:

— איהר אליין האט איהם געשיקט נאך דער מיידעל. איהר האט איבערגעקויפט דעם סצענאריסט פאס, און געצוואונגען איהם אפצוצייכענען דאס פענסטער פון דער פרייליין לעווענשטיין מיט א ווייסען צייכען, כדי באנג זאל לייכטער קענען אריין אין צימער.

דער באראנעט האט דערויף גארנישט גע-ענטפערט:

— ווען א מענש בלייבט אליין אין שאטען, און שיקט אוועק א צווייטען צו בעגעהן א פערברע-כען, ווייסט ער, אז דערפאר וועט ער פעראנטווארט-ליך זיין פאר'ן געריכט און פאר'ן דין, ווען ער שיקט אבער א מענשען-ענליכע מאלפע, רעכענט ער, אז דאס פערברעכען פון דער חיה, וועט איהם נישט פערעכענט ווערען אין געריכט.

מיסטער גרעגארי האט פינסטער געקוקט אונ-טען.

דער פנים זיינער האט זיך איהם פערקרימט אין א שמייכעל..

— הם... זעהט נאר ווי איהר טענה'ט מיט מיר?!... אבי איך האב אייך געהאלטען פאר מיי-נעם א פריינד.

— אלס וואס איהר האט מיך געהאלטען, איז מיר נישט וויכטיג, — האט מאריס געענטפערט — איך בין אייך אבער מתרה, אז אויב ס'זאל וואס-נישט-איז געשעהן מיט דער פרייליין לעווענשטיין דורך אייער שולד, אדער דורך דער שולד פון אייער מאלפישען דינער — וועל איך זיך נישט בעגרעניצען בלויז מיט דערהרגענען באנג'ן, נאר איך וועל אייך גופא אויך אוועקלייגען א טויטען!... האט איהר פערשטאנען? און איצט זאגט מיר אקארשט, ווער האט עס איצט געשריגען אויבען אין טורעם?

— מיט וואס פאר א רעכט שטעלט איהר מיר אזעלכע פראגען? — האט זיך גרעגארי אויפגע-קאכט, ווערענדיג ווייס פאר צארן — איהר שמוציגער אומגליקליכער אקטיאר'ל?!...

מאריס האט ארויסגענומען פון טאש א וויזיט-קארטעל און דערלאנגט עס דעם באראנעט:

— לייענט איבער, וואס דא איז אנגעשריבען, וועט איהר וויסען ווער איך בין, און פארוואס איך שטעל אייך פראגען?

גרעגארי האט צוגעטראגען דאס קארטעל צום לאמפ און איבערגעלייענט.

דער איינדרוק איז געווען אזא ווי אנ'עלעקטרי-שער שטראם איז ארורך זיין לייב.

די אונטערשטע ליפ האט איהם אנגעהויבען ציטערען, און פון האנד איז איהם ארויסגעפאלען דאס וויזיט-קארטעל.

— א געהיים-אגענט! — האט ער ארויסגע-שטאמעלט — אהא... א געהיים-אגענט! וואס-זשע ווילט איהר האבען פון מיר?

— איך האב געהערט א געשריי אין דעם טורעם.

— ס'איז מסתמא, עמיצער פון דער דינער-שאפט. דארט אויבען וואוינט ביי מיר א מאלאר-אישע פרוי... זי איז קראנק... א ביסעל משוגע... אינדערפריה רוימט מען אויף איהר צימער... איך וועל געהן א קוק טון אויב איהר ווילט?

ער האט א קוק געטון אויף מאריס'ן, ווי ווארטענדיג אויף א דערלויבעניש.

אויף זיינע ליפען האט זיך אויסגעריסעוועט א אונטערטעניג שמייכעלע און די אויגען זיינע האבען אומרוהיג ארומגעפלויגען.

מאריס'ס פערדאכטען זענען פערוואנדעלט געווארען אין א מין זיכערקייט:

אין דעם שלאס איז געשעהן עפעס א מיאוס'ע זאך, און ס'איז נויטיג געווען צו דערוויסען זיך, וואס אייגענטליך.

— איך קען געהן געוואויער ווערען! — האט גרעגארי איבערגע'חזר'ט.

מאריס האט א שאקעל געטון מיט'ן קאפ, אז ער איז מסכים.

דער באראנעט איז שנעל ארויסגעלאפען פון צימער און צוגעהאקט הינטער זיך די טיר.

דער שלאס האט א קלאפ געטון.

מאריס איז צוגעלאפען צו דער טיר, אבער זי איז געווען פעסט פערשלאסען.

דער געהיים-אגענט האט פערשטאנען, אז ער איז אריינגעפאלען, און ער איז דעריבער צוגע-שפרונגען צו די פענסטער.

די פענסטער זענען אבער געווען פערשטעלט מיט לאדענס, וואס זענען געווען איינגעשלאסען פון דרויסען.

קיין שום פרייער אויסגאנג פון קאבינעט איז נישט געווען.

פלוצים האט זיך די לאמפ אויך אויסגעלאשען.

אין צימער איז געווארען שטארק פינסטער.

בלויז דער שיין פון דערגליהענדע קוילען אין קוימען האט אפגעווארפען פון זיך קרומע, בלאסע שאטענס אויף די ווענד.

קאפיטעל צוועלף

דער צוריקקעהר אין טשיטשעסטער

אין פינקטער צימער האט זיך דערהערט א שארך עמיצענס א פוס האט זיך פערטשעפעט אין דעם טעפיך, און געמאכט א שריט צוריק.

מאריס האט דערהערט נאהענט לעם זיך א פארגעהאקט אטעמען.

מאריס האט זיך נישט לאנג גע'ישוב'ט.

צושמעלענדיג דעם רעוואלווער צום שליסעל-לאך האט ער צוויי מאל אויסגעשאסען.

די שאסען האבען ווי א דונער אפגעהילכט אין צימער.

דער אומבעקאנטער גאסט איז אפגעשפרונגען צו דער וואנד.

ווען דורך דער געעפענטער טיר האט זיך דאס טאג-ליכט אריינגעריסען אין צימער, איז דא שוין קיינער נישט געווען.

גלייך כמעט איז אנגעקומען דער באראנעט. אויב פריהער האט ער זיך קוים געהאלטען אויף די פיס פאר שרעק, איז ער איצט בוכשטעבליך געווען מעהר טויט, ווי לעבעדיג.

— וואס איז עס? וואס איז עס? — האט ער דערשראקען געשטאמעלט — ווער האט עס געשאסען?

— יא, עמיצער האט געשאסען, — האט מא-ריס רוהיג א זאג געטון — און דער יונגער עמי-צער, דאס בין איך געווען. דער דזשענטעלמאן, וועלכען איהר האט געשיקט זיך אפצורעכענען מיט מיר, האט ריכטיג געהאנדעלט, וואס ער האט זיך בעצייטענס אפגעטראגען. אין אנדער פאל וואלט ער געהאט דעמזעלבען סוף, וואס דער שלאס, מיסטער פען!

מאריס האט אויסדריקליך א וואונק געטון אויף דעם צושפרונגענעם שלאס.

זיין בליק איז געפאלען אויף א זאך, וואס איז געלעגען אויף דער פארקעט — דאס איז געווען א שטיקעל פארבינג זייד, וואס ער האט אויפגעהויבען און א שמעק געטון.

— דאס האט עמיצער פערלוירען אין גרויס איילעניש, — האט ער בעמערקט — גוט. מיר וועלען עס בעהאלטען צום אנדענק.

— בנמנות, איך פערזיכער אייך: איך האב נישט געוואוסט...

(פארזעצונג קומט).

הומאָר — דער קונדס — סאַטירע

צוזאַמענגעשטעלט הערש א. שאַרפּשטיין

פּאָליטיק פון דער וואָך

אַ דרייבונד.

דייטשלאַנד, פראַנקרייך און בעלגיען קלייבן זיך צו מאַכן אַ דרייבונד.

וואָס איז אַזוינס אַ דרייבונד? אין דער פּאָליטיק הייסט דאָס, אַ בונד אַריינצודרעהען, און וועקעל אַריין, אַנדערע, דרעהט מען אַזוי לאַנג, ביז מען דרעהט זיך אַליין אַריין.

שוין געוועזן אַמאָל אויף דער וועלט אַזעלכע בונדען, ערשט ניט לאַנג. האָבען די דאָזיגע בונדען עקזיסטירט ביז'ן יאָהר 1914. פון דאַן אָן האָט געדויערט 4 יאָהר ביז די אַלע בונדען האָבען זיך צוזוקט אין צו ניזקט, און אַלע זענען אַרויס מיט ריסוק אברים. קיינער האָט זיך נישט דערקענט.

ערשט רעדט מען שוין ווידער וועגען „בונדען". מען הויבט אָן מיט דריי און עס וועט אַוועק אויף צעהן־בונדען אויך. נאָר דער עיקר איז, אַז עס הויבט זיך אָן. אונזערע פּאָליטיקער האָבען בטבע שוואַכע זכרונות, אַז וואָס מיט „בונדען" פיהרען צו מלחמה און די מלחמה צוקלאַפּט די בונדען.

אַלע, וועלכע זענען אָנהענגער פון מלחמה, דאַרפען וואָס שנעלער שליסען, וואָס מעהר „בונדען" וואָס שייך אונזער שטעלונג, איז דאָך שוין פון לאַנג באַוואוסט פאַר דער וועלט, אַז מיר זענען אָנהענגער פון מלחמה.

ווי אַזוי אַ ייד נאַרט אָפּ אַ ווייב

אַן אַלמן איז געקומען אין אַ פרעמדער שטאָט און האָט חתונה געהאַט מיט אַ יונג מיידעל. פאַר דער חתונה האָט ער זי מתרה געווען, אַז ער האָט פיער קינדער.

פאָהרענדיג מיט איהר אַהיים האָט ער איהר געזאָגט, אַז ער האָט פינף קינדער. דאָס האָט זי אַפילו פערדראָסען, וואָרום ער איז מיט איהר נישט אַזוי אויפריכטיג, נאָר מילא — מיט אַ קינד מעהר...

געקומען אַהיים האָט זי דערזעהן פאַר זיך גאַנצע 9 קינדער.

— פאַרוואָס האָסטו מיך אָפּגענאַרט? האָט זי געהאַט צו איהם אַ טענה.

— איך האָב דיך אָפּגענאַרט — האָט ער זיך פערענטפערט. איך האָב דיר פריהער געזאָגט, אַז איך האָב פיר קינדער און דערנאָך האָב איך געזאָגט פינף קינדער איצט בערעכען, וועסטו זעהן, אַז פיר מיט פינף איז ניין...

די „רייכע" סעודה

חיים: — הערסטו, יונה, איך בין נעכטען געווען אויף אַ סעודה האָט מען דאָרט געגעסען אויף וואָס די וועלט שטעהט!

יונה: — אַזוי פיל עסען איז געווען?

חיים: — שוטה, די וועלט שטעהט דאָך אויף גאָרנישט...

פון אויסלענדישען מאַרק

איבערגעזעצטער הומאָר פון פרעמדע שפּראַכען [illegible]

שפּינוועבס

— מיט וואָס בעשעפטיגט זיך דיין פאָטער?

— ער מאַכט שפּינוועבס.

— ביזט משוגע?

— ער אַרבייט ביי איינעם, וועלכער האַנדעלט מיט אַלטען וויין.

„אונבעקאַנט"

פון דער פּאָסט איז צוריקגעקומען אַ בריף אויף וועלכען עס איז געווען אויפגעשריבען: „דער אַדרעסאַט איז געשטאָרבען, אויסגעמאָלען, מען ווייסט נישט וואוהין.

ביי אַ מאָדערנעם מאָלער

— וואָס איז דאָס?

— אַ וואַסער־פאַל.

— איך דערקען נישט.

— ווייל איהר זוכט אַ נאָרמאַלען וואַסער־פאַל, און דאָס איז אַ מאָדערנער: דאָס וואַסער פאַלט נישט פון דער הויך אַראָפּ, נאָר פון אונטען אַרויף.

אין טעלעפאָן־ביכעל

— וואו האָסטו ביז איצט געוואוינט?

— איך געדענק נישט. נאָר ווייזט מיר דאָס טעלעפאָן־ביכעל וועל איך אייך ווייזען. אויף יעדען אות אַ צעהן ערטער וואו איך האָב געוואוינט.

רעקאָמענדאַציע

איך דאַרף אייך אַנצונעהמען דעם ה' זלאַטאָוויעסקי אַלס בוכהאַלטער אין אייער געשעפט. ער וועט אייך מאַכען אַ יאָהר בילאַנס אויף אַזאַ אופן, אַז איהר וועט דאַרפען בעצאָהלען אַ זל. שטייער, אָדער איהר וועט מיט אַמאָל כאַפּען אַ 5 יאָהר טורמע.

ס'איז נאָך אַלץ...

ס'איז אַ היבשע צייט פערלאָפען,
וואַסער פיל איז אָפּגעגאַנגען,
אָפּגעשטאָרבען און בעגראָבען
זענען שוין אַ סך פערלאַנגען.

פאַר דער לאַנגער צייט סע זענען
מאָדנע זאַכען פאָרגעקומען,
נאָך אַ סעסיע פון דער ליגע
האָט מיט דרעות צייט פערנומען.

ס'האָט געדרייט זיך און געדרייט זיך,
וסנה און האַאַג, און זיבען זאַכען —
האָט מען ערגעץ דאָרט געשטנה'ט
סיי צום וויינען, סיי צום לאַכען...

ס'איז אַ זומער דורכגעלאָפען
מיט די בריצען, היצען, שוויצען...
און מיט שטורעמס, און מיט קריזיס,
און פאַר נוים — מיט ציינער־קריצען.

פּיינגעל דאַלמען איצט ביים בליהען
אין די ווייטע וואַרעם־לענדער,
און די ווייבער איילען זוכען
אויף דעם היימישען געלענדער...

אויף די מאָדעס פון די נשים
האָבען זיך אויפבויי געביטען,
און די מענער זוהען אוים שוין,
ווי מען וואַרט זיי לאַנג בעשיטען...

נאָר די וועלט איז „כולו חייב",
זשיפּעט כוים אַ ווייט־פערפירדמע,
אויכעמום איהר זנדט שפּאַצירען
באַנקראָטירטע, פּראָטעסטירטע...

יעדער איז אַנ'אָפּגעלאָפּטע,
אָפּגעשראָגענע הושענה...
און געדעכט איז פאַרט ר' יוזעף,
אַז ס'איז אַלץ נאָך גוט... פּיידאַנע!

יאָקעל בן פּלעקעל

אלול־שטימונג איז סיים

„צו דער אונטערגעהנדער וועלט"

אַרטיקעל פון מאַרשאַל יוזעף

אַ חברה בהמות האָבען זיך צוזאַמענגענומען אין אַ שטאַל און ווילען מיר איינרעדען, אַז דאָס איז אַ סיים. מיר רעדט מען אָבער נישט איין. איך האַלט נאָר פון די לייט, וועלכע האַלטען פון מיר. האָרכען מיינע בעפעהלען און טאַנצען לויט די טענער פון מיין בריגאַדע.

אַלע זענען זיי אַ חברה גנבים, שווינדלער און אומזיסטע קהל'ס פרעסער. די לאַנגע אין לאַנה געהט זיי נישט אָן, אַנדערש האַלטען זיי דאָך געטון, וואָס איך הייס.

קומט צו מיר דאַשינסקי און דערצעהלט מיר, אַז מיינע געגנער, ווילען זיך לאָזען בייגען, האָב איך איהם געענטפערט, אַז מיט געבויגענע, זאָל ער געהן צו שוויאַטלאָווסקי'ן.

ער, דאַשינסקי איז אַנ'אַלטער נאַר און אַ טויגעניכטס. מיין סלאַוועק איז אַ מענש מיט שכל. שוין איינמאָל אַ שכל, ער ציטערט פאַר מיין טריט.

פאַרוואָס זענען די לייט נישט געקומען אויף דער גערופענער קאָנפערענץ? זיי האָבען מורא און זענען שוואַכלינגע. וואָס האָבען זיי מורא, אַז איך וועל נאָכאַמאָל אַרויף אויף דער בריק?...

דאַשינסקי איז אַ סקאַנדאַליסט און אַ אידיאָט דערצו.

דערמיט האָב איך אויפגעקלערט די גאַנצע סיטואַציע.

„פּרעטענציעס נאָך דער צייט"

ענטפער פון מאַרשאַלעק דאַשינסקי

ווען איך האָלט נישט געהאַט צו טון מיט אַזאַ מענש ווי פּילסודסקי איז, וואָלט איך אַנדערש גערעדט, נאָר געה רעד, אַז מען קאָן כאַפּען אין באַק.

איך בין טאַקע געווען אין בעלוועדער, נאָר איך האָב דאָרט גערעדט וועגען דעם, אַז די געגנער ווילען זיך בייגען? עס הויבט זיך נישט אָן! איך האָב נאָר געזאָגט דאָרט, אַז מען דאַרף זיך פערשטענדיגען, און אַז עס זענען פעראַנען אַזעלכע, וועלכע ווילען זיך פערשטענדיגען.

איך געהער נישט צו די שרעקעוודיגע, נאָר יענער זידעלט זיך דאָך. זידלען זיך איז אַ שלעכטע טבע.

די וועלט וועט זיך וואונדערען פאַרוואָס איך בענוץ נישט קיין רעוואָלוציאָנערען טאָן, איך בין דאָך עפּעס אַ רעוואָלוציאָנער!

איז מיין ענטפער: זאָל וואָס פון מיינע חברים רעוואָלוציאָנערען אַרויף אויף מיין אמט און זאָל ער אַנדערש רעדען.

ווער מיר שלעכטס גינט, זאָל קומען אויף אַזאַ מעמד ווי איך, צו דאַרפען ענטפערען פּילסודסקי'ן.

——=]o[=——

צווישען קינדער

מוטער — חיים'ל, דו מוזט מיר געהן אַ גאַנג!

חיים'ל — איך קאָן נישט מאַמע'ניו, איך בין זעהר מיד!

מוטער — ס'איז נאָר נישט ווייט, מיין קינד. ווייסט דאָך, וואו עס איז די בעקעריי, אַ צעהן נאָסען פון דאַנען נישט מעהר!

חיים'ל — יאָ, יאָ, מאַמעניו, דאַרפסט דאָרט עפּעס קויפען? וואָס? איך וועל געהן הין און צוריק.

מוטער — און נעבען דער בעקעריי, איז דאָ אַ שניט־קראָם, וועסטו מיר קויפען אַ קלעצעל ווייסע פּאָרים.

אַראָפּ פון דער צינג

(קורץ און שאַרף)

אין אַ שטאָט האָבען געוואוינט צוויי ברודער. איינער האָט געהאַט אַ געלבע באָרד און דער צווייטער האָט אַ ויך ליב געהאַט פּאָלעסטינער שוואַרצע־קען. מיט אַמאָל האָט דער רוסישער קיסר, ווילהעלם דער צווייטער, צוגעשיקט אַ בעפעהל, אַז סינדרישע קעפּלעך טאָר מען נישט וואַשען מיט קיין געריבענעם כריין. אַז דער עולם האָט געהערט דעם בעפעהל, איז דער שוחט וועהר בין געוואָרען, האָט ער גענומען וואָס איבערשטע פון שטייסעל און אַרויסגעוואָרפען אויף דער יום־טוב'דיגער קאַליצע, איז פון דאָרט אַראָפּגעפאַלען אַ משוגענער הונד.

דערזעהען אַ ווילדען בער, איז דער עולם געלאָפען אין וואַלד אַריין. אויף אַ גאַנץ הויכען בוים איז געשטאַנען אַ פלוי. די פלוי האָט געהאַט אַ בלאָנע אויפ'ן לינקען אויג, אַזוי גרויס, ווי אַ העלשענע נוס.

אַז כ'האָב אויפגעקנאַקט די נוס איז אַרויסגעפאַלען צוועלף מעטער לייוונט. האָב איך מיר פון דער לייוונט אויפגעבויעט אַ נייעם פון הירש, מעהל, אַרבעס, רייז, גרויפּען און קאַשע, נעוואָרען פוטער. מיט פוטער שמירט מען דאָך אַז איך האָב דאָס אַלעס צונויפגעמישט איז דערפון און אַז מע שמירט — פאָהרט מען דאָך, בין איך אַריינגעפאָהרען אין אַ זומפּ.

אַז גאָט וועט מיר העלפען און כ'וועל אַרויס פון דער זומפּ, וועל איך דערצעהלען דעם סוף פון דער מעשה...

אַ טייטש

— ווי הייסט אויף העברעאיש אַ קינאָ?

— וימש חושך.

מ. ב.

עס זאָל בלייבען ביי איהם

אַ ליטוואַק האָט געפרעגט אַ רבי'ן ווי געפינט זיך אין די תורה אַ וואָרט מיט פיר קמצ'ן?

האָט איהם דער רבי באַלד געענטפערט:

— הרחמה.

פרעגט דער רבי דעם ליטוואַק.

— זאָגט מיר וואו געפינט זיך אין די תורה אַ וואָרט מיט פיר פתח'ן?

— איך ווייס נישט, זאָל מיר דער רבי זאָגען.

— נו, איך וועל אייך זאָגען נאָר בתנאי עס זאָל בלייבען ביי אייך אַליין.

— גוט, — ענטפערט דער ליטוואַק איך בעשטעה.

— הקרחת.

י. גאָרדאָן.

שפּאַס פון פאַמיליען־ווינקעל

מוזיקאַליש

— שפּילט דיין ווייב שאָפּענען?

— שאָפּענען? דאַכט זיך מיר, אַז פון זיינע קאָמפּאָזיציעס שפּילט זי נאָר בלויז איין פּאָקסטראָט און צוויי טאַנגאָס.

אַ צוגאָב

— דאָס איז מאָריצעס ווייב? אַלט, קרום, מיאוס... שאַ אָט געהט זי...

— רעה, עס שאַרט נישט. אַלס צוגאָב איז זי נאָך טויב אויך.

אַ גוטער סימן

מאיר: — אונזער שכן זיצט שוין וואָהער אין חד גדיא.

שניאור: — פון וואַנען ווייסטו דאָס?

מאיר: — איך האָב געפרעגט זיין ווייב ווען ער וועט אַהיימקומען, האָט זי, אַנשטאָט צו קוקען אויפ'ן זייגער, נאָר געקוקט אויפ'ן לוח...

רעדען און זאָגען

— איך האָב אַ פרוי און זי כמעט אַ שטומע.

— ס'טייטש, איך הער דאָך, אַז זי רעדט זעהר אַ סך.

— יאָ, זי זאָגט אָבער גאָרנישט...

זעהר ריכטיג

— ווי קומט עס, וואָס איהר האָט חתונה געהאַט מיט אַזאַ מיאוס־אויסזעהענדיגען מאַן?

— אַ שעהנע פראַגע, כ'לעבען! ווען איך וואָלט איהם אויסגעקליבען אַלס אַ געליבטען, וואָלט איהר געווען גערעכט, אָבער איך האָב דאָך איהם בלויז גענומען פאַר אַ מאַן!

נייעד פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייעד פאלקסבלאט

27 פרייטאג
כב אלול תרפ"ט

סעפטעמבער
זון-אויפגאנג 5.30
זון-אונטערגאנג 5.24
ליכט-צינדען: 5,16

הערשער פון דער נאכט" פאר'ן געריכט
א באנדע מערדער און רויבער

די אנפיהרער זענען אויפגערעגט

נעכטען, אין פירטען טאג איז'ם פראצעס פון די „הערשער פון דער נאכט" זענען ווייטער אויסגעהערט געווארען א גרופע פון 30 עדות.

דער עדות בערעק לייבאוויטש דערצעהלט, ווי אזוי מ'האט איהם בע'גנב'עט אין זגלאוו. מ'האט איהם צוגע'גנב'עט דעמאלט פאר 1000 זל. סחורה שפעטער ערשט ווען מ'האט נעכאפט קאטשמארעק באנדע האט מען אין דער וואוינונג פון אנגעקלאגטען מיערושינסקי געפונען א טייל פון ידער גנבה. צו דער דאזיגער גנבה האבען זיך מודה געווען קאטשמארעק און קוקולא. לויט דעם בעשולדיגונגס-אקט זענען אבער דארט נאך געווען די אנגעקלאגטע ראבערט מילער און מיערושינסקי.

דער עדות ארטור פאליק דערצעהלט ווי אזוי די באנדע האט בע'גנב'עט זיין מהל. ביי האבען דעמאלט צוגענומען אלע טראנסמיסיע-ריהמען, פיל מעהל און אנדערע זאכען. צו דעם דאזיגען איינברוך האבען זך מודה געווען קוקולא און מיערושינסקי, קאטשמארעק און זשולסקי.

דאן נעהען אלס עדות געליטענע, וועלכע דער צעהלען וועגען רשימות פון צעהנדליגער גנבות. אנפאלען און רויבערייען, וואס קאטשמארעקס באנדע איז בעגאנגען. די אנגעקלאגטע באנדיטען הערען צו אלעם גלייכגילטיג און מאכען גריםאסען, אזוי ווי זיי וואלטען געוואלט, אז דער גאנצער ענין זאל זיך וואס גיכער ענדיגען.

פאר איין זאך ווערען זיי זיך נאר — פאר די פאטאגראף-אפאראטען, וועלכע בעמיהען זיך אראפצוכאפען יעדען בליק פון די באנדיטען.

עס גיט נאך ערקלערונגען דער לאקקער פשאראוויק מיכאלאק. ער דערצעהלט, אז בעת א רעוויזיע אין דער וואוינונג פון מיערושינסקי האט ער געפונען פיל גע'גנב'עטע זאכען, צווישען זיי אויך שטשעטשינסקי'ס אנ'אנצוג, אין וועלכען ער האט דער'הרג'עט קרול'ן.

— שטשעטשינסקי שטעלט זיך אויף א דענערווירטער און פרעגט דעם עדות:

— פון וואנען ווייסט איהר, אין וועלכען אנצוג איך האב דער'הרג'עט קרול'ן? איהר זענט דען געווען מיט מיר?!

עדות: — איך האב וועגען דעם געהערט אין אויספארשונגס-אמט.

שטשעטשינסקי: — דאס איז נישט אמת, איר בעריגענס לאזט מיך שוין צורוה מיט קרול'ן...

א צווייטער אינצידענט איז פארגעקומען צוזאמען דעמזעלבען עדות מיט דעם אנפיהרער פון דער באנדע א'אם קאטשמארעק. דער עדות דערצעהלט, אז די געפעהרליכסטע באנדיטען אין פאוויאק זענען געווען קאטשמארעק און א געוויסער מיקלא.

קאטשמארעק: — ווען האט דער עדות געזוכט מיך מיט מיקלא?

עדות: — פריהלינג 1927.

קאטשמארעק: — דאס איז ליגען, מיקלא איז שוין דעמאלט לאנג דערשאסען געווארען. אפשר וואלט איהר שוין געלאזט צו רוה די געשטארבענע...

היינט וועט פארגעזעצט ווערען דער עדות-פערהער און וואהרשיינליך אויך די רעדעס פון די צדדים.

פון קאאפעראטיווען לעבען אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע

ראנערשטאג, דעם 19. ד. ח. איז פארגעקומען אין לאקאל פון דער היגער האנדווערקער-באנק אונטער דעם פארזיץ פון ה' ד"ר טארטאקאווער א פלענאר-זיצונג פון ראיאן-קאמיטעט פון יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע. אין דער זיצונג האט זיך אויך בעטייליגט אלס פארשטעהער פון „פערבאנד פון יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין פוילען" דער אינספעקטאר פון פערבאנד פאר דער לאדזער וואיעוואדזטווע ה' שמויש.

די זיצונג האט אויסגעהערט דעם בעריכט פון דער עקזעקוטיווע וועגען איהר טעטיגקייט אין די לעצטע פאר וואכען און בפרט וועגען דער איניציאטיווע צו שאפען נייע פראדוציר-קאאפעראטיוועו אין דער וואיעוואדזטווע, צו פערשאפען קרעדיט פאר די קאאפעראטיווע פאלקס-באנקען, ווי אויך צו בעסערען דעם צושטאנד פון די קראנקע קאאפעראטיווען. ס'איז אויך אויסגעהערט געווארען דער בעריכט פון סעקרעטאר פון ראיאן-קאמיטעט, ה' נאלדקראנץ וועגען זיין בעזוך אין א רייהע פון קאאפעראטיוועו און וועגען זייער מצב. ס'זענען דערנאך ערלעדיגט געווארען א רייהע בקשות פון נייע קאאפעראטיווען וועגען זייער אויפנאהמע אין פערבאנד.

די זיצונג האט אויך בעטראכט די פראגע פון דער הילפס-אקציע, וואס וועט א ורכגעפיהרט ווערען דורך די קאאפעראטיוועו פאר די געליטענע בשעת די לעצטע געשעהענישען אין א"י. ס'איז בעשלאסען געווארען איבערצעווייזען די געזאמעלטע געלדער דורך דער פערמיטלונג פון פערבאנד צו פערפיגונג פון דער ארגאניזירטער יודישער קאאפעראציע אין א"י.

ס'איז דערנאך בעהאנדעלט געווארען און צוזאמענהאנג מיט די ענדערונגען אין דער אינערליכער סטרוקטור פון פערבאנד און בפרט מיט דער אויפטיילונג פון פערבאנד אין א רייהע פון עקספאזיטורען, די פראגע פון די קאמפעטענצען פון די קאאפעראטיווע ראיאן-קאמיטעטען און ס'איז בעשלאסען געווארען אויסצואַרבייטען דורך א ספעציעלער קאמיסיע א סטאטוט פון די ראיאן-קאמיטעטען און איהם פארלעגען צו בעשטעטיגען פאר דער נאהענטסטער זיצונג פון דירעקטאריאט פון פערבאנד.

א לאקאטארען-אידיליע...

(2) אויף וולאדזשימיערסקא 42 איז צווישען דעם פאר-פאלק מארצינקאווסקי און זייערע סובלאקאטארען שרעשינסקי אויסגעבראכען א געשלעג, בעת וועלכען די שרעצינסקים זענען פערוואונדעט געווארען מיט א האקמעסער. די פאגאטאוויע האט זיי ערטיילט הילף. מארצינקאווסקי איז ארעסטירט.

אויך א פרנסה...
קאנקורסען פון שפרינגען אויף פערד

(—) שבת, דעם 28 ד. ח. 3 א זייגער נאכמיטאג וועלען אין העלענאוו פארקומען קאנקורסען פון שפרינגען אויף פערד.

די קאנקורסען ווערען ארגאניזירט דורך דעם פאליצייאישען ספארט-קלוב.

אנ'עובג
יום-טוב
וועט איהר האבען,
אויב איהר
וועט קויפען

ברילען און צוויקער
נאר ביים יודישען אפטיקער
יעקב פאנטש
65 פיעטריקאווער 65
וויזאווי דעם גראנד-האטעל
בחנם
ווערען צוגעפאסט
ברילען און צוויקערס
לויט'ן נייעסטען סיסטעם
ביליגסטע פרייזען!
ס'זענען אנגעקומען די נייעסטע אמעריקאנער פאסאנען
נעדענקט דעם אדרעס

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) מ. עפשטיין (פיעטריקאווער 225), באראטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95), מ. ראזענבלום (צגעל-נאם 12), יורשים פון גארפיין (וואכארנע 54), י. קאפראווסקי, (נאוואמיעיסקא 15).

בעריכטיגונג

א צו דער ידיעה וועגען באנקראט פון דער פירמע „ברידער פרענקעל" (אין נעכטיגען נומער „נ. פ.") ווערען מיר געוואויר אז די ברידער פרענקעל זענען נישט ארעסטירט געווארען.

דאס נייע יאהר קומט!
ווינשט אייערע קרובים, פריינד,
קליענטען און בעקאנטע
אין לאנד און אין אויסלאנד
אכתיבה וחתימה טובה
דורכ'ן „נייעם פאלקסבלאט"
א וואונש דורכ'ן „נייעם פאלקסבלאט"
איז די שעהנסטע לשנה טובה
בעשטעלונגען ווערען שוין אנגענומען אין אדמיניסטראציע
פון „נייעם פאלקסבלאט", פיעטריקאווער 21, טעל. 24,71

א פראקטיקאנט פראקטיצירט שווינדעל
ער גנב'עט ארויס א פירמע-שטעמפעל, און קאסירט איין פרעמד געלד

(2) אין דער מעבעל-פאבריק פון „בר. טאגעט" אין ראדאמסק איז לעצטענס פערלוירען געגאנגען דער פירמע-שטעמפעל. פון דעם טאג אן האט אויך די פירמע אויפגעהערט צו בעקומען פון דער פאסט געלד פאר די ארבייטער, וועלכע פלעגען ביז אהער קריגען אונטערשטיצונג פון זייערע קרובים אין דייטשלאנד און פון פראנקרייך.

די פאליצייאישע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דאס געלד, וואס פלעגט אנקומען פאר די ארבייטער, איז אפגענומען געווארען דורך אייגעם, וועלכער פלעגט די קוויטונגען אונטערצייכענען מיט דעם פירמע-שטעמפעל. די פאליציי האט אנגעהויבען אויפמערקזאם אכטונג צו געבען, ווער עס וועט קומען אין פאסט נאך געלד. באלד איז אין פאסט געקומען דער 16-יעהריגער פראקטיקאנט, יאן קאסמאלע אפנעהמען 100 דייטשע מארק, וועלכע זענען אנגעקומען פאר אן ארבייטער.

מען האט דעם חברה-מאן ארעסטירט און געפונען ביי איהם אויך דעם שטעמפעל.

די פאליציי פיהרט איצט אנ'אויספארשונג, וויפיל געלד קאסמאלא האט אפגענומען אין דער פאסט.

DR. MED.
A. URYSON
אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.
Konstantynowska 20, telef.35-85.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

(—) היינט וועט אין לאקאל פונ'ם מיליטערישען אמט, פיעטרקאווער 212, פארקומען די רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911.

צו דער רעגיסטראציע דארפען זיך מעלדען די געבוירענע אין יאהר 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 4 פאליציי קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

H Ch I J K L Ł

און די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 11 פאליציי קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

R S Sz T U W Z Ż

מארגען דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע די, געבוירענע אין יאהר 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 4 פאליציי קאמיסאריאט מיט די פאמיליע-נעמען אויף די בוכשטאבען

M N O P R S

און די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 12 קאמיסאריאט מיט די פאמיליע-נעמען אויף די בוכשטאבען

A B C D E F G H Ch I J K L Ł M

סאלידע אמעריקאנער פירמעס
ווילען אנקנ'פען פערבינדונגען מיט דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריע

(ה.) די לאדזער האנדעלס-קאמער האט דערהאלטען פון דער פוילישער אמעריקאנישער האנדעלס-קאמער א רשימה פון א רייהע סאלידע אמעריקאנער פירמעס, וואס ווילען אנקניפען פערבינדונגען מיט פוילישע פירמעס, אין דער ערשטער רייהע מיט טעקסטיל-אינדוסטריעלער.

די אדרעסען פון די פירמעס קענען די פעראינטערעסירטע זעהען אין ביורא פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער טראגאווא 63.

די 13-טע פענסיע פאר די שטאטישע ארבייטער

(2) א דעלעגאציע פון די שטעטישע ארבייטער האט זיך געווענדעט צום שטאט-פרעזידענט מיט א בקשה אויסצוצאהלען זיי די 13-טע פענסיע. די דעלעגאציע האט אויך בעריהרט די פראגע וועגען פערגרעסערען די צאהל קויהלען, וואס ווערען אויסגעגעבען די שטאטישע אנגעשטעלטע פון 5 אויף 10 קערץ. פרעז. זשעמיענצקי האט צוגעזאגט די ביטע צו ערלעדיגען און האט אויך צוגעזאגט, אז די 13-טע פענסיע וועט אויסגעצאהלט ווערען פריהער, כדי די ארבייטער זאלען קענען זיך בעצייטענס איינקויפען אויף ווינטער.

פאגאטאוויע
פערשידענע הילפס-מיטלען

(וו) די לאדזער שטעטישע סטאראסטווע האט פארגעלעגט דער פאגאטאוויע, זיך צו בעזארגען מיט אנטשפרעכענדע פילטארינגע סיגנאלען, וועלכע דארפען געברויכט ווערען אין די פאלען, ווען די פאגאטאוויע איילט זיך צו א פארפאל. א חוץ דעם דארף די קארעטקע פון פאגאטאוויע אין דער לינקער זייט זיין בעזארגט מיט א פייפעכעל, וועלכעס ווייזט אן די ריכטונג, וואוהין דרי קארעטקע פאהרט. ביינאכט דארף דאס פייפעכעל זיין בעלויכטען מיט א געלב לעמפעל. בייטאג מיט א ווייס פעהנדעל און רויטער עמבלעמע פון דער רעטונגס-פאגאטאוויע.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר
הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער שוואכע
Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 28-98
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 8–10 פריה און פון 5–8 אוונד.
ווארטע-זאל פאר פרויען.

נייער אנפאל אויף א קאלאניע

אראבער אונטערגעצונדען די שייערן פון נחלת יעקב

ירושלים, 26. (יט"א טעלעגראפיש).
נעכטען 6 אינאוועגד איז א באנדע אראבער באפאלען די קאלאניע „נחלת יעקב" און עמק יזרעאל.

די אראבער האבען אונטערגעצונדען די תבואה־שייערן אין דער קאלאניע. א דאנק דעם, וואס עס זיינען תיכף אלארמירט געווארען די שומרים, איז געלונגען דעם אנפאל אפצושטויסען. צוליב'ן אנפאל הערשט א געוואלדיגע איפרעגונג צווישען דער יודישער באפעלקערונג.

געשטארבען א פערוואונדעטער יוד.

ירושלים, 26. (יט"א טעלעגראפיש).
אין „הדסה"־שפיטאל איז געשטארבען חיים אפאסאווסקי, וועלכער איז פערוואונדעט געווארען דעם 24־טען אויגוסט ביים פערטיידיגען דעם קווארטאל „ימין משה". דעם פערשטארבענעמס מוטער וואוינט אין ראדאם.

ארעסטירט א יודישען סוחר

ירושלים, 26. (יט"א טעלעגראפיש).
אין חיפה איז ארעסטירט געווארען דער פארזיצער פון דער האנדעלס־קאמער, אנגעזעהענער סוחר, גאלדענטאל, וועלכער ווערט באשולדיגט אין מארדען אראבער.

די הילף־אקציע פאר א"י

ווארשא, 26. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).
דער ווארשאווער אגודה־קאמיטעט צו העלפען די פאלעסטינער געליטענע האט ביז היינט געזאמעלט 23 טויזענד זל.

געשטארבען א געשטאכענער יודישער ארבייטער אין ווארשא

ווארשא, 26. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).
נעכטען אווענד איז אין יודישען שפיטאל געשטארבען דער 19־יעהריגער יאקיר מארקעוויטש, א שוכמער־ארבייטער, א פועלי־ציוניסט, וועלכער איז מיט מעסערס פערוואונדעט געווארען, בעת דעם פועלי־ציוניסטישען מיטינג וועגען די פאלעסטינער געשעהענישען.

פאר'ן טויט האט מארקאוויטש אויפגעגעבען די נעמען פון די מעסער־שטעכער, וועלכע האבען פערארזאכט זיין יונגען טויט.

וועגען שטייער־פערלייכטערונגען
טראגט זיך די רעגירונג נאך ארום מיט פראיעקטען

ווארשא, 26. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).
אין חודש יולי האט דער ווארשאווער סוחרים־פעראיין איבערגעשיקט א מעמאריאל דעם מלוכה־פרעזידענט, האנדעלס־ און פינאנץ־מיניסטער וועגען דער שווערער עקאנאמישער לאגע פון סוחרים און וועגען דער נויטווענדיגקייט צו פערלייכטערען די שטייערן ווי אויך צו געבען קרעדיטען די סוחרים.

אויף דעם מעמאריאל האט דער ווארשאווער סוחרים־פעראיין ערשט היינט בעקומען פון פינאנץ־מיניסטעריום א תשובה אין וועלכער עס זאגט זיך: אז די פראגע וועגען קרעדיטען איז איבערגעגעבען געווארען צו ערלעדיגען דעם „באנק פאלסקי", „באנק ראלני" און „באנק נאַספאַדאַרסטווא קראיאַווענא". דארט אהין דארף מען זיך ווענדען מכח קרעדיטען.

וואס שייך דעם ענין שטייערן שטעלט דאס מיניסטעריום פעסט, אז עס געפינען זיך איצט ביי דער רעגירונג עטליכע פראיעקטען, וועגען א שטייער געזעץ, וועלכער זאל איינפיהרען שטייער־לייכטערונגען פאר האנדעל און אינדוסטרי. בעזונדערס פאר'ן אומזאץ־שטייער.

לאדזער נייעס.

א ביטע צו דער לאדזער יודישער באפעלקערונג
פון דער תלמוד תורה „מחזיקי אמונה"

די לאדזער תלמוד־תורה „מחזיקי אמונה" (פערטערנאס 17), ווענדעט זיך מיט א בקשה צו דער יודישער באפעלקערונג וועגען שטיצע אין דער קריטישער לאגע וואס זי געפינט זיך. צוליב מאנגעל אין געלד־מיטלען קען אויסקומען צו פערמאכען די תלמוד־תורה אין וועלכער עס לערנען זיך 240 ארימע באלוטער קינדער. די אויסגאבען זענען פיל גרעסער ווי די הכנסות, און דעריבער ווערט די לאדזער יודישע באפעלקערונג געבעטען אזוי ווי מען שיקט ארויס וואונש־קארטען צום נייעם יאהר, זאל זיך קיינער נישט אפזאגען פון עפעס צו שענקען פאר דער תלמוד תורה. מיט דעם וועט מען לינדערן דעם קריזיס אין דער תלמוד תורה און מען וועט זי ווייטער קענען אויפהאלטען.

קאלעקטיווע פארלעזונג
וועגען די א"י־געשעהענישען

מארגען שבת 10 א זייגער פריה קומט פאר אין פילהארמאניע א קאלעקטיווע פארלעזונג איינגעארדענט דורכ'ן פועלי־ציון־קאמיטעט, וועגען דער שטעלונג פון „בונד" און „רויטע" צו די בלוטיגע געשעהענישען אין ארץ־ישראל. די רעפערענטען וועלען אויך געבען א גענויען איבערבליק איבער די געשעהענישען

רעפערירען וועלען די ה"ה: ראטס. בוקסבוים, יוסף ראזען פון ווארשא, בראנר און סמאלארסקי.

א"י, סיריען און איראַק
ווילען קויפען לאדזער טעקסטיל־סחורות

(ה) דער פוילישער האנדעלס־אטאשע אין א"י האט מיטגעטיילט דער לאדזער האנדעלס־קאמער, אז א רייה פירמעס אין פאלעסטינא סיריען און איראק האבען פערלאנגט פוילישע טעקסטיל־אויסארבייטונגען. די לאדזער פירמעס, וואס ווילען האנדלען מיט יענע לענדער דארפען זיך ווענדען מיט פרייזען אריינשיקען דירעקט אויפ'ן אדרעס פון פוילישען האנדעלס־ראט אין תל־אביב (נ' 2705)

פון יודישען טעאטער

אין יודישען טעאטער אין פילהארמאניע נאכטראלירען מיט גרויס ערפאלג די בעליבטע ארטיסטען וויערא קאניעווסקא און פאול ברייטמאן.

היינט, פרייטאג און מארגען שבת אין אוונט ווערט געשפילט „רייזעלע פון יאפאן", שבת ביטאג ווערט געשפילט „דאס פענכאן מיידעל".

אין די ביידע פיעסען שפילען די נאכטראלארען די הויפט־ראלען. עס נעהמט אנטייל דער גאנצער אנסאמבל.

מיט'ן ארקעסטער און כאר פיהרט אן דער דיריגענט ל. זעלמאן.

ביי אויגוואהל זייך

איז דאס נאטירליכע ביטער־וואסער

Franciszka Józefa

אנגענעהם ווירקענד הייליק־מיטעל צושריפטען פון פראפעסארען־דאקטוירים לויבען זעהר דאס רעכט מילדע ווירקונגסוייזע דאס

פראנץ־יאזעף

וואסער וואס איז אויך פאר דעם קערפער־בוי פון דער פרוי א גאנץ פארציגליך מיטעל. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד אפטעטשנעס.

קראפט־שפייזען

כמעט ווי נייע
ביליג צו פערקויפען
קילינסקיעגא 21
רעכטע אפיצינע, 2 טער שטאק, וו. 18.

וואס ועט זיין אין טעאטער
„SPLENDID"
?

ציהונג פון דער 19־טער מלוכה־לאטעריע
5־טער קלאס – 18־טער טאג

150,000 זל. – נ' 182298
20 000 זל. – נ' 149439
10,000 זל. – נ' 135729.
5,000 זל. – נ"נ 10295 69467.
3,000 זל. – נ"נ 10687 70758 84873 98241.
2,000 זל. – נ"נ 5043 43016 58090 790071 114729 137376 143304 158073 164581 36457 87386 109213 114234 114572 120463.

דער געווינס

№ 10295 5000 זל. אויף

איז געפאלען אין דער קאלעקטור

ס. יאטקא, פיעטריקאווער 22 פיעטריקאווער 66

1000 זל. – 12815 16297 16647 17931 31424 52393 56344 89702 90089 108039 116723 127061 146066 153274 157638 166912 2256 20324 99313 125842

600 זל. – נ' 2985 7130 18055 24848 35629 39053 49205 50480 52110 73283 85121 92078 97456 101389 107546 19803 127017 172532 3960 25052 33422 34443 38744 53519 79698 83537 98820 114110 118433 148306 153352 164341.

מעלדונג

העברעאישע אזענד־קורסען ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

עס האבען זיך אנגעהויבען די איינשרייבונגען אויף די אזענד־קורסען פאר דער העברעאישע שפראך ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

אנמעלדונגען אין די גרופען פאר אנפענגער און פארטגעשריטענע ווערען אנגענומען אין ציוניסטישען ביורא טעגליך פון 5 ביז 8 אזענד.

עס דארפען זיך אויך מעלדען די שילערינס, וואס האבען געלערנט ביז איצט. 9666

ביבליאטעק א.נ. פון א. ד. גורדין, ביי התאחדות אין לאדז שענקעוויטש 3[5

די ביבליאטעק־קאמיסיע מאכט בעקאנט, דאס ס'איז צוגעקומען א גרויסע צאהל ביכער פון די נייעסטע העברעאישע און יודישע אויסגאבען. די ביבליאטעק בעזיצט 5000 ביכער אין העבראיש, יודיש, פויליש און דייטש. זי בעזיצט אויך א ספעציעלע קינדער־ביבליאטעק פאר אנפאנגער פון העברעאיש. דער חודש־אפצאהל איז א מינימאלער ספעציעלע הנחות פאר ארבייטסלאזע און שילער. די ביבליאטעק איז טעטיג 4 מאל וועכענטליך: זונטאג, דינסטאג, דאנערשטאג און שבת פון 7—9 אווענד. 9650 9

פאבריק און מעבעל־לאגער

S. Salomonowicz i S-ka

לאדז, נארוטאוויטשא 13, טעל. 37-60

עמפפעהלט שלאפצימערן, עס־צימערן, גאבינעטען, מעדכען־צימערן, אויך ענצעל מעבעל. צוגענגליכע פרייזען און גינסטיגע בעדינגונגען.

CASINO

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסער מייסטער־פילם, רעזש ERNEST LUBICZ א. נ.:

„פירשט־סטודענט"

(ALT HEIDELBERG)

— אין די הויפט־ראלען: —

Ramon Novarro i Norma Shearer

פילם, וואס אטעמט מיט פרעכטיגען געשמאק, ראפינירטער קינסטלערישער קולטור, אדורכגעדרונגען מיט ראמאנטיזם און פאעזיע.

ספעציעלע מוזיקאלישע אילוסטראציע פון דיר. ל. קאנטאר.

אנהויב פון די סעאנסען 4.30, 6, 8 און 10 אין אווענט.

APOLLO

היינט און פאלגענדע טעג!

1־טע סעריע! מעכטיגע דראמע פון ליבע, אפפערונג און ליידען.–אין די הויפט־ראלען:

בנייאונג פון וועלט־מייסטערווערק א. נ. גרויסע פרעמיערע!

דער דערנער־וועג פון א'באנשטענדיגער פרוי

IWAN MOZŻUCHIN, HELENA DARLY, MIKOŁAJ KOLIN

סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' ש. בייגעלמאן.

אנהויב 4 א זייגער נאכמיטאג, שבת און זונטאג–2 א זייגער נאכמ.

פרייזען אויפ'ן ערשטען סעאנס פון 50 גר.

CORSO **TOM MIX**

אין דער סענסאציאנעלער אוואנטוריסטישער דראמע א. נ.:

טאם מיקס רעקארד

אויסער'ן פראגראם: א פארס
אין די הויפטראלען: חיות.

WODEWIL

אין דער שאמפאנער־קאמעדיע

היינט און פאלגענדע טעג!

ANNI ONDRA

ODEON

אין דער שאמפאנער־קאמעדיע

„איהר ערשטער קוש"

שרעקליכע פאבריקס־שרפה אין זגערזש

50 ארבייטער צווישען פלאמען.—ארבייטערין ווערט פערברענט אויף די פענסטער־קראטעס פאר אלעמענס־אויגען.—אפגעבריהטע ארבייטער

נעכטען האלב זיבען אין אווענט איז זגערזש אלארמירט געווארען דורך א מוראדיגער שרפה, וועלכע איז אויסגעבראכען אין דער פאבריק פון לייזער פאזנערסאן און אלפרעד בערטוס אויף דאמבראווסקא 10.

אונזער מיטארבייטער איז גלייך אויסגעפאהרען קיין זגערזש פון וואנען ער טעלעפאנירט אונז פאלגענדע פרטים וועגען דער שרעקליכער שרפה:

אויף דאמבראווסקא 10 געפינט זיך א גרויסע פאבריקס־געביידע וועלכע געהערט צו די יורשים פון ראזאן ערנסט. די פאבריק איז פערפאכטעט צו דער פירמע „פושעניזאלניא זגערזש”, וועלכע געהער צו לייזער פאזנערסאן און אלפרעד בערטוס. די פאבריק בעשטעהט פון צוויי זאל שפינערייען און אלע נעבען־מאשינען, א וועבעריי און א פערבעריי פון רויהע וואל. די פאבריק בעשעפטיגט פופציג ארבייטער און איז טעטיג 6 טעג אין וואך. נעכטען האלב 7 אין אווענט, ווען אלע ארבייטער זענען געווען ביי דער ארבייט האט פלוצלונג צוליב'ן רייבען זיך פון די לאגערן אין סעלפאקטאר, איז ארויס א פונק און תיכף האט זיך אנגעכאפט די וויגאניע, וועלכע איז גראד געשפינען געווארען. דאס איז געווען אויפ'ן ערשטען שטאק, די ארבייטער פון דער דאזיגער אפטיילונג האבען זיך נישט בעוויזען צו אריענטירען וואס דא קומט פאר, ווי דאס פייער האט שוין געהאט ארומגעכאפט דעם גאנצען זאל, און קודם־כל די הויז־טרעפען וואס געפינען זיך נאהענט צו דעם ארט, וואו די שרפה האט אויסגעבראכען. צווישען די ארבייטער פון ערשטען שטאק האט אויסגעבראכען א שרעקליכע מהומה, בעת די ארבייטער און ארבייטערינס פון צווייטען שטאק האבען בכלל נאך נישט געוואוסט, אז ס'ברענט, ערשט ווען דורך די פענסטער האבען זיך אנגעהויבען אריינצורייסען וואלקענס שטיקענדער רויך האבען זיי ערשט בעמערקט די שרפה און האבען זיך געלאזט לויפען צו די אויסגאנג־טיר. נישט אלע איז אבער געלונגען זיך ארויסצופעקומען דורך די טרעפען, ווייל צוליב'ן רויך האבען פיל ארבייטערינס פערלוירען דאס בעוואוסטזיין און נישט געקענט ווייטער געהן. די איבערגעבליבענע מעהרסטענס ארבייטערינס אין ברענענדען בנין, האבען זיך געלאזט צו די פענסטער, אבער לײדער זענען אלע פענסטער בע־קראטעוועט, אזוי זענען די ארבייטערינס געלאפען פון ... צו די פענסטער און צוריק און ארויס האבען זיי נישט געקענט.

דאס פייער האט זיך אלץ ווייטער פערשפרייט און ווען די אלארמירטע זגערזשער פייער־לעשער זענען אנגעקומען אויפ'ן ארט פון דער שרפה, איז שוין דער גאנצער בנין געשטאנען אין פלאמען. די פייער־לעשער האבען אפילו נישט געטארט טראכטען וועגען אנהויבען די לעש־אקציע, ווייל ס'האט נעמוזט ראטעווען די מענשען, וועלכע זענען געבליבען אין ברענענדען בנין.

ביי די פענסטער זענען דערווייל געשטאנען ארבייטערינס, ביי וועמען ס'האבען שוין אנגעהויבען צו ברענען די קליידער. צו דעם אומגליק איז צוליב דער שרפה איבערגעריסען געווארען די עלעקטרישע לייטונג און אין ברענענדען בנין איז פינסטער געווארען. א טייל פון די פייערלעשער האבען זיך מיט דער גרעסטער מסירת נפש מיט שווארקאצען אין די הענד אריינגעריסען אין ברענענדען בנין און אנגעהויבען ארויסצוטראגען די פערחלשטע און שטארק אפגעבריהטע ארבייטערינס, דער אנדערער טייל פייערלעשער האבען זיך גענומען צו דער רעטונגס־אקציע.

פלוצלונג האט מען בעמערקט נעבען איין פענסטער אן ארבייטערין, וועלכע האט אויסגעשטעקט די ברענענדע הענד דורך די פענסטער און געבעטען מען זאל זי ראטעווען. די פייער־לעשער האבען פון אלע זייטען זיך ארויפגעראפעט צום פענסטער, אבער דורך די קראטעס האט מען גארנישט געקענט אויפטון. דורך די טרעפען איז שוין געווען אומעגליך צו געהן, דאך זענען צוויי פייער־לעשער אריין אינעווייניג און ארויסגעטראגען די פערקוילטע פרוי, לײדער שוין א טויטע. די פרוי הייסט מאריא פיבעק, 23 יאהר אלט און וואוינט אויף בערעק יאסעלעוויטש 6.

דערווייל האט אלץ געקראכט. די מאשינען האבען אנגעהויבען אראפצופאלען אין די אונטערשטע שטאקען. די פונקען און שטיקער פייער זענען געפלויגען פון אלע זייטען, צום וואסער, וועלכע געפינט זיך נעבען אויפ'ן ארט, האט מען נישט געקענט צוקומען און דעריבער האט מען גענוזט נעהמען וואסער פון די נעבען־פאבריקען: זילבערבלאט, און לארענץ און קרושע. דאס פייער האט אנגעהויבען צו בעדראהען די ארומיגע געביידעס ווי די פאבריקען פון רייכער, זילבערבלאט און די געביידע פון דער קראנקען־קאסע, וועלכע געפינט זיך הארט נעבען דעם ברענענדען בנין. די זגערזשער פאליציי, זעהענדיג די געפאהר האט טעלעפאניש ארויסגערופען די לאדזער פייערלעשער, די פראבאשעוויצער, ראדאגאשטשער, סאקאלאווער און אנדערע. פון לאדז זענען אנגעקומען די ערשטע, צווייטע און דריטע אפטיילונג מיט דער „דאמפ־שפריץ”. רעמאלט ערשט איז די רעטונגס־אקציע אוועקגעשטעלט געווארען אויף א געהעריגען אופן און די שרפה האט אנגעהויבען לאקאליזירט צו ווערען.

באלד ווי די שרפה האט אויסגעבראכען און די פייער־צונגען האבען זיך בעוויזען אויפ'ן הימעל איז אין זגערזש געווארען אן אמת'ע מהומה, וועלכע האט זיך נאך פערשטארקט צוליב דעם, וואס די עלעקטראווניע האט אויסגעשאלטען דאס עלעקטרישע ליכט, כדי צוליב'ן שטארקען דרוק זאל נישט קומען צו קיין אומגליקס־פאל. דער עולם האט אבער נישט געוואוסט וועגען דעם און די פאניק איז געווארען גרויס. די איינוואוינער פון די גאסען ארום דער שרפה האבען אנגעהויבען צו פאקען די זאכען און זיי אריבערגעטראגען אין ווייטערע ערטער, ערשט אויפ'ן בעפעהל פון דער פאליציי איז די עוואקואציע אפגעשטעלט געווארען און דער עולם האט זיך א ביסעל בערוהיגט. די גאנצע פאבריק איז פולשטענדיג אפגעברענט געווארען. צום גליק האט זיך איינגעגעבען אפצוראטעווען די וואל־וועשעריי. די שאדענס זענען זעהר גרויס, ביז איצט זענען זיי נאך נישט אפגעשאצט געווארען.

ארום צעהן א זייגער האט דער פאליציי־קאמענדאנט בעפוילען צו פערזאמלען אלע ארבייטער פון דער פאבריק, כדי זיך איבערצייגען, צי ס'איז נישט אמאל נאך ווער געבליבען אין דעם ברענענדען בנין, עס האבען זיך נישט צוגעשטעלט פיל ארבייטער און ארבייטערינס און ביז שפעט ביינאכט האט זיך נישט איינגעגעבען פעסטצושטעלען, צי ס'זענען נישט פערברענט געווארען נאך מענשען, א חוץ דער ערמאהנטער מאריא פעסעק. אויף 12 א זייגער ביינאכט האט דער פאליציי־קאמענדאנט פעראָרדענט א נייעם אפעל פון די ארבייטער.

אויפ'ן ארט פון דער שרפה איז די גאנצע צייט אנוועזענד געווען דער קאמענדאנט פון דער וואיעוואדזקער פאליציי ד"ר סארווינסקי, לייטער פון דער זיכערהייטס־אפטיילונג ביי דער וואיעוואדזטוואָ ד"ר קלוג, קאמענדאנט נאסעק און אנדערע הויכע פאליציי־בעאמטע. צעהן א זייגער אין אווענט זענען די לאדזער פייערלעשער צוריקגעפאהרען קיין לאדז.

* * *

בעת די לאדזער פייערלעשער זענען געפאהרען קיין זגערזש איז אויפ'ן וועג געשעהן א קאטאסטראפע מיט איינעם פון די פייערלעשער אויטאס. אין מיטען פאהרען איז אראפגעשפרונגען א ראד פון אן אויטא, וועלכער האט זיך איבערגעקערט אויף דער טראמוואי־ליניע. צום גליק זענען די פייערלעשער באזייטיגט אראפגעשפרונגען און ס'האט קיינעם נישט געשאדט.

י. ס. ד. אַ. פּ. „פּועלי־ציון” לאָדזשער ארגאַניזאַציע.

זאַל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

שבת, דעם 28 טן סעפּט. ד. י., פּינקטליך 10 אַ זייגער פרי קומט פאָר

אַקאַלעקטיווע פארלעזונג

א.ד.ט. דער שדים־טאנץ פון „בונד” און „רויטע” ארום די בלוטיקע געשעהענישן אין פּאַלעסטינע.

רעפערירן וועלן די חברים: ראַטמאַן נ. בוקסבוים, יוסף ראזן (וואַרשע), בראַנד, סטאַלאַרסקי. 6996

בילעטן צום פּרייז פון 40 גר. ביז 75 גר. שוין צו באַקומען אין דער גענוסלס. אָוונט־קוואַסע (זגערזשער 17), פרייטאָג נאַכמ. און שבת פרי— ביי דער קאַסע פון פילהאַרמאַניע. דער לאָדזשער „פּועלי ציון” קאָמיטעט.

יודישעס באַנק־הויז

Boris Sokolower

BANKGESCHÄFT

DANZIG, Langenmarkt Nr. 26, – Telefon 265-30

Telegrammadresse: „INTERNA”. — P. K. O. Nr. 191275. Gegr. 1920

אינקאַסאָ פון וועקסלען, פּראַכטען און דאָקומענטען אויף דאַנציג, אַלעס ווערט תיכף ערלעדיגט אויף ביליגע בעדינגונגען, געלד־איבערזענדונגען אין דער גאַנצער וועלט

ספּעציעל ביליגע קאַנדיציעס פאַר אַלע יודישע בענק

קאָרעספּאָנדענץ ווערט בעפיהרט אין 5 שפּראַכען: יודיש, פּויליש, דייטש, רוסיש, ענגליש און פראַנצויזיש.

מעטאַל־מייסטער־פעראיין

ביים צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פעראַנד, לאָדז, פּאָלודניאָווע 4

אכטונג, מעטאַל־מייסטער!

זונטאג, דעם 29־טען ד. ח., 8 אָווענד, קומט פאָר אין לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער־פעראַנד, פּאָלודניאָווע 4

אַ אַלגעמיינע פערזאַמלונג

טאָג אָרדנונג: וואַהלען פון 6 דעלעגאַטען אין דער האַנדווערקער־קאַמער. וואַהלען פון 2 דעלעגאַטען אין ביוראָ; וועגען דער האַנדווערקער־שולע.

די פערוואַלטונג. 1996

לאָדזער קרעדיט־באַנק

ביים קליינהענדלער־פעראיין, פּיעטרקאָווער 18

מאַכט בעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אַז עס ווערען ארויסגעגעבען הלוואות און געמאַכט דיסקאָנטען און עס ווערט אויך ערלעדיגט אַלערליי באַנק־אָפּעראַציעס. וועקסלען אויף אינקאַסאָ ווערען אָנגענומען אויף אַלע שטעט און שטעטלעך.

בעמערקונג: די באַנק איז טעטיג פון 9—5. וועקסלען צאַהלבאַר שבת קאָן מען אויסקויפען מאָנטאָג, ביז 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג. ספּעציעלע אָפּטיילונג פאַר וועקלאַדען. מיט אַכטונג

דער ראַט און די פערוואַלטונג. 9496

עפענטליכע מודעה.

מיר זענען מודיע, אַז די כאַינער קצבים האָבען נאָכגעגעבען דעם ב"ד והראַבינאַט שליט"א אַלע געניטיגטע תקנות צווישען קצבים לגבי שוחטים. דעריבער איז פון היינט אָן שוין צוריקגע־שטעלט אויפ'ן בעסטען אופן אונזער השגחה איבער די כאַינער יאַטקעס.

אין יעדער כאַינער יאַטקע וואָס ווייט אין די גראַשער־נסחטע־... מיר והיום והלאה ארייננעמען יעדען חודש א נייעם הכשר. די נייע הכשרים וועלען נאָר דינען זיך די טעג און זענען גילטיג ביז חודש מרחשון ת"פ"צ הבע"ל. א הכשר בעקומט נאָר דער, וואָס ברענגט פון ראַבינאַט און פון אָרט־שוחט, אַז ער איז אַ מהמין אויף כשר־פלייש און איז אַ שומר־שבת. דער הכשר ווערט נאָר ביי נישט קאָנען.

הב"ד והראַבינאַט דק"ק טושין.

אויפפאָדערונג.

דערמיט פאָדער איך אויף צום לעצטען מאָל ה' שלמה קופּערמינץ ווסקאָדניאַ 17 אַז ער זאָל קומען זונטאַג, 1 אַ זייגער בייטאָג, צו אַ דין־תּורה צו הרב ר' לייביש ראָזענבערג אין געגענפאַל בין איך נישט פעראַנטוואָרטליך פאַר די ווייטערדיגע פאָלגען.

8096 שמואל רעדליך, פּאָמאָרסקאַ 44.

Dr. med. J. BETTE

ספּעציאַליסט פון אינערליכע און קינדער־קראַנקה.

Piotrkowska 6, tel. 44-95

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 8–11 פאַרמ. און פון 4–6 נאַכמ.

Dr. med.

GRZEGORZ ROZENBERG

ספּעציאַל־ארצט

פאַר מאָגען־, קישקע־, לעבער־ און אינערליכע קראַנקהייטען

GDAŃSKA 44 (דלוגאַ), tel. 24-44

נעהמט אָן פון 11–1 מיטאָג און פון 6³⁰ ביז 8³⁰ אָווענד. זונטאָג פון 10–1 נאָכמיטאָג.

Dr. M. Wolfson

צוריקגעקעהרט.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אוירען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לאַמשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

מאָרגען, מוצאי שבת, 7 אַ זייגער, קומט פאָר אין דער שוהל „באר־מרים”, נאָוואָ־זאַרזשעווסקאַ 18

א פערזאמלונג

פון די גבאים פון די שוהלען אין ראַיאָן פון גייערס מאַרק

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע

לטובת די געליטענע אין ארץ־ישראל

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען: ש. ז. ראַבינאָוויץ, פּרנס מ. פלאַצער, ז. קליין און י. סווערנאַווסקי.

אַלע גבאים ווערען געבעטען צו קומען!

אויפפאָדערונג.

מיר אונטען אונטערגעשריבענע מיטגלידער פון שניידער־צעך, פּיעטריקאָווער 20. פאָדערן אויף די פערוואַלטונג פון דערמאָנטען צעך

צוריקצוציהען דעם אנאָנס אין „נ. פ.”

פון 26/9 ד. י. אין משך פון 3 טעג, אין געגענפאַל וועלען מיר זיין געצוואונגען אַרויסצוטרעטען אויף אַ געריכטליכען וועג.

מיכאַל מידלאַק

מאַריץ פּרייס

אליהו פעלקאַ

שלמה קאַץ

0896

ימים נוראים

אין צענטראַלן יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד אין לאָדז, פּאָלודניאָווע 4

מיר טיילען מיט, אַז אַזוי ווי אַלע יאָהר ווערט אויך היי־יאָהר געדאַווענט ווערען אין צענטראַלען האַנדווערקער־פערבאַנד, פּאָלודניאָווע 4 מיט'ן אָנטייל פון

בעריהמטע חזנים

פּלעצער צו צוגענגליכע פּרייזען ווערען שוין פערקויפט אין קאַנצעלאַריע פון פערבאַנד טעגליך פון 10 ביז 2 און פון 6 ביז 9 אָוו.

די פערוואַלטונג.

דער ארבייטער־רעסטאָראַן

ביים אַרבייטער־ווינקעל, פּאָלודניאָווע 20

(רעכטע אָפיצינע, 1־טען שטאָק)

האָט פיל פערבעסערט זיינע מיטאָגען

ביי די אַלטע פּרייזען

אַ מיטאָג מיט פלייש צום פּרייז פון 1 זל.

געשמאַקע זופּען „ „ 40 גר.

פריש, געשמאַק און ביליג

ווערען אַרויסגעגעבען יעדען טאָג פון 12 ביז 4 נאָכמיטאָג

קומט און איבערצייגט אייך!

פראָפ. װײצמאַן־הױפּט־מופטי עמין הוסײני

װעגען דעם מצב און פּערספּעקטיװען פון ארץ ישראל

די גרױסע פרעסע־אַגענטור „יונײטעד פּרעס" האט פערעפענטליכט צװײ געשפּרעכע: מיט פּראָפ. װײצמאַן און דעם הױפּט־מופטי עמין הוסײני װעגען די יודישע און אראבישע פאָדערונגען אין א"י.

פּראָפ. װײצמאַן האט ערקלערט:

שאַפענדיג די בעדינגונגען פאר זײער נאַציאָנאַלער הײם אין א"י האבען די יודען צוגעגנליך געמאַכט אלע אײנגעשאַפּטען פון לאנד אױך פאר די איבעריגע אײנװאױנער — אראבער צי יודען. די יודען האבען פון אנהױב אן געשטרעבט אײנצושטעלען שכנ'ישע בעציהונגען מיט די אראַבער און האבען אין װארט און טאַט אַרױסגעװיזען די אראבער זײערע אױפריכטיגע װאונשען פון א פרידליכען דורכלעבען. און איצט טראָגן די לעצטע געשעהענישען אין א"י, בעת װעלכע ס'זענען געפאלען קרבנות מצד די יודען, איז די ציוניסטישע ארגאַניזאַציע װײט פון דעם צו אידענטיפיצירען די אראבער אלס גאנצע מיט די אַגיטאַטאָרען און אױפהעצער.

די ערקלערונגען, װאס ס'האבען אין גענגף געמאַכט דער ענגלישער פרעמיער און דער אױסערן־מיניסטער און די פערזיכערונגען פון'ם קאָלאָניען־מיניסטער שטעלען אױסער יעדען ספק, אַז די ענגלישע רעגירונג װעט נישט נאר צוריקשטעלען די ארדענונג, נאר װעט אױך טרײ אױספיהרען איהרע מאַנדאַט־פערפליכטונגען. מ'מוז אױפקלערען די אראבער, אַז די דאזיגע פערפליכטונגען װערען דורך ענגלאַנד מאָקטירט זעהר ערנסט און װעלען פ ע ר װ י ר ק ל י כ ט װערען. אין די אינטערעסען פון די ענגלענדער, אראבער און די יודען לינט, אַז די פאַלעסטינער בעפעלקערונג זאל אײנמאל פאר אלעמאל פערשטעהן, אַז די ענגלישע רעגירונג איז רעצידירט צו שאפען די יודישע נאַציאָנאַלע הײם אין א"י. ס'מוז געשאַפען װערען א מעגליכקײט פון א ברײטער יודישער עמיגראַציע קײן א"י. די יודישע אַגענץ װעט עס טון מיט א שטאַרקען אימפּעט, זי איז אבער װײט פון שטערען די אינטערעסען פון דער אראבישער בעפעלקערונג אין א"י. בעת די לעצטע געשעהענישען האבען די יודען אַרױסגעװיזען אַ זעלטענע צוריקגעהאַלטענקײט און איך איצט זענען זײ נישט אַגרעסיװ. די יודישע אַגענץ איז זיכער, אַז ס'װעט לײכט זײן צו לעזען דאס אראבישע פּראָבלעם, אױב די פאר אַראבער װעט װערען קלאר, אַז מיט גװאַלדטאַטען װעט מען קײן נײע פערהעלטענישען נישט קענען שאַפען.

דער הױפּט־מופטי עמין הוסײן האט ערקלערט:

די לעצטע געשעהענישען אין פאַלעסטינע װערען פעראורטײלט פון אַלע קרײזען פון דער אראבישער און נישט אראבישער בעפעלקערונג. די בעװאַפענטע עלעמענטע שטיצען די פאַלעסטינער רעגירונג בײם אײנשטעלען די ארדנונג. אבער מיר נעהמען פאר אַ פאליטישע אקציע אױף צו ענדערען מיט פרידליכע מיטלען די איצטיגע רעגירונגס־פארמען אין פאלעסטינא. די איצטיגע לאַגע איז אַ קינסטליכע און בע'עװלה'ט די אראבישע בעפעלקערונג. איך צװײפעל נישט, אַז די פיהרער פון אַלע בעפעלקערונגען־גרופּען װעלען צוריקשטעלען די פרידליכע בעציהונגען.

נאך די לעצטע געשעהענישען איז אבער קלאר אַז דאס צוריקשטעלען די פרידליכע בעציהונגען פון מיטאַרבײט צװישען יודען און אראבער װעט בלײבען א טרױם, אױב ס'װעלען נישט געענדערט װערען די רעגירונגס־פארמען.

די אראבער פון פאַלעסטינא װעגען זיכער, אַז נאר דורך אננעהמען זײערע פאָדערונגען קענען געשאפען װערען פרידליכע בעציהונגען אין א"י. ס'דאַרף געשאַפען װערען אַ דעמאקראטישע רעגירונגס־ארדנונג, און װעלכער ס'זאלען זײן רעפּרעזענטירט אלע אײנװאױנער פון פאַלעסטינא לױט זײער צאהל.

ס'דאַרף אפגעשאַפען װערען די פאַליטיק פון שאפען אַ „נאַציאָנאַלע הײם פאר די יודען", װאס מאכען אױס 130,000 אױף 800,000 אראבער.

די באלפור־דעקלאַראציע דאַרף אפגעשאפט װערען און ס'דאַרף געשאפען װערען א פאליטישע װירטשאַפטליכע און אדמיניסטראטיװע גלײכבערעכטיגונג פון אַלע אײנװאױנער.

די װירטשאפטליכע קאנצעסיעס זענען איצט אַ מאנאפאל פון ציוניסטען און די װירטשאַפט װערט געשאפען און געפיהרט דורך א יוד — א ציוניסט. די קאנצעסיעס־פערטײלונג דאַרף איבערגעגעבען װערען דער נײער דעמאקראַטישער רעגירונג.

די אײנװאנדערונג דאַרף רעגולירט װערען דורך אַ געזעץ, װאס זאל אננענומען װערען דורך דעמאָקראטישע אינסטאַנצען און זאל אױסגען זײן די טובה פון לאַנד.

בנוגע די הײליגע ערטער דאַרף װײטער גילטען דער סטאַטוס קװא, װאס גאראנטירט די פרײהײט פאר אַלע פעלקער.

א בלבול אױף פשעמישלער יודען

אנטיסעמיטיש בולװאַר־בלעטעל קלערט אױס, אַז פשעמישלער יודען האבען אבגעהאלטען א באיקאט־פערזאמלונג געגען דער נישט יודישער בעפעלקערונג

פ ש ע מ י ש ל. דאס היגע בעקאַנטע יודען־פרעסערישע בלעטעל „זיעמיא פשעמיסקא", האט אין איהר לעצטען נומער געשריבען װעגען א יודי־שען באיקאט געגען די קריסטען. זי פערופט זיך אױף א יודישער פערזאמלונג, װאס איז דא געװען אין די לעצטע טעג און אױף װעלכער עס איז בע־שלאסען געװארען, נישט צוקױפען בײ קריסטען און נישט צו בעשעפטיגען בײ זיך קײן קריסטען.

און די אנטיסעמיטישע צײטונג פרעגט א שאלה אין תמימות'דיגען טאָן: װאס װאלט געװען װען קריסטען דאגײהען דערױף און אױף דעם זעלבען אופן? 70 פראָצענט פון די קריסטען קױפען דאך בײ יודען?

פערשטעהט זיך, אז די גאנצע זאַך איז א געמײנער בלבול. עס האט זיך קײנעם און דער גאנצער שטאט פון אזא פערזאמלונג נישט אפילו געחלומט נאר װאס טוען נישט אונזערע פינס־טערע אנטיסעמיטען, װעלכע קענען נישט לײדען, װאס עס הערשען שטילע, רוהיגע און פרײנדליכע בעציהונגען צװישען דער יודישער און נישט־יודי־שער בעפעלקערונג. טוט מען די לופט פערפעסטען.

פון אונזער זײט איז אבער נישט גענוג, װאס דער בלבול װערט אין אונזער פרעסע ריכטיג גע־שטעלט, עס איז װיכטיג, אז אונזערע „פני" זאלען זיך מיט דעם „ענין" פערנעהמען און אונטערנע־נירען בײ די מאסגעבענדע פאקטאָרען, אז אזא בלבול זאל נישט אדורך אומבעשטראפט.

20 יודישע משפחות אין בראדי געבליבען אן א דאך איבערן קאפּ

בראדי. פערגאנגענעם דאָנערשטאָג: בײ נאכט איז אין בראד אױסגעבראָכען א גרױסע שרפה אױף דער מיצקיעװיטשא גאס. דאָס פײער האָט זיך אָנגעהױבען אין אױטאָ גאראַזש פון ה' בריק. פון אױטאָבוס איז ענטשטאנען דאָס פײער און דאָן איז דער גאנצער גאראַזש פערברענט געװאָרען. דאָס פײער האָט זיך שנעל פערשפרײט אױף די ארומיגע הײזער און 20 יודישע משפחות זענען גע־בליבען אָהן א דאך איבער'ן קאָפּ. דאָס הױז פון גאראַזש אײגענטימער ה' בריק איז אין גאנצען פערברענט געװאָרען אױך דאָס הױז פון ה' פראמער, אין װעלכען עס האָבען געװאױנט 10 יודישע משפחות איז אװעק מיט'ן רױך.

די בראָד'ער פײערלעשער זענען געקומען מיט א גאנצער שעה פערשפּעטיגונג דאָס איז געשעהן צוליב דעם, װײל זײ פיהרען א שטרײק מיט דעם מאגיסטראט.

ביז הײנט דאָט דער בראָד'ער בירגערמײסטער נישט געקאָנט נאָך ערלעדיגען דעם סכסוך מיט די פײערלעשער. ער האט „װיכטיגערע" ארבײטען, נעמליך צו פערטרײבען די יודישע בעאמטע פון בראָדער מאגיסטראט און די אמת'דיגע חובות פון א שטאָט־פארשטעהער פערנאכלעסינט ער.

אפילו װען עס קומ'ט אזא סכנה װי א שרפה געפינט מען זיך דאָ אױך אין א מסוכנער לאַגע.

די נשרפים זענען כמעט אלע ארימע יודען.

אפקלאנגען פון ענין „פרײהײט"

אין די געשעהענישען אין ארץ־ישראל

נ י ו ־ י א ר ק. װי מיר האבען שױן מיטגעטײלט האט דער פרץ־שרײבער־פעראײן אין ניו יארק אױס געשלאסען פון זײנע רײהען אַלע מיטארבײטער פון דער קאמוניסטישער „פרײהײט" פאר איהר שטעל־לונג בנוגע די געשעהענישען אין ארץ־ישראל.

צװײ טעג האבען אנגעהאַלטען די זיצונגען פון פרץ־פעראײן. כמעט אלע יודישע שרײבער האבען אנטײלגענומען אין די דעבאַטען.

עס זענען אנגענומען געװארען דרײ רעזאלוציעס

ע ר ש ט ע ר ע ז א ל ו צ י ע:

דער י. ל. פרץ־שרײבער־פעראײן, פערזאמעלט אױף א ספעציעלער זיצונג דעם 11־טען סעפטעמ־בער 1929, דריקט אױס זײן טיפען צער און טרױער איבער די בלוטיגע פאגראמען אױף יודען אין פאלעסטינע און פערדאַמט די גרױזאַמע אכזריות פון די אראבער־פאגראמשטשיקעס.

ער דריקט אױס זײן בעװאונדערונג פאר דער העלדישער יודישער זעלבסט־שוץ, װאס האט געראַ־טעװעט דעם יודישען ישוב אין פאלעסטינע.

און ער פראטעסטירט געגען דער ענגלישער אַד־מיניסטראַציע אין פאלעסטינע, װאס האט דערלױבט אזעלכע בלוטיגע געשעהענישע.

צ װ ײ ט ע ר ע ז א ל ו צ י ע:

נעהמענדיג אין אַכט די שענדליכע האַלטונג פון דער „מארגען־פרײהײט" בנוגע די פאגראמען אױף יודען אין פאלעסטינע, אַ האלטונג, װאס האט זיך אױסגעדריקט אין איהר כאַליראַריזירען זיך מיט די אראבישע פאגראמשטשיקעס און בעגריסען עפענ טליך די רױבער און מערדער; אין בעװאוסטזיניגען פעלשען פון נײעס, כדי אַרױפצואַװאַרפען די שולד אױף די יודען, און שענדען דעם נאמען פון די פאָג ראם־קרבנות, אין פערלױמדען דעם העלדישען יו־דישען זעלבסט־שוץ אין פאלעסטינע, װאס האט געראַטעװעט טױזענטער יודישע לעבענס, און פער־שװעכען דעם צער פון דעם גאנצען יודישען פאלק און פערשפּאטען די סימפּאטיע פון דער גאַנצער ציװיליזירטער װעלט.

נעהמענדיג װײטער אין אַכט, אַז עטליכע מיט־גלידער פון י. ל. פרץ־שרײבער־פעראײן, װאס זע־נען נאך אַלץ פערבליבען אין דער „מארגען־פרײ־הײט", האבען גענומען אַנאַקטיװען אנטײל אין די איבענדערמאהנטע שענדליכע מעשים, דערקלערט דער י. ל. פרץ־שרײבער־פעראײן, אױף אַ ספע־ציעלער אלגעמײנער מיטגלידער־פערזאמלונג דעם 11־טען סעפטעמבער 1929, אַז די דאזיגע שרײבער האבען זיך אלײן געשטעלט מחוץ למחנה פון דער יודישער עפענטליכקײט און האבען פערשװעכט די עלעמענטאַרסטע בעגריפען פון פראָפעסיאָנעלער עטיק, און דערקלערט װײטער, אַז זי האַלט די דאזיגע מענשען פאר נישט װירדיג צו בלײבען מיט־גלידער אין דעם י. ל. פרץ־שרײבער־פעראײן.

ד ר י ט ע ר ע ז א ל ו צ י ע:

דער י. ל. פרץ־שרײבער־פעראײן בעשליסט אַרױסצולאזען פאר דער יודישער און פאַר דער אַלגעמײנער װעלט אַ מעמאראַנדום, װאס זאל אױס־דריקען דעם שאַרפסטען פראטעסט פון דער גאַנ־צער יודישער שרײבער־פראפעסיע געגען דער שענד־ליכער שטעלונג, װאס די „מארגען־פרײהײט" האט גענומען צו די גרױזאַמע פאגראמען אױף יודען אין פאלעסטינע. און דעם דאזיגען „מעמאראנדום" זאל מיט פאקטען בעװיזען װערען, אױף װיפיל די „מאר־גען־פרײהײט" פערפיהרט און נאַרט דירעקט אַפּ איהרע לעזער בנוגע דעם אמת פון דער גרױסער יודישער טראגעדיע.

אקעסטעלע מיט מענשען־בײנער

האט מען געפונען אין א לעמבערגער הױז

ל ע מ ב ע ר ג. זונטאג אינדערפריה האט פראַו מאריא גרישיצקא אַמאלינסקי־גאס 8, געמאלדען דער פאליציי, אַז אין דערמאהנטען הױז האט מען געפונען אַ קעסטעלע מיט מענשען בײנער. דאס דאזיגע הױז געהערט צו ה' װארשאװסקי און דאס דאזיגע קעסטעלע האט דא געלאזט אנידער לענען א געװיסער יאַן פוקס, אַן אײגענטימער פון אַ בלעך װארשטאַט, װאס װאױנט אין דערמאהנ־טען הױז.

װי נאר מען האט דארט געפונען דאס געהײמ־נישפולע קעסטעלע מיט די בײנער האט מען נעלאזט רופען דעם שטאט־דאקטאר קאספארעק, װעלכער האט פעסטגעשטעלט, אַז דאס זענען באמת מענשליכע בײנער, װעלכע ליגען שױן אַלט 40 יאהר דאס קעסטעלע איז אפגעפיהרט געװארען אין דער געריכטליכער אַנאַטאמיע.

װי מען דערצעהלט, האט מען די בײנער גע־װאלט אױסגראבען אין קעלער, בעת דער רעקאנס־טרוקציע פון הױז. די פאליציי האט געװאלט פער־הערען ה' פוקס, װעלכער האט געװאלט אַנידער לעגען דאס קעסטעלע, אבער מען האט איהם נישט געטראָפען אין דער הײם.

די אײנװאױנער פון דערמאהנטען הױז דער־צעהלען, אַז בעת דער מלחמה אין יאהר 1916 איז בשעת אַן אַטאַנטורע אין דאזיגען הױז דער־מאָרדעט געװארען אַן אונגארישער הױזארען אפי־ציר. מען דערצעהלט, אַז דער דאזיגער אפיציר איז צוזאַמען געװארען מיט שװערדען פון אנדערע אפיצירען צוליב אַן עראָטישען סכסוך. דעם טױ־טען קערפער פון דעם דאזיגען הוזאַר האט מען געװאלט בעגראבען אין קעלער פון הױז נומער 8 ארער 10. די אײנװאױנער בעהױפּטען, אַז דאס זאָ־לען זײן די בײנער פון דאזיגען הוזארען אפיציר.

לױט די בעהױפּטונגען פון ד"ר קאַספארעק אבער זענען דאך די בײנער שױן אַלט 40 יאהר און ממילא קאנען זײ נישט שטאמען פון הוזאַר, װאס איז דערמארדעט געװארען לױט די דערצעה־לונגען פון די הױז־אײנװאױנער אין יאהר 1916.

די װײטערע פאָליציי־אױספארשונג װעט זי־כער לעזען דעם געהײמנישפולען פלאָנטער.

3 יודישע דארף־בחורים װערען בעװאפענט דורך פאליציי

אין געמײנזאַמען קאַמף געגען באנדיטען

אין דארף סטראַז, בײ יאַנאװ (גאַליציע), האבען די לעצטע טעג 4 בעװאפענטע באַנדיטען אױסגעפיהרט אַ רױב־אנפאַל אױף אַ רײכער קריסט־ליכער פאַמיליע, זײ האבען טעראריזירט די בנײ־בית, צוגערױבט א סך געלד און חפצים און זענען אַנטלאפען.

אױפ'ן אלארם זענען אנגעקומען די פאר פאָ־ליציאַנטען פון'ם נאהענטסטען פאליציי־פאסטערונ־נעס. זײהענדיג אבער, אַז אלײן װעלען זײ זיך נישט קײנען קײן עצה געבען, זענען זײ אַרײן צום דארף־טיגען ישובניק בערגער, װעלכער האט 3 געװאַקסענע בחורים. די פאַליציאַנטען האבען די בחורים בעװאַ־פענ'ט און מ'האט זיך א לאז געטאָן זוכען די באַנ־דיטען.

די בחורים האבען טאקע אַרױסגעװיזען גרױס העלדישקײט. קעגענדיג גוט די דארטיגע געגענד, זענען זײ באלד געקומען אױף די שפּורען פון די באנדיטען. ס'האט זיך אנגעהױבען אַ פארמעלע קאַמף צװישען די באַנדיטען און זײערע נאכיאָ־גערס. אײנער פון די דרײ ברידער איז אונטער־געלאפען און האט אײן באנדיט אנגעכאַפּט בײ די האַנד.

גאך אַ לענגערען קאַמף איז אײן באנדיט דערהרג'עט געװארען, דעם צװײטען האט מען ארעסטירט. די איבעריגע 2 זענען אנטלאפען.

דערצעהלט, אז ער איז א טליתים־פאבריקאַנט

און נארט אױס געלד בײ סוחרים

ט א ר נ א פּ א ל. (פון אונזער קארעספאנדענט). קײן טאַרנאפאל איז אַנגעטלט אראפגעקומען אױף נאַסטראַלען אנ'אפעריסט, װעלכער האט בעשװינ־דעלט אַ גאנצע רײהע סוחרים, אױסנאַרענדיג בײ זײ גרעסערע סכומים.

דער דאזיגער שװינדלער האט אנגעפיהרט זײן ארבײט אױף פאלגענדען אופן: ער איז אַרײנגע־קומען צו א געװיסען טליתים־סוחר, האט גע־פרעגט, צי ער הײסט װאלף בערנשטײן, און זיך פארגעשטעלט אלס אַ זוהן פון א שותף פון אַ בעקאַנטער טליתים־פאבריק, ער האט דערצעהלט, אַז ער שטאמט פון קאליש און שטודירט אין לעמ־בערג. איצט האט מען איהם אײנבערופען צום מיליטער און מען האט איהם די פיקס צוגע'גנב'עט. עס דראהט איהם צוליב דעם א גרױסע שטראַף, ער בעט דערפאַר, מען זאל איהם אױסבארגען געלד צו דעם צװעק.

דער נאַאיװער סוחר האט נישט פערשטאַנען קײן שום חכמות. בפרט װען ער האט איהם אנגע־רופען אלע בעקאנטע סוחרים בײ די נעמען און ער האט איהם געגעבען 10 זל. און 1 דאלאַר.

אױך בײ הערש עהרליך אַנ'אַרימען טליתים סוחר האט ער אױסגענאַרט 11 זל. (מעהר האט עהרליך נישט געהאט). בײ ה' ה"ה פערלמוטער און שטײנהױזער, גרױסע פערערען־סוחרים האט ער אױסגענאַרט צו 15 זל. פאר זײ האט ער זיך פארגעשטעלט אלס א קאַזלער סוחר'ס א זוהן.

דער דאזיגער אַפעריסט האט נאך בײ אַ גאַנ־צער רײהע אַנדערע סוחרים אױף אזא אופן אױס־גענאַרט גרעסערע סכומים.

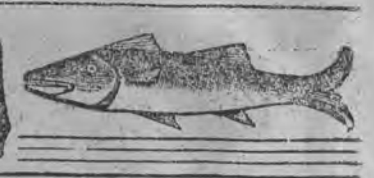

פיש ביליג!

מיר מאכען בעקאנט, אז אין דער — נייע גאס 4 — פיש-האלע (נאך לודקאו)

בעקומט מען אלע סארטען לעבעדיגע און טויטע פיש

מיט 40 און 50 גר. ביליגער ווי איבעראל! קומט און איבערצייגט אייך!

מעבעל-פאבריק

D. JAKUBOWICZ, 66 ZACHODNIA (Piotrk. 33) 66 א. פ.

עמפפעהלט אויף לאגער אין א גרויסן אויסוואל קאמפלעטע אייבריכטשוגגעז זאווי ענצעלע מעבעל און נעהמט אן בעשטעלונגען.

צוגעבגעליבע פרייזען. — די נייעסטע מאדעלען. — גאראנטירטע ארבייט. — גינסטיגע בעדינגונגען.

קירזשנער-שניידער ווערקשטעל

L. SUSMANEK Piotrkowska 19, tel. 24-66

ה' זוסמאנעק (זוהן) און נעהמט אן געפינט זיך אונטער דער פערזענליכער לייטונג פון דיפלאמירטען פאריזער מייסטער ה' — זעמטליכע שניידער-קירזשנער-ארבייטען לויט די נייעסטע מאדעלען פון אייגענע און אנפערטרויטע שטאפען

צו לאנקורענץ-פרייזען

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. פון מענער-שוואכע צוליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומט מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— עפענט פון 9 פריה ביז 9 אווענד. — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. בעמט-אן פ-ש יו-דאקטאר נאר קינדער און פרויען, זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג. — בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

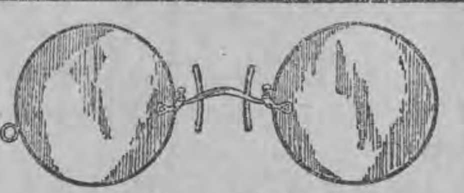

גיטונדע אויגען

ווערט איהר האבען, אויב איהר וועט טראגען א צוגעפאסטע בריל אדער צוויקער ווי אויך צו די ברילען, נאר פון דער בעזואוסטער, רעזעלער און לאנגיעהריגער

OPTYK
R. HERSZKORN
37 CEGIELNIANA 37 (róg Piotrk.)

אכטונג! ברילען ווערען צוגעפאסט גאנץ אומזיסט! אויך לויט פארשריפטען פון דאקטאר. נייעסטע אמעריקאנער פאסאנען! רעעלע בעהאנדלונג! קאנקורענץ פרייזען! עקזיסטירט זייט 1892.

שיר!!!

ס'איז אנגעקומען א גרויסער טראנספארט
שיך
אינלענדישע און אויסלענדישע
צום הערבסט-סעזאן

אויסשליסליכער פארקויף פון שיך פון די וועלט-פאבריקען „Baty" און „Tip-Top"

J. WINDMAN
Łódź, Piotrkowska 35, tel. 12-23

נייעסטע פאסאנען! עלעגאנטע אויספיהרונג!

דאס געשעפט איז געעפענט פון 7 פריה ביז 9 אוו. אהן איבעררייס

שייטלעך

צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי

פארושוצקא, קאמיענגא 5.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערשער 31.
טעל. 34-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד

א קוואליפיצירטע
שפולערין
קען זיך מעלדען ביי
סוזמער מאכער אויף די
51 לוזאיא 51

אארט צו שלאפען
אין אפגעגעבען פאר בע-
אנשטענדיגען יונגערמאן
פעטריקאווער 35
ביי במעלניצקי.

עם ווערט געזוכט
פון זאפארט
א מאשין-שפולערין
און א מאשין-נייערין
רעפעווירקע און א
לערן-יונגעל צוזווי-
טערס ביי פרידמאן.
וואלטשאנסקא 51
6996

א קוואליפיצירטער
אבער-לאך
נייער
פון טריקא-וועש זוכט אר-
בייט אדער א פאסטען
אין ועלבען פאך. ערפארע-
ביי צערעכאווסקי
סקווערזשא 20.

עם ווערט געזוכט
א לערן-מעדעל
צו היטען בידער געצאהלט
ביי מילנער
גלובנא 22
8796

נייטיג א מעדעל צו נייען
טריקא-וועש
אויף א ניי-מאשין
קילינסקיעגא 46
קווער אפיציצ וו. 29

איונגעל
פון 16—17 יאהר פון
ארענטליכע עלטערן קען
זיך מעלדען אלס לערן-
גען אויף א אבערלאק
בעלד בעצאלט ווי אויך א
וויקאנשטעקא צו טריקא-
וועש ביי מ. ראוועט
וואלבארסקא 5.

עם ווערט געזוכט
שטריקער
אויף קראטע-מא-
שינען אויף רעפעריר-
טען P. D. און קע
קערט סחורה ביי וויים-
בלום אגיעדאווא 9.

א זעלטען געלעגנהייט
זיכערע פרנסה
איבערצוגעבען
א לאקאל
מיט א גוט איינגעגם הרם פון
שעפט פון דעמאר או. קנ-
ריא-פארקויף אמעשער פרא-
קציאן און צענגעמלן ווען
אהם הענג קאסמעהל ערפא-
רונג גארוסאצקא 31 א. 7
פון 3—5 נאכמ.

אוועקצוגעבען
א שטוב
גוט צוגעאייגענע פאר א
ווערקשטאל. צו ערפאהרען
גלובנא 22 ביי מילנער

א עלעגאנט
גרויס צימער
מיט 2 פענסטער, עלעקטריש,
צענטראל-בעהייצונג און באד-
קאר, מיט א באוועגלען מאמ-
בעלען, איז אפצוגעבען
פאר 2 אינטעליגענטע יונגעלייט
למען אדער א יונגע פאר-פאלק.
אפערטען אין ארט סוב R.B.

מען אויבערלאק נייהעריל
צו שוויטער ווערט גע-
זוכט און אפארעט ביי
א. זעלדער
קילינסקיעגא 36|38

בעקאנטמאכונג.

אזוי ווי איך האב בעהאט א דין תורה מיט ה' שלמה צאללע (פעטריקאווער 82) און וויין אזו אנגעגליינט אבער בעכאמן אלע צוגעזאגטען פון 5600 זל. אין הערטלען... דער הוראה... אונדזער פאלק... [illegible]

קאפעל גאלדבלים, ריבנא 18

א צימער
(אויך א לעצטעס) מיט עלעקטרישע בעלייכטונג אלס סובלאקאטאר זוכט א יונג אינטעליגענט פאר פאלק. ערקונדיגען מאמש-גראפיע „סטודיא" 29 פולנאצנא 29

א לערן-יונגעל
ווערט געזוכט
ביים דאמען - שניידער
מארדקעוויטש
פיטרקאווער 81

ס'ווערט געזוכט
א מאשינער
און קלאפער
אין קרעגער און שניידער
שווארצמאן
נאראטאוויטשא 42

א קעהלער-
וואוינונג
מיט וואסער און בעלויכ-
טונג, אויפ'ן גרינגן מארק
איז אפצוגעבן צו פאר-
דינגען, ערקונדיגען זיך
בענעדיקטא 31 אין
בודקע ביים ווינדער

אכטונג
שטעקעל-מאכער
מאצניקעס פא-
מאכען וועלכע ווי אויך
לערן-יונגעלעך אין
דער שטעקעל-פאבריק
קילינסקיעגא 57

ס'ווערט געזוכט
א קוואליפיצירטע
רעפעווירקע
וואס איז קענען אויס-
פארטיגען פון ביי שוויטער
בלאנטווארקע 39

מחזורים בהכי הנס!!

פערטראכטער פון קאלאמייער — ווילנער סקלאד
צלתים ספרים

א. מ. גרובשטיין

וואספארניא 54. פראנט 1-טער שטאק.

צו בעקומען ש״ס, טורים, רמב״ם, חומשים, פסוקים, מדרשים, משניות, מחזורים, סידורים. ספעציעל אויסוואהל פון מחזורים מיט פוילישער איבערזעצונג. ... טליתים ... אויך א גרויסער סארטימענט פון פערשידענע ספרים

25 פראצענט ביליגער ווי איבעראל!

א. מ. גרובשטיין, וואספארניא 54 פראנט 1. שטאק

לשמוע אל הרנה ואל התפלה.
עס ווערט גענוגענט
ראש השנה ויום כפור אין
ווייסען-זאל זאכאדניא 43

מ ד דעם בעריהמטען הזלדען-טענאר, אבערקאנטער ה' **אברהם מארגאוווער**

מיט א גרויס אייגנשוירטם כאר.

בעקוועמע פלעצער מיט אלע בעקוועמליכ קייטען. ערוואנסען אייך מיט פלעצער צו פערדי-גען טעגליך פון 8 פריה ביז 11 אוו.

אכטונג!
צו פערמיטעז

1 צימער און קוך הויפ קעלערס גוטען צושטאנד פאבריקס-לאקאלען מיט עלעקטרי, ווי אויך א געוועלבע, צו פערקויפען פער-שידענע כלים פאר אויסארבייטונג פון שאקאלא-דע, צוקערווארג, וואפלען, אויך מאלינאס טעגק, עטיקעטען צו קארמעלען ביי וורובלעווסקי, נאוומיעיסקא 21.

פראקטישע הויזווירטינס
אויפמערקזאם:
אויף דער קאנסטאנטינער 47
געפינט זיך
א גאלוואנישע אנשטאלט
פון
A. TOMM

וואס הייסט דאס? גאנץ קורץ: שלעכט, אבגעגעסענע הויזגעפעסע-נענע שטעכערן, סערוויזן, אונ שטעקן, הייגן פערזילבערט און פערניקלט און ווען ווי ניי.

אויך זעלען טערהאן פערשי-דענע געגענשטענדער פון איי-גענער אויסארבייטונג שטענדיג אויף לאגער. פראקטישע הויז-הויזווירטינס, גייט אויס דין גענוס-מינג גאלוואנקלטע

די ב' קונדשאפט ווערט אין יעדער בעציהונג צופרידענגעשטעלט. ספעציאליטעט: פערניקלונג פון פאהר-ראד-טיילען.

דאס איז אמת,

אז ביי אונז מאכט אויס א קאמפלעט טיילען צו א לאמפינג ראדיא אייזעל. מיט דעם מוסטער נאר פאר **125 זל.**

איהר בעקומט צו 30 אנגאבע-סטעציעס. אנדערוואו אין צוסאמען מיט אנגען אוסטיס, ביי

PolskieRadjo
Inż. KRZYŻANOWSKI i S-ka
Andrzeja Nr. 4

Dr. med.
H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 32=41

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. היי זנג און קווארץ-לאמפען (הארצ-אויספלוס)

נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

צו פארדינגען
ה״ה גנבים

ביז 26-סטן ד. ח. אין אין אין נעמילב פיטרקאווער 76 צוגענגליכע צוקערווארג א דא-טע, פון פערציגן אן הילער פאר...

די ה״ה גנבים העדען גע-קענט דעם 3-טען די דאקטגבוקשון האבען... איינע... 76 פיטרקאווער.

נוצט אויס די געלעגנהייט, נאך 4 טאג
12 וואונש-קארטען פאר 1 זל.

יעדער בעשטעלער פון 12 קארטען קריגט צו א סעמעפער פון זיין נאמען מיט פאסאנט, דרוקעריי ה. יאסקאוויטש, פאלודניאווא 2.

ס'איז געפונען געווארען
א פאק טריקאטאזשען, פארפאלענדיג פון א דראזשקע. אפצוהאלטען קאנסטאנטינער 4, אין דער טעע-האלע ביי לובעלסקי, געגען נאמען און אנאנס-קאסטען.
8896

בחנם!

איז די אויגען אונטערזוכונג ביים קויפען א בריל אדער
א צוויקער, וועלכע מען בעקומט אמב׳ ליגסטען ביי

פר. פאסטרעב

71 פיעטריקאווער 71

א גרויסער אויסוואהל פון שטייגער־ברילען ZEIS-GLÄSER

ברילען־גלעזער קויפט מען נאר ביי פאסטערנאק	עלטסטער און ביליג־סטער געשעפט אי לאדז

דיידען=וואַרען

פון די ביליגסטע ביז די טייערסטע
אין א גרויסען אויסוואהל

ספעציעלע טריקאטאזש - אפטיילונג

BERNARD DOBRZYNSKI S-cy

Piotrkowska 10, tel. 2, 18-84

DOM MILUSIŃSKICH syst. MONTESSORI przy Gimnazjum

E. Jaszuńskiej - Zeligmanowej

(z prawami szkół państwowych)

POŁUDNIOWA 18, TEL. 68-82

ווייטערע איינשרייבונגען נעהמט אן די קאנצעלאריע פון 11 – 1 נאכמיטאג.
שול־אונטערריכט הויבט זיך אן דעם 24 סעפטעמבער 1929.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט דער געעהרטער קונדשאפט, אז איך
האב ערעפענט

אן׳ אפטיק=געשעפט א. פ. HERSZKORN

ul. PRZEJAZD 2 (róg Piotrkowskiej)

דאס אפטיק־געשעפט וועט זיין פערזעהען מיט א גרויסען אויסוואהל פון אפטישע ארטיקלען, ווי: ברילען, מעטעריקאנער בינאקלען, אינסטרומענטען און קאמבינירטע צילינדער־גלעזער. אויף פערלאנג פון דער ג׳ קונדשאפט, קענען צילינדער־גלעזער ווערען אויסגעפערטיגט אין פערלויף פון עטליכע שעה. זעהר נידריגע פרייזען. אלערליי רעפעראטורען, ווי ליטען מיט גאלד ווערט אויסגעפערטיגט שנעל און סאליד. עמפפעהלענדיג זיך דער געעהרטער קונדשאפט, פערבלייב איך מיט אכטונג

M. HERSZKORN, Przejazd 2
(róg Piotrkowskiej). 9648

Dr. med. **J. Polakow**

קינדער־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
קאנסטאנטינער 37a, טעל. 39-75
אין דער לעטשניצע פעטריקאווער 294, ט. 2-89

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאהן־כירורג
דזיאסלע־, קין־, גימען, און צונג־קראנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 1½—5 po poł. 4604

Dr. NADEL

פיעטרקאווער 17 טעל. 68-86
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 4– 6 נאכמיטאג.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט־און וועגערישע קראנקהייטען און ליכטבעהאנדלונג.
נעמט אן פון 4—7 אין אוונט
צוריקגעקעהרט

Dr. med. **J. Itelson**

נעהמט יעצט אן אויף
אל. קאשטשושקי 1 טעל. 53=40
פון 6–7 אוונט.

Kino **„Słońce"**

28 Napiórkowskiego 28
dojazd tramwajami № 3 i 4.

היינט און פאלג. טעג! גרויסע פרעמיערע

נאכט־קאוואליערען

דראמע פון ליבע פון אן׳ אונשולדיג פערשטעט׳ן.
אין די הויפט־ראלען:

Wiktor Mc. Laglen, Luis Moran, Nick Stuart

נעכסטער פראגראם ???
אנהויב אין געוועהנליכע טעג 5, 7 און 9 אוונט,
שבת און זונטאג 3 א זייגער נאכמ.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od 24. IX. do 30. IX. 1929 r.

Dla dorosłych:

PRZYGODY
BRYGADJERA GERARDA

Według powieści CONAN DOYLE'A
W rolach głównych
PHYLLIS HAVER i ROD la ROCQUE

Dla młodzieży:

PIRACI PUSTYNI

w rolach głównych:
MARY CARR i FRED THOMSON

ערשטקלאסיגער
דאמען־שניידער
I. BERKOWICZ, Łódź

ul. Traugutta 5, I-sze piętro

נעהמט אן בעשטעלונגען צום הערבסט־ און
ווינטער=סעזאן פון אייגענע און אנפערטרויטע
שטאפען און פיהרט אויס לויט די נייעסטע
מאדעלען. עלעגאנטע אויספערטיגונג!
מעסיגע פרייזען!

כירורגישע קליניק
„Sanato"

אגראדאווא 10, טעל. 13=57

עס ארדינירען פאלגענדע ד״רים:
ד״ר מעד. שארלאטא אייגעראווא
ד״ר מעד. רייטלער־קוריאנסקא
ד״ר מעד. מיכאל קאנטאר
ד״ר מעד. יוליוש באום
ד״ר מעד. וואלף אייכנער
I און II קלאס. 9426

מאטארען

עלעקטרישע אין אלע גרויסען און אבראטען.
פערקויף אויז טויש
עלעקטרישע אינסטאלאציעס פון קראפט און ליכט
רעפעראטור=ווערקשטעלען

MAURYCY RAK, Łódź

ZAWADZKA 12, Tel. 14-11

OSŁABIENIE BLEDNICE
LECZY
HEMOGEN
oryginalny tylko z firma
KLAWE

Dr. **Robinzon**

10 פיעטריקאווער 10, טעל. 31=86
צוריקגעקעהרט.

עס פרעהט זיך יי באבעשי עס שמייכעלט דער זיידע׳
דאס איינינקעל האט זיי איבערראשט אלעביידע;
עס האט זיי געבראכט צו דעם ראש השנה
א פעקעלע „צערעס" - א ליעבע מתנה. —

דאס 100 % ריינע קאקאס־פעטס „צערעס" ווערט פון אנהויב ביז סוף פאבריצירט אונטער דער שטרענגער השגחה פון בעקאנטען רב הגאון ר׳ שמחה פרענקעל פון סקאווינא און ענטשפרעכט אזוי ארום אלע כשרות־פאר־שריפטען, קאן אלזא בעסטענס עמפפיהלען ווערען אפילו פאר די מהדרין מן המהדרין.

פערלאנגט אויסדריקליך נאר „צערעס" מיטן הכשר־שטעמפעל און ווארפט אב אונבעקאנטע, מינדערווערטיגע פאבריקאטען.

Kino MIMOZA

ul. KILIŃSKIEGO 178.

פון שבת, דעם 21. ביז מאנטאג, דעם 30. סעפט. ד. י. איינשל.
גרעסטע פרעמיערע פון די לעצטע יאהרען!
ראמאנטישע פאסירונגען פון בעריהמטען כטיענקא=ראזין

וואלגא... וואלגא...
(WOŁGA... WOŁGA...)

רעזשיזירט דורך Turzański שעפער פון „Kurjer Carski" צום אויבינען בילד איז אנגאזשירט געווארען א ספעצ. כאר ביי דער רוסישער קאלאניע אין לאדז, וועלכער וועט אויספיהרען א רייה רוסישע לידער. — סוועט געבעטען צו קימען אויף די פריהערדיגע סעאנסען. נעכסטער פראגראם: „געטליכע פרוי"

9496

די ניי=געגרינדעטע פאבריק פון
טריקאטאזש־אויסארבייטונגען

A. KAUFMAN i S-ka

לאדז, פיעטריקאווער 46

עמפפעהלט אלערליי טריקאטאזש־אויסארבייטונגען, ספעציעל אין בעסטערע קוואליטעטען און אויסגעצייכנטען וואל, ווי: פולאווערס און דאמען=וועסטלעך, מענער־ און קינדער=ספארט=אנציגער, ווי אויך דאמען־זשאקעטען און קאסטיומען
ס׳ווערט א גענומען בעשטעלונגען אין קלענערע קוואנטום׳ס.
ביי דער פאבריק - א דעטייל=פערקויף.

פענסיאנאט „עלבינגער" לאסק

דער בעוואוסטער ערשטקלאסיגער

פענסיאנאט „עלבינגער", לאסק

מאכט בעקאנט, דאס עס ווערט אנגענומען געסט אויף ראש השנה, יום־כפור, סוכות. עס ווערט געזיכערט פאר גוטע בעהאנדלונג:
ערשטקלאסיגע קיך. עס איז אויך פערזעהען מיט גוטע בעלי תפילות. עס ווערט געדאווענט אין וואלד.
בעמערקונג: בעטצייג אומבעדינגט מיטברענגען.
9498

אנאנסען־פרייז

באנאנסען־פרייז

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.